S-RYHMÄN VUOSI JA VASTUULLISUUS 2019

Sisältö

S-ryhmä

S-ryhmä lyhyesti....5
Pääjohtajan katsaus....9
Strategia....10
Liiketoimintakatsaukset....11
Hallinto....15
Johtaminen....19
Vastuullisuuden johtaminen....27
Sidosryhmätyö....29

Yhteiskunnan hyväksi

Hyvinvointia osuustoiminnalla....32
Kotimaisuus....35

Ilmastonmuutos ja kiertotalous

Ilmasto....39
Kiertotalous....46

Eettinen toimintakulttuuri ja ihmisoikeudet

Ihmisoikeudet S-ryhmässä....52
Vastuullinen hankinta....56
Turvallisuuden varmistaminen....65
Monimuotoisuus....64
Tietosuoja....66

Hyvinvointi ja terveys

Henkilöstön hyvinvointi....68
Terveellisempi arki....70

Raportin rajaus ja varmennus

Vuosikatsauksen kuvaus....72
GRI-sisältöindeksi....73
S Group GHG Inventory Report....77
Varmennuslausunto....81

Yhteiskunnan hyväksi

TULEVAISUUSVALMENNUKSET KÄYNNISTYIVÄT

S-ryhmän ja ProAgrian yhteistyössä valmistelemat Tulevaisuusvalmennukset käynnistyivät syksyllä. Tavoitteena on tarjota viljelijöille ja yrittäjille tietoa kulutustrendeistä, tukea strategiatyöhön sekä eväitä ilmastoyrittäjyyteen. Valmennukset ovat yksi tekomme suomalaisen ruoan valoisan tulevaisuuden varmistamiseksi. s. 35

SUOMALAINEN MENESTYSRESEPTI

Suomalainen Menestysresepti -kilpailu nosti valokeilaan pienten ja keskisuurten valmistajien innovatiiviset uudet tuotteet. Ensimmäisen Suomalainen Menestysresepti -kilpailun voittaja, Leivon leipomon Boltsi, oli vuoden 2019 myydyin uutuustuote S-ruokakaupoissa. s. 35

Ilmastonmuutos ja kiertotalous

HELPOTUSTA VASTUULLISTEN VALINTOJEN TUEKSI

Julkaisimme syksyllä S-mobiilin Omat ostot -palvelussa hiilijalanjälkilaskurin, jolla asiakkaamme voivat seurata oman ostoskorinsa hiilijalanjälkeä. Toimme palveluun myös kotimaisuuslaskurin, joka erottelee toisistaan raaka-aineiltaan ja valmistukseltaan kotimaiset tuotteet sekä Suomessa valmistetut tuotteet. s. 45

KUNNIANHIMOISET ILMASTOTAVOITTEET – PÄÄSTÖT KURIIN

Päivitimme ilmastotavoitteemme. Tavoitteenamme on vähentää oman toimintamme päästöjä 90 prosenttia vuoden 2030 loppuun mennessä. Lisäksi tavoittelemme oman toiminnan osalta hiilinegatiivisuutta vuoden 2025 loppuun mennessä. s. 39

SUOMEN SUURIN AURINKOSÄHKÖNTUOTTAJA

Vahva panostuksemme aurinkovoimaan on nostanut meidät nopeasti Suomen suurimmaksi aurinkovoiman tuottajaksi. Toimipaikkojemme katoilla oli vuoden lopussa peräti 50 212 aurinkopaneelia. s. 41

Eettinen toimintakulttuuri ja ihmisoikeudet

RADIKAALI LÄPINÄKYVYYS HANKINTAKETJUIHIN

Kehitimme perinteisen auditointityön rinnalle Radikaali läpinäkyvyys -tutkimuskonseptin hankintaketjujen ihmisoikeusriskien juurisyiden tunnistamiseksi. Julkaisimme ensimmäisen konseptin mukaisen selvityksen vuoden 2019 alussa. Selvityksen teki kansalaisjärjestö Oxfam, joka tuotti sen pohjalta riippumattoman raporttinsa. s. 61

S-RYHMÄN IHMISOIKEUSPERIAATTEET KUNNIOITTAVAT IHMISOIKEUSTYÖTÄ

Laadimme S-ryhmän ihmisoikeusperiaatteet ohjaamaan omaa ja kumppaniemme toimintaa. Periaatteissa kuvaamme lähestymistapamme ihmisoikeuksiin ja avaamme sitä, miten tunnistamme ja arvoimme toiminnan ihmisoikeusvaikutuksia. Ihmisoikeusperiaatteisiin on otettu mukaan myös linjaus vapaan kansalaisyhteiskunnan ja ihmisoikeuspuolustajien tukemisesta. s. 52

Hyvinvointi ja terveys

MIELENTERVEYSTYÖLLÄMME LUPAAVIA TULOKSIA

Olemme saaneet lupaavia tuloksia Mielen tuki -mielenterveyden edistämisen mallillamme. Esimerkiksi SOK:lla työperäiseen stressiin ja ahdistustiloihin liittyvät poissaolot vähenivät yli puolella edelliseen vuoteen verrattuna. s. 69

PUOLI KILOA KASVIKSIA PÄIVÄSSÄ

Tavoitteenamme on saada suomalaiset syömään enemmän kasviksia muun muassa laskemalla kotimaisten kasvisten hintoja ja tarjoamalla reseptejä. Kasvisten myynti kasvaakin huimaa vauhtia, sillä vuoteen 2015 verrattuna niitä on myyty noin 20 miljoonaa kiloa enemmän. s. 70

S-ryhmä

S-ryhmä lyhyesti 5

Pääjohtajan katsaus 9

Strategia 10

Liiketoimintakatsaukset 11

Hallinto 15

Johtaminen 19

Vastuullisuuden johtaminen 27

Sidosryhmätyö 29

S-ryhmä on suomalainen osuustoiminnallinen, asiakkaiden omistama yritysryhmä. Tarjoamme marketkaupan, tavaratalo- ja erikoisliikekaupan, liikennemyymälä- ja polttonestekaupan, matkailu- ja ravitsemiskaupan sekä rautakaupan palveluita. Lisäksi joidenkin osuuskauppojen alueelta löytyy autokaupan ja maatalouskaupan toimipaikkoja. Lisäksi meillä on kattavat pankkipalvelut S-Pankin kautta.

S-ryhmä lyhyesti

S-ryhmä muodostuu 19 alueosuuskaupasta, Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnasta (SOK) sekä niiden tytäryhtiöistä. Osuuskauppojen verkosto ulottuu koko maahan, ja niiden toiminnassa on vahva alueellinen painotus. Osuuskauppojen jäsenet eli asiakasomistajat omistavat osuuskaupat, jotka puolestaan omistavat keskusliike SOK:n.

SOK-yhtymän muodostavat Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK) ja sen tytäryhtiöt. SOK on keskusliike, jossa tuotetaan S-ryhmään kuuluville osuuskaupoille asiantuntija- ja tukipalveluita, kuten esimerkiksi ketjuohjaus-, valikoima-, hankinta- ja markkinointipalveluita. SOK vastaa myös S-ryhmän strategisesta ohjauksesta ja liiketoimintaketjujen kehittämisestä.

Osa SOK:n tytäryhtiöistä harjoittaa marketkauppaa sekä matkailu- ja ravitsemiskauppaa Virossa ja Venäjällä.

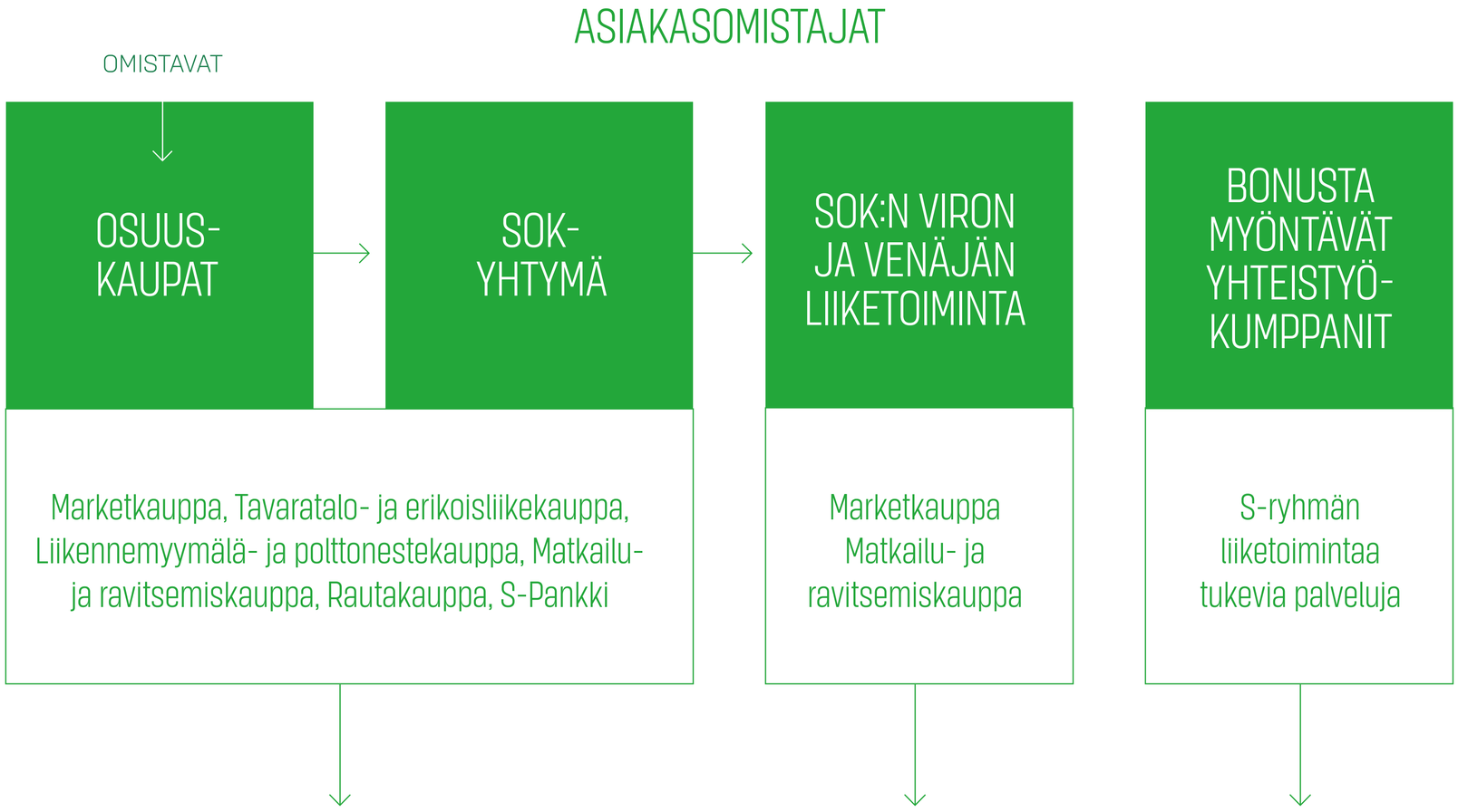

Alueosuuskaupat ja ulkomaantoiminnot

SUOMI

VIRO

VENÄJÄ

ALUEOSUUSKAUPAT

Helsinki
Helsingin Osuuskauppa Elanto

Joensuu
Pohjois-Karjalan Osuuskauppa

Jyväskylä
Osuuskauppa Keskimaa

Kajaani
Osuuskauppa Maakunta

Kirkkonummi
Osuuskauppa Varuboden-Osla Handelslag

Kokkola
Osuuskauppa KPO

Kouvola
Kymen Seudun Osuuskauppa

Kuopio
Osuuskauppa PeeÄssä

Kuusamo
Koillismaan Osuuskauppa

Lahti
Osuuskauppa Hämeenmaa

Lappeenranta
Etelä-Karjalan Osuuskauppa

Mikkeli
Osuuskauppa Suur-Savo

Oulu
Osuuskauppa Arina

Pori
Satakunnan Osuuskauppa

Rauma
Osuuskauppa Keula

Salo
Suur-Seudun Osuuskauppa

Seinäjoki
Etelä-Pohjanmaan Osuuskauppa

Tampere
Pirkanmaan Osuuskauppa

Turku
Turun Osuuskauppa

ULKOMAANTOIMINNOT

Venäjä
Prisma, Sokos Hotels

Viro
Prisma, Sokos Hotels

S-ryhmä lukuina

S-ryhmän vuoden 2019 parantuneen tuloksen taustalla on erityisesti matkailu- ja ravitsemiskaupan jo usean vuoden ajan parantunut tulos. Myös käyttötavarakauppa (mm. Prismojen ja Sokosten pukeutumisen ja kodin tarjonta) teki voitollisen tuloksen. Yleisesti koko S-ryhmän suorituskykyä ovat parantaneet esimerkiksi investoinnit digitaalisuuteen, toimintakulttuuriin, energiatehokkuuteen ja tuulivoimaan.

OPERATIIVINEN TULOS
409
MILJ. €

INVESTOINNIT
496
MILJ. €

Vuonna 2019 jatkuivat investoinnit erityisesti hotelleihin uudistamisina ja myös uusien toimipaikkojen rakentamisina.

VEROTON VÄHITTÄISMYYNTI 11 713 MILJ. €

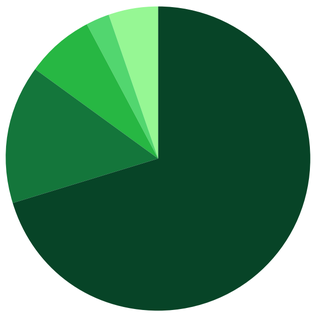

- Marketkauppa
  8 249,0 milj. € +1,9 % edellisvuoteen
- Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa
  1 720,6 milj. € -0,5 % edellisvuoteen
- Matkailu- ja ravitsemiskauppa
  842,2 milj. € +3,1 % edellisvuoteen
- Tavaratalo- ja erikoisliikekauppa
  289,8 milj. € -1,4 % edellisvuoteen
- Muut
  611,8 milj. € +4,4 % edellisvuoteen
- **S-ryhmä yhteensä**
  11 713,5 milj. € +1,7 % edellisvuoteen

MYYNTI: SUOMI
11 384
MILJ. €

MYYNTI: VIRO
190
MILJ. €

MYYNTI: VENÄJÄ
139
MILJ. €

S-RYHMÄ YHTEENSÄ
11 713
MILJ.€

Osuustoiminta ja asiakasomistajuus

Osuustoiminnallisen yritysmuodon ansiosta S-ryhmän osuuskauppojen liiketoiminnassa kiertävä raha hyödyttää osuuskauppojen asiakasomistajia ja varmistaa alueellisen hyvinvoinnin ja elinvoimaisuuden. Toiminnan tuotto investoidaan asiakasomistajien eduksi kehittämällä palveluja ja uusimalla toimipaikkoja tai jaetaan asiakasomistajille erilaisina etuina, kuten Bonuksina ja maksutapaetuina.

ASIAKASOMISTAJIA
2 425 167
HENKILÖÄ

ASIAKASOMISTAJILLE MAKSETUT RAHALLISET EDUT
401 MILJ.€

BONUS
341 MILJ.€

Asiakasomistaja saa jopa 5 % Bonusta, eli rahaa takaisin ostoista lähes 2 000 toimipaikasta.

OSUUSMAKSUN KORKO

5,1

MILJ.€

Jos edellisen vuoden tulos on ollut riittävän hyvä, osuuskauppa voi maksaa 100 euron osuusmaksulle korkoa.

YLIJÄÄMÄN PALAUTUS

46

MILJ.€

Ylijäämänpalautus lasketaan ostoista, jotka on tehty asiakas-omistajan osuuskaupan omista toimipaikoista edellisen vuoden loppuun mennessä. Ylijäämänpalautusta maksaa osa osuuskaupoista.

MAKSUTAPAETU

8,8

MILJ.€

Kun ostokset maksetaan S-Etukortilla, edun piiriin kuuluvista ostoksista kertyy 0,5 % maksutapaetua.

S-RYHMÄN KESKEISET LUVUT	2017	2018	2019
Veroton vähittäismyynti, milj. €	11 273	11 523	11 713
Suomi	10 869	10 960	11 384
Baltia ja Venäjä	404	332	329*
Operatiivinen tulos, milj. €	344	355	409
Investoinnit, milj. €	525	598**	496
Asiakasomistajille maksetut rahalliset edut, milj. €	382	372	401
Asiakasomistajia, hlö	2 355 963	2 398 295	2 425 167
Henkilöstö, hlö	39 382	40 701	40 081***
Toimipaikat, lkm	1 631	1 841****	1 854
Energian ominaiskulutus, kwh/brm²	306	292	283
Oman toiminnan päästöt, TN CO_2e	295 600	246 900	150 000
Kierrätysaste, %	72	72	73
Suhteellinen ruokahävikki, %	1,49	1,51	1,52
Auditointien kattavuus riskimaaostoista, %	99	94	98
Sertifiointiaste omien merkkien myyntivolyymista, %			
Kahvi	86	87	99
Tee	62	82	100
Kaakao	83	98	99
Eettinen indeksi TYT-kyselyssä	78,1	78,2	78,3

Vuoden 2019 energian ominaiskulutuksen, oman toiminnan päästöjen ja kierrätysasteen varmennusraportti

Henkilöstö ja toimipaikat

S-RYHMÄ YHTEENSÄ*

40 081

HENKILÖÄ

ALUEOSUUSKAUPAT

32 844

HENKILÖÄ

SOK-YHTYMÄ

7 273

S-RYHMÄ YHTEENSÄ

TOIMIPAIKKOJA

1 854

S-RYHMÄ YHTEENSÄ

*Luvussa on mukana Viron ja Venäjän toiminnot.

** Luku on täsmentynyt (Vuosikatsaus 2018: 589 milj. €)

*** Henkilöstön määrän laskemisen periaatteessa on tapahtunut muutoksia, joten luku ei ole täysin vertailukelpoinen edellisiin vuosiin.

**** Markettoimipaikkojen yhteydessä olevia ABC-asemia eriytettiin laskennassa omiksi toimipaikoiksi vuoden 2018 aikana.

Yhdessä kohti parempaa paikkaa

S-ryhmän uudistettu strategia hyväksyttiin vuoden 2019 lopulla. Sen ytimessä on kirkastettu missiomme ”Teemme yhdessä paremman paikan elää”. Siinä kiteytyy osuustoiminnallisen yritysryhmämme yhteisöllinen toiminnan tarkoitus ja syy, miksi osuuskaupat ovat olemassa.

Lähtökohtamme ovat erinomaiset. Teimme vuonna 2019 hyvän tuloksen, joka antaa vakaan pohjan toteuttaa missiotamme. Kun me menestymme hyvin, voimme tukea koko yhteisöä pärjäämään paremmin. Tarjoamme laadukkaita palveluita koko Suomessa, olemme maakuntien suurin työllistäjä ja iso veronmaksaja. Voimme toimia niin vastuullisesti, että edelläkävijänä kiritämme myös muita.

Uudessa strategiassamme keskeistä on osuustoiminnan ja asiakasomistajuuden merkityksellisyyden lisääminen aitojen tekojen kautta. Se tarkoittaa muun muassa kauppapalveluidemme jatkuvaa kehittämistä. Hyvänä esimerkkinä on koko S-market-ketjumme uudistaminen kahden seuraavan vuoden aikana. Tämäkin työ on tiivistä yhteistyötä asiakasomistajien kanssa. Uudistamme ketjua vaiheittain heitä kuunnellen, siitä oppien ja tarpeen mukaan ketteriä korjausliikkeitä tehden.

Tarjoamme asiakasomistajille yhä enemmän myös tietoa ja välineitä vaikuttaa omaan ja koko yhteisönsä elämään. Muun muassa jatkuvasti kehittyvä S-mobiilin Omat ostot -palvelu tarjoaa helppoja keinoja tehdä esimerkiksi ilmastoystävällisempiä ja hyvinvointia edistäviä valintoja.

Vaikuttamisen mittakaava kasvaa entisestään uusien ilmastotavoitteidemme myötä. Alkaneen vuoden alussa S-ryhmä asetti uudet, Suomen kunnianhimoisimmat ilmastotavoitteet. Tavoitteenamme on nyt pienentää ilmastopäästöjämme 90 prosenttia vuoden 2015 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Aiempi vähennys-
tavoite vastaavalle ajalle oli 60 prosenttia. Samalla haluamme ensimmäisenä suomalaisena yritysryhmänä olla hiilinegatiivinen jo vuonna 2025.

Jo tähän mennessä S-ryhmä on edennyt ilmastotyössään suunniteltua selvästi nopeammin muun muassa energiatehokkuuden parantamisen ja tuulivoiman lisääntyneen tuotannon ansiosta. Lisäksi olemme nopeasti nousseet Suomen suurimmaksi aurinkovoiman tuottajaksi.

S-ryhmällä on kokonsa puolesta valtaa vaikuttaa. Vaikuttavuutta ja vastuunkantoa meiltä yhä enemmän myös odotetaan. Yhdessä toimiminen on osuustoiminnan syvintä ydintä. Haluamme jatkossa toimia entistäkin tiiviimmin yhdessä asiakasomistajien, kumppaneiden ja kaikkien s-ryhmäläisten kanssa. Yhteisvoimin pystymme saamaan aikaan todella vaikuttavia asioita. Tällä on aitoa merkitystä omalle ja toivon mukaan myös muiden työlle.

Tehdään yhdessä Suomesta, maakunnista, kaupungeista, kylistä ja kortteleista parempia paikkoja elää meille kaikille!

Taavi Heikkilä, pääjohtaja, SOK

Osuustoiminnan uusi tuleminen

S-ryhmän uusi missio ”Teemme yhdessä paremman paikan elää” ja visio ”Ylivoimaista hyötyä ja helppoutta omasta kaupasta” luovat strategiamme suuntaviivat, jotka pohjautuvat osuustoiminnan perusajatukseen.

S-ryhmän ja myös muiden toimijoiden kilpailukyvyn laittavat puntariin kolme keskeistä isoa muutosvoimaa: digitaalisuus, jatkuvasti kansainvälistyvä kilpailu sekä Suomen ja kulutuksen pirstaloituminen. Vauhdilla muuttuvassa toimintaympäristössä menestyjiä ovat ne, jotka huolehtivat kustannustehokkuudestaan, nostavat omaa suorituskykyään ja parantavat ketterästi ja asiakaslähtöisesti jatkuvasti toimintaansa.

S-ryhmän uusi strategia näkyy asiakasomistajiemme arjessa kolmen, toisiinsa kiinteästi liittyvän painopistealueen kautta. Haluamme kirkastaa osuustoiminnan ydinajatusta konkreettisemmaksi käytännön tekojen kautta ja kasvattaa omistajiemme vaikutusvaltaa muun muassa valikoimiimme ja palveluihimme. Lisäksi haluamme kasvaa ja kasvattaa asiakkaiden kokemaa hyötyä entisestään, mikä edellyttää entistä asiakaslähtöisempää kehittämistä ja suorituskyvyn nostamista.

Osuustoiminnallisena yritysryhmänä oma menestyksemme ja kasvumme ei ole ristiriidassa asiakasomistajiemme hyödyn kanssa. Kun tuotamme asiakkaiden haluamia, kilpailukykyisiä palveluita ja sen lisäksi palkitsemme heitä houkuttelevasti, haluavat asiakkaat keskittää asiointinsa meille.

Entistä paremmat palvelut tarkoittavat verkostomme ja palvelujemme jatkuvaa kehittämistä. Yhtä lailla parempaa palvelua ovat asiointia helpottavat verkkokauppa ja digipalvelut. Digitaalisuuden ja kivijalan sovittaminen yhteen toimivaksi palvelukokonaisuudeksi on S-ryhmän merkittävimpiä kehityskohteita tulevaisuudessa. Palveluiden hyödyllisyyttä lisäävät myös yhä osuvampi kohdentaminen sekä asiakkaiden paremmat vaikutusmahdollisuudet valikoimien kehittämiseen ja palvelujen uudistamiseen.

Vastuullisuudessa asetamme riman korkealle: haluamme olla toimialojemme edelläkävijä. Oman toiminnan kehittämisen rinnalla tuotamme asiakkaillemme tietoa ja välineitä, jotka helpottavat itselle sopivien kulutusvalintojen tekemistä.

Liiketoimintakatsaukset

Marketkauppa

Meneillään uudistumisen jakso

Marketkaupassa käydään tiukkaa kilpailua sekä hintojen että valikoimien osalta. Tämän päivän valtatrendit – helppous, elämyksellisyys, hyvinvointi ja vastuullisuus – näkyvät muun muassa odotuksena entistä yksilöllisemmälle asiakaskokemukselle.

S-ryhmä on suomalaisen ruokakaupan markkinajohtaja. S-market on myynniltään Suomen suurin ruokakauppa, Prisma on vetovoimaisin hypermarket ja pienmyymälät Sale ja pääkaupunkiseudun Alepa sujuvoittavat arkea.

Vuoden 2019 kohokohdat marketkaupassa olivat käyttötavarakaupan kannattava kasvu tiukassa kilpailutilanteessa sekä ruokakauppaketjujen laajojen laatu- ja valikoimahankkeiden onnistunut valmistelu.

Prisman käyttötavarakauppa menestyi tiukassa markkinatilanteessa, jossa kilpailua kiristävät kovaa vauhtia kasvava ulkomaalainen verkkokauppa sekä erikoistuvat käyttötavarakaupat. Käyttötavarakaupan kasvua vauhdittivat muun muassa yksinoikeudella myytävät uudet tuotemerkit sekä Prisma Gaming -lanseeraus. Prisma pysyi myös Suomen suosituimpana muodin ostopaikkana.

Rautakaupassa Kodin Terran verkkokaupan kehitystyö laajensi ketjun valikoiman ja palvelut saataville koko Suomen alueelle.

Jatkossa digitaaliset ratkaisut ovat yhä tiiviimpi osa rautakauppaa. Lisäksi rautakaupan tuotteet tuodaan yhä kiinteämmäksi osaksi Prismojen valikoimaa. Sekä kuluttaja- että ammattiasiakkaillemme mahdollistamme parhaan ja palvelevimman rautakauppavalikoiman monikanavaisesti.

Päivittäistavarakaupassa valmisteltiin kauppaketjujen laajoja uudistuksia. S-ruokakauppojen palvelutorien uudistuksen tavoitteena on laadukkaimmat ja parhaiten palvelevat ruokatorit. Suomen lähes kaikki, noin 440 S-marketia, uudistetaan seuraavan kahden vuoden aikana. Uuden ajan S-marketeilla on raikas myymälämiljöö, entistä houkuttelevampi ja asiakkaille läheinen valikoima sekä paikkakuntalaisten toivomia palveluita.

Yksi kuluneen vuoden hienoja onnistumisia päivittäistavarakaupassa oli kalan myynnin nostaminen uudelle tasolle. Kotimaisen kalan valikoiman ja laadun kehittäminen aloitettiin toukokuussa 2019. Asiakkaat ottivat uudistukset vastaan ennennäkemättömän hyvin: kalan myynti kasvoi peräti 20 prosenttia edellisvuoteen verrattuna ja on pysynyt tällä tasolla, mikä on poikkeuksellista yhdessä tuoteryhmässä.

S-ryhmä haluaa vauhdittaa suomalaista ruokaosaamista kohti kasvua ja auttaa pieniä ja keskisuuria suomalaisia ruoka-alan yrityksiä menestymään. Suomalainen Menestysresepti on S-ruokakauppojen järjestämä kilpailu, jonka tavoitteena on nostaa kauppojen hyllyyn kekseliäitä elintarvikkeita. Vuoden 2019 kilpailun voittaja Boltsi-siemenkaurapyörykkä nousi heti myydyimmäksi uutuudeksi S-ruokakaupoissa. Uusia ruokahittejä etsitään jälleen vuonna 2020 Suomalainen Menestysresepti -kilpailun toisella kaudella.

MYYNTI

8 385*

MILJ.€

* Sisältää myös rautakaupan, joka on aiemmin raportoitu erikseen

MARKKINAOSUUS

42,6 %

94
PRISMAA

118
ALEPAA

6
FOOD MARKET HERKKUA

437
S-MARKETIA

302
SALEA

Tavaratalo- ja erikoisliikekauppa

Ihmisen kokoista palvelua

S-ryhmän tavaratalokauppa on muutaman viime vuoden aikana taklannut haasteet ja kehittynyt huimasti. Tulos oli selkeästi plussalla vuonna 2019 ja myynti kasvoi erityisesti verkkokaupassa.

Ennusteiden mukaan kotimaista erikoisliikekauppaa odottaa haastavat ajat kilpailun myötä. S-ryhmän tavaratalokaupassa tulevaisuus nähdään valoisampana, sillä sekä Sokos-tavarataloilla että Emotion-myymälöillä on kova vauhti päällä.

Sokos-ketjun uusiutuminen jatkui vuonna 2019. Ketjun uusin tavaratalo avattiin syksyllä Lohjan keskustaan uuteen Kauppakeskus Loheen. Ihmiset kaipaavat oman kokoisiaan, helposti lähestyttäviä ja saavutettavia myymälöitä, joten tavaratalosta tehdään kullekin paikkakunnalle juuri sinne sopivan kokoinen myymälä. Näin tehtiin myös Lohjalla.

Sokoksen yksi vuoden keskeisistä painopisteistä oli asiakaspalvelun kehittäminen. Hyvä palvelu on merkittävin erottautumistekijä ja mieleenpainuvien asiointikokemusten luoja. Sokoslaisten tavoitteena on auttaa jokaista asiakasta löytämään oman tyylinsä sekä tarjota kokonaisuuksia ja mielihyvää, eikä pelkästään yksittäisiä tuotteita. Työ tämän tavoitteen eteen jatkuu myös kuluvana vuonna.

S-ryhmän tavaratalokaupan toinen menestystarina, kauneudenhoitoon erikoistunut Emotion-ketju viettää 20-vuotisjuhlia keväällä 2020. Parikymppinen ketju on onnistunut erinomaisesti kovasti kilpaillussa markkinassa. Tällä hetkellä myymälöitä on 38 eri puolilla Suomea, ja tavoitteena on kasvattaa Emotionista 50 myymälän ketju. Emotionin ja Sokoksen yhteinen verkkokauppa teki myyntiennätyksensä vuonna 2019.

Vastuullisuus on arvo, joka korostuu myös S-ryhmän tavaratalokaupassa. Asiakkaat ovat kiinnostuneita erityisesti tuotteiden raaka-aineista, niiden alkuperästä ja jäljitettävyydestä. Esimerkiksi luonnonkosmetiikka on vahvasti kasvava tuotealue molemmissa ketjuissa. Ketjujen oma tuotemerkki, We Care Icon, täydentyi vegaanisilla tuotteilla, joiden pakkausmateriaali valmistetaan kuluttajien kierrättämästä muovista aina, kun mahdollista.

Loppuvuonna 2019 S-ryhmän tavarataloissa aloitettiin kokeilu muovisten ostoskassien korvaamisesta uusiutuvista raaka-aineista valmistetuilla ostoskasseilla. Kierrätettävästä paperikankaasta valmistettu ostoskassi on kotimainen innovaatio, joka on saanut paljon myös kansainvälistä näkyvyyttä. Uudet kassit ovat saaneet positiivisen vastaanoton asiakkailta.

MYYNTI

290
MILJ.€

4
PUKUMIESTÄ

38
EMOTION-MYYMÄLÄÄ

21
SOKOSTA

7
MUUTA ERIKOISLIIKETTÄ

Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa

Uudistuneena uudelle vuosikymmenelle

20-vuotiaalle ABC-ketjulle vuosi 2019 oli uudistumisen ja iloisten kohtaamisten aikaa. Myynnillisesti vuosi oli edeltäjänsä kaltainen ja tuloskehitys oli erittäin hyvä.

Ketju käy parhaillaan läpi historiansa kokonaisvaltaisinta uudistusta. Vuoden aikana moni liikennemyymälä sai kirkastetun sisäilmeen, sujuvan palvelun puitteita parannettiin entisestään ja ABC CarWash -autopesuverkostoa rakennettiin ja kehitettiin.

Perinteisen asiakaspalvelun rinnalle on tuotu laaja kirjo erilaisia digipalveluita. Liikkuvan asiakkaan oma mobiilisovellus, ABC-mobiili, sai nipun uusia toiminnallisuuksia viime vuoden aikana. Asiakkaiden matkantekoa helpotettiin uudella ruoan ennakkotilauspalvelulla, jonka avulla annokset voi maksaa ja tilata ABC-mobiililla jo hyvissä ajoin ennen asemalle saapumista. Vuoden 2018 lopulla ABC-mobiiliin kehitetty autopesun mobiilimaksaminen lanseerattiin asemilla eri puolilla Suomea.

Ihmisten kohtaamiset ja leppoisa ajanvietto asemilla ovat tärkeä osa ABC:n luonnetta. Viime vuonna asemilla testattiin uutta tapahtumasarjaa nimeltä Tarinatorstai. Asemille kutsuttiin kuukausittain erityisesti paikallisia asukkaita kuulemaan ja keskustelemaan eri teemoista, kuten terveydestä ja kulttuurista.

ABC:n henkilökunta, apsilaiset, pääsivät esittelemään monipuolista ja vauhdikasta työtään uudessa Tankkaustarinat tosi-tv-sarjassa, joka keräsi ruutujen ääreen kiitettävän määrän katsojia loppukesästä.

Suomen luotetuin huoltamotoimialan ketju ABC on suomalaisessa omistuksessa ja työntekijät ovat usein aseman oman

paikkakunnan väkeä. Kaikki ABC-ravintoloissa myytävä liha on jo muutaman vuoden ajan ollut täysin kotimaista, ja ketjulla on Avainlippu-merkki tunnuksena kotimaisuudesta.

Kasvisvaihtoehtojen kasvavaan kysyntään vastattiin lisäämällä noutopöytään päivittäin vaihtuva lämmin kasvisvaihtoehto, ja salaattipöytään tuotiin vaihtelua ja väriä satokausikasvisten muodossa. Herkkutarjontaa virkistettiin suosituilla Arnold's-donitseilla usealla asemalla.

ABC:n monipuoliset palvelut ovat tulevaisuudessakin tärkeä osa yhteiskuntaamme, sillä liikennemäärät kasvavat niin Suomessa kuin koko maailmassa. Liikenteestä syntyvien päästöjen vähentämiseen on tartuttava tosissaan. Haaste on kova, ja koko ala tarvitsee kaikki teknisesti ja kaupallisesti toimivat ratkaisut työkalupakkiinsa.

ABC tarjoaa teillä liikkuville kattavan kirjon erilaisia energiamuotoja myös jatkossa. Yhtenä esimerkkinä on ympäristöystävällisempi Eko E85 -polttoneste, jonka raaka-aineena käytetään kotimaisen ruokaketjun biojätteitä ja tähteitä. Vuonna 2019 kyseisen polttonesteen myynti jatkoi kasvuaan, joten ympäristöystävällisemmille vaihtoehdoille on selvästi tilausta.

MYYNTI

1 721
MILJ.€

325
ABC-AUTOMAATTI-ASEMAA

43
LÄHI-ABC-ASEMAA

57
ABC-LIIKENNE-MYYMÄLÄÄ

Matkailu- ja ravitsemiskauppa

Jatkuva kehittäminen tuo tulosta

Vuonna 2019 Suomen matkailu kehittyi edelleen suotuisasti. Kotimaisten matkailijoiden yöpymiset lisääntyivät 5,5 prosenttia ja ulkomaalaisten 3,4 prosenttia.

Suomalaisena ja Suomen luotetuimpana hotelliketjuna Sokos Hotels hyötyi kotimaan matkailun vahvasta kasvusta. Sen vertailukelpoinen majoitusmyynti kasvoi peräti 7,2 prosenttia edellisvuodesta. Kasvua ovat tukeneet muun muassa panostukset sokoshotels.fi-verkkosivuston kehittämiseen, asiakkuusohjelmiin ja omistajaetuihin. Myös Radisson Blu Hotellien kehitys oli vahvaa. Niiden vertailukelpoinen myynti kasvoi 4,8 prosenttia.

Suomen matkailun myönteisestä kehityksestä kiinnostuivat yhä enemmän myös ulkomaiset hotelliketjut, jotka sekä operaattoreina että franchising-antajina ilmoittivat hotelliaikeistaan erityisesti pääkaupunkiseudulle.

S-ryhmä on vastannut tiukentuvaan kilpailuun laajalla investointiohjelmalla, jossa hotelleja on uudistettu ja myös uusia hotelleja avataan. Esimerkiksi Turussa aiemmin uudistettua Radisson Blu Marina Palace Hotellia seurasi viime vuonna täysin uudistettuna avattu Solo Sokos Hotel Seurahuone ja uusi Original Sokos Hotel Wiklund. Vuoden 2020 keväällä avataan uusi Original Sokos Hotel Kupittaa. Pääkaupunkiseudulla uutena hotellina avattiin vuoden 2020 alussa Original Sokos Hotel Tripla Helsingin Pasilaan.

MYYNTI

842
MILJ.€

8
RADISSON BLU HOTELLIA

500
RAVINTOLAA

47
SOKOS HOTELLIA

2
MUUTA HOTELLIA

Ravitsemiskaupassa alkoholin kulutus laskee edelleen ja ns. nopean ja helpon ruoan kulutus on yhä kasvussa. Noutoruoan ja kuljetetun ruoan suosio kasvaa, ja palvelun piiriin tulee yhä uusia kaupunkeja.

Ravintolakonseptien monipuolistuessa ravintoloiden operoinnin ja päivittäisjohtamisen merkitys korostuu entisestään. S-ryhmän ravitsemiskaupan strategiset ohjelmat paransivat suorituskykyämme edelleen ja selkeyttivät ostamista ja valikoimahallintaa. Myös ravintolaverkoston uudistaminen jatkui vahvana. Vuoden aikana avattiin tai uudistettiin jälleen yli kolmekymmentä ravintolaa. Ravitsemiskaupan tulos parani nyt viidettä vuotta ja matkailukaupan peräti kuudetta vuotta peräkkäin.

Kiristyvä kilpailu kohdistuu erityisesti kansainväliseen matkustukseen ja ns. upscale-segmenttiin. Tällaisessa kilpailutilanteessa jatkuvasti kehittyvällä kotimaisella Sokos Hotels -ketjullamme on edelleen vahva markkina-asema.

Radisson Blu -hotelliemme kasvua vauhdittavat hotelli- ja ravintolauudistusten lisäksi oma palvelukehitys ja tehokas alueellinen myyntityö.

Koko matkailu- ja ravitsemiskauppaamme vahvistaa entisestään panostukset digikehitykseen, joka tarjoaa jatkossa yhä monipuolisempia asiointimalleja, yksilöllisempää palkitsevuutta ja laadukkaampaa asiakasdialogia kaikille asiakkaillemme.

S-ryhmän kunnianhimoisen vastuullisuusohjelman ohjaamana teimme ja teemme tästä eteenpäin paljon työtä yhä kestävämmän matkailun puolesta. Kyse ei ole vain ruoan hävikin pienentämisestä tai Green Key -sertifioiduista hotelleista, vaan kokonaisvaltaisesta kaikkeen tekemiseemme liitettävästä ajattelusta hotellirakentamisesta lähtien aina yksittäispakkausten muovijätteeseen asti.

S-Pankki

Kaikkien aikojen paras vuosi

Päättynyt vuosikymmen oli monin tavoin poikkeuksellista aikaa pankeille ja pankkien asiakkaille. Eri puolilla maailmaa korot sukelsivat ennätyksellisen matalille tasoille, ja samaan aikaan pankkien sääntely kiristyi.

Haastavasta ympäristöstä huolimatta vuonna 2007 perustettu S-Pankki onnistui vakiinnuttamaan paikkansa merkittävien suomalaisten pankkien joukossa 2010-luvulla. Tätä todistaa nopea mutta hallittu kasvu.

S-Pankin vuosikymmen päättyi rohkaisevissa merkeissä: 2019 oli pankin kaikkien aikojen paras vuosi. Liikevoitto kasvoi 29,0 miljoonaan euroon (17,1), mikä on 69,3 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Tuotot yhteensä nousivat 9,8 prosenttia ja kulut laskivat 1,7 prosenttia samaan aikaan, kun vakavaraisuussuhde pysyi hyvällä tasolla 16,3 prosentissa (16,8).

Kehitys oli hyvää kaikissa S-Pankin tärkeimmissä tuotteissa eli lainoissa, maksukorteissa ja varallisuudenhoidon palveluissa. Antolainaus nousi 4,8 miljardiin (4,2) ja hallinnoitavat varat 9,1 miljardiin (7,6) euroon. Vuoden 2019 aikana S-Pankin tytäryhtiö FIM toi kolme uutta FIM Vastuullisuus Plus -rahastoperheen rahastoa markkinoille ja FIM Vastuullisuus Plus -rahastoperheen yhteenlaskettu pääoma tuplaantui vuoden aikana.

Vuonna 2019 S-Pankki otti käyttöön muun muassa vakuudettomien luottojen käsittelyä automatisoivan järjestelmän. Muutoksen ansiosta pankin lainakannan on mahdollista kasvaa jatkossa nykyistä voimakkaammin.

Keväällä puolestaan julkaistiin uusi versio S-Pankin ja S-ryhmän palvelut yhdistävästä S-mobiili-sovelluksesta. Se on saanut hyvän vastaanoton. Sovelluksella on jo yli miljoonaa käyttäjää ja vuoden lopussa 89 prosenttia kaikista kirjautumisista S-Pankin sähköisiin palveluihin tapahtui S-mobiilissa.

S-Pankissa tehtiin myös paljon tärkeitä valintoja. Keväällä pankin organisaatiota uudistettiin ja toiminta keskitettiin tiukemmin kahden liiketoimintayksikön, Pankkiliiketoiminnan ja Varallisuudenhoitoliiketoiminnan, ympärille. Uudistukset tehostavat toimintaa ja laskevat kuluja tulevina vuosina. Lisäksi pankin tuotteiden ja palveluiden hinnoittelua sekä ehtoja päivitettiin. Tämänhetkisen tiedon valossa korkotaso tulee säilymään vuonna 2020 ennätyksellisen matalana. Toimialan sääntely tulee sitä vastoin kiristymään entisestään. Päättyneen vuoden näyttöjen perusteella S-Pankissa katsotaan kuitenkin tulevaan luottavaisin mielin.

3 MILJ.
ASIAKASTA

LIIKETULOS
29
MILJ.€

TALLETUKSET
5,9
MRD.€

Tutustu myös S-pankin vuosikertomukseen 2019

Hallinto

SOK:n hallintoneuvosto 2019

Matti Pikkarainen
(s. 1953) Oulu

· teologian tohtori
· puheenjohtaja 2013–
· Osuuskauppa Arinan hallinto-neuvoston puheenjohtaja
· hallintoneuvoston jäsen 2004–
· erovuorossa 2022

Timo Santavuo
(s. 1960) Pori

· asianajaja, varatuomari
· ensimmäinen varapuheenjohtaja 2017–
· Satakunnan Osuuskaupan hallintoneuvoston puheenjohtaja
· hallintoneuvoston jäsen 2000–
· erovuorossa 2022

Tapio Kankaanpää
(s. 1962) Kuopio

· kauppat. maisteri
· toinen varapuheenjohtaja 2019–
· Osuuskauppa PeeÄssän toimitusjohtaja
· hallintoneuvoston jäsen 2018–
· erovuorossa 2020

Jorma Bergholm
(s. 1954) Helsinki

· toimitusjohtaja
· Helsingin Osuuskauppa Elannon hallintoneuvoston puheenjohtaja
· hallintoneuvoston jäsen 2005–
· erovuorossa 2020

Pentti Hämäläinen
(s. 1954) Hamina

· asianajaja
· Kymen Seudun Osuuskaupan hallintoneuvoston puheenjohtaja
· hallintoneuvoston jäsen 2008–
· erovuorossa 2021

Henrik Karvonen
(s. 1972) Kuusamo

· Koillismaan Osuuskaupan toimitusjohtaja
· hallintoneuvoston jäsen 2014–
· erovuorossa 2021

Sinikka Kelhä
(s. 1964) Rauma

· asianajaja
· Osuuskauppa Keulan hallinto-neuvoston puheenjohtaja
· hallintoneuvoston jäsen 2017–
· erovuorossa 2020

Kimmo Koivisto
(s. 1956) Salo

· maanviljelijä
· Suur-Seudun Osuuskaupan hallintoneuvoston puheenjohtaja
· hallintoneuvoston jäsen 2007–
· erovuorossa 2022

Martti Lokka
(s. 1967) Mikkeli

· toimitusjohtaja, isännöitsijä
· Osuuskauppa Suur-Savon hallintoneuvoston puheenjohtaja
· hallintoneuvoston jäsen 2014–
· erovuorossa 2021

Anne Mäkelä
(s. 1965) Kokkola

· asianajaja, varatuomari
· Osuuskauppa KPO:n hallinto-neuvoston puheenjohtaja
· hallintoneuvoston jäsen 2015–
· erovuorossa 2020

Timo Rajala
(s. 1957) Akaa

· hankejohtaja
· Pirkanmaan Osuuskaupan hallintoneuvoston puheenjohtaja
· hallintoneuvoston jäsen 2017–
· erovuorossa 2020

Kari Suninen
(s. 1963) Lappeenranta

· toimitusjohtaja
· Etelä-Karjalan Osuuskaupan hallintoneuvoston puheenjohtaja
· hallintoneuvoston jäsen 2018–
· erovuorossa 2021

Kristian Westerholm
(s. 1969) Inkoo

· agronomi
· Osuuskauppa Varuboden-Osla Handelslagin hallintoneuvoston puheenjohtaja
· hallintoneuvoston jäsen 2016–
· erovuorossa 2022

Henkilöstön edustajat

Iiris Merimaa
(s. 1962) Helsinki

· hallintoassistentti
· SOK Hallintopalvelut ja riskien-hallinta
· hallintoneuvoston jäsen 2009–
· erovuorossa 2020

Antti Määttä
(s. 1966) Muurame

· kauppat. maisteri, kauppaneuvos
· Osuuskauppa Keskimaan toimitusjohtaja
· hallintoneuvoston jäsen 2013–
· erovuorossa 2022

Mika Rantanen
(s. 1959) Kaarina

· kasvatustiet. maisteri
· Turun Osuuskaupan hallinto-neuvoston puheenjohtaja
· hallintoneuvoston jäsen 2019–
· erovuorossa 2022

Matti Timonen
(s. 1956) Nurmes

· maanviljelijä
· Jukolan Osuuskaupan hallinto-neuvoston puheenjohtaja
· hallintoneuvoston jäsen 2011–
· erovuorossa 2020

Kim Wrange
(s. 1968) Lehmo

· kauppatiet. lisensiaatti, yliopettaja
· Pohjois-Karjalan Osuuskaupan hallintoneuvoston puheenjohtaja
· hallintoneuvoston jäsen 2018–
· erovuorossa 2022

Ulla Kivilaakso
(s. 1970) Helsinki

· yo-merkonomi, MJD
· markkinointipäällikkö
· SOK Matkailu- ja ravitsemiskaupan ketjuohjaus
· hallintoneuvoston jäsen 2011–
· erovuorossa 2020

Hannu Pelkonen
(s. 1967) Sotkamo

· Osuuskauppa Maakunnan toimitusjohtaja
· hallintoneuvoston jäsen 2015–
· erovuorossa 2021

Jarkko Rautaoja
(s. 1964) Heinola

· diplomi-insinööri
· Osuuskauppa Hämeenmaan hallintoneuvoston puheenjohtaja
· hallintoneuvoston jäsen 2017–
· erovuorossa 2020

Elina Varamäki
(s. 1971) Seinäjoki

· vararehtori, dosentti
· Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupan hallintoneuvoston puheenjohtaja
· hallintoneuvoston jäsen 2016–
· erovuorossa 2022

SOK:n hallitus 2019

Taavi Heikkilä (s. 1962)
· pääjohtaja, KTM
· SOK:n hallituksen jäsen 2007–2011, 2014–
· S-ryhmässä 1987–
· SOK:n hallituksen puheenjohtaja

Kim Biskop (s. 1971)
· toimitusjohtaja, KTM
· Osuuskauppa KPO
· SOK:n hallituksen jäsen 2019–
· S-ryhmässä 1987–

Nermin Hairedin (s. 1975)
· KTM, hallitusammattilainen
· SOK:n hallituksen jäsen 2019–

Rita Järventie-Thesleff (s. 1959)
· KTT, professori
· SOK:n hallituksen jäsen 2019–

Juha Kivelä (s. 1966)
· toimitusjohtaja, KTM
· Pohjois-Karjalan Osuuskauppa
· SOK:n hallituksen jäsen 2018–
· S-ryhmässä 1990–

Hannu Krook (s. 1965)
· toimitusjohtaja, KTM
· Osuuskauppa Varuboden-Osla Handelslag
· SOK:n hallituksen jäsen 2016–
· S-ryhmässä 2013–

Veli-Matti Liimatainen (s. 1969)
· toimitusjohtaja, KTM
· Helsingin Osuuskauppa Elanto
· SOK:n hallituksen jäsen 2018–
· S-ryhmässä 1995–

Kimmo Simberg (s. 1959)
· toimitusjohtaja, kauppaneuvos, MBA
· Etelä-Pohjanmaan Osuuskauppa
· SOK:n hallituksen jäsen 2019–
· S-ryhmässä 1988–

Olli Vormisto (s. 1967)
· toimitusjohtaja, KTM
· Osuuskauppa Hämeenmaa
· SOK:n hallituksen jäsen 2017–
· S-ryhmässä 1989–

SOK-yhtymän konsernijohtoryhmä 2019

Taavi Heikkilä (s. 1962)
· pääjohtaja, KTM
· S-ryhmässä 1987–

Arttu Laine (s. 1970)
· kenttäjohtaja, KTM
· Liiketoimintaryhmät, Hankinta ja logistiikka
· S-ryhmässä 1995–

Jari Annala (s. 1964)
· johtaja, KTM
· SOK:n liiketoiminta ja S-Pankki Oy
· S-ryhmässä 1989–

Susa Nikula (s. 1970)
· johtaja, KM
· Henkilöstö
· S-ryhmässä 1995–

Sebastian Nyström (s. 1974)
· johtaja, DI
· Strategia, IT- ja Digikehitys
· S-ryhmässä 2015–

Jorma Vehviläinen (s. 1967)
· johtaja, CFO, KTM
· SOK Talous, rahoitus ja kiinteistöt
· S-ryhmässä 1991–

Veli-Pekka Ääri (s. 1968)
· johtaja, VTM
· Asiakasomistajuus, viestintä, markkinointi ja mediapalvelut
· S-ryhmässä 2011–

SOK-yhtymän johtaminen ja valvonta

SOK on suomalainen osuuskunta, jonka päätöksenteossa ja hallinnossa noudatetaan osuuskuntalakia, toimialojen toimintaa koskevia muita säännöksiä sekä SOK:n sääntöjä. Tytäryhtiöiden toimintaa säätelee mm. osakeyhtiölaki, ja koko SOK-yhtymän toimintaa ohjaavat lisäksi mm. SOK:n hallituksen vahvistamat toimintaperiaatteet, toimintapolitiikat ja investointi- ja hyväksymisohjeet sekä eri toimielimille vahvistetut työjärjestykset.

Arvopaperimarkkinayhdistys ry on hyväksynyt 19.9.2019 listayhtiöiden hallinnointikoodin (nähtävillä osoitteessa http://cgfinland.fi/), joka tuli voimaan 1.1.2020. Keskuskauppakamarin vuonna 2006 julkaiseman kannanoton mukaan pörssiyhtiöiden lisäksi myös muiden valtakunnallisesti merkittävien yhteisöjen tulisi noudattaa hallinnointikoodia siltä osin kuin se on niiden erityispiirteet huomioiden mahdollista. SOK noudattaa hallinnointikoodia siltä osin kuin se on SOK:n osuustoiminnallinen yritysmuoto ja sen erityispiirteet huomioiden mahdollista ja myös tarkoituksenmukaista.

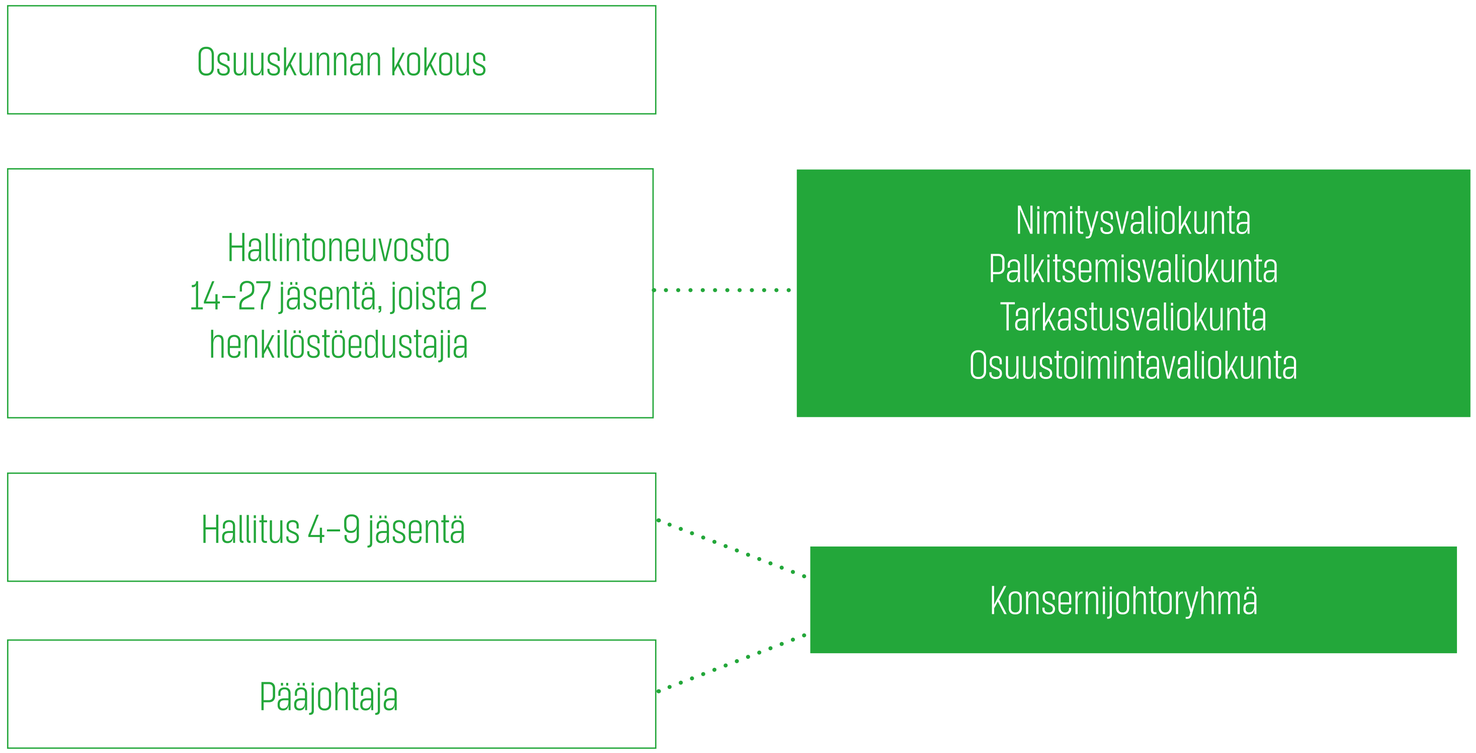

S-ryhmän muodostavat osuuskaupat ja niiden omistama Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK) sekä näiden tytäryhtiöt. S-ryhmän tarkoituksena on tuottaa palveluja ja etuja asiakasomistajille. SOK tuottaa osuuskaupoille hankinta-, asiantuntija- ja tukipalveluita ja vastaa myös S-ryhmän strategisesta ohjauksesta ja liiketoimintaketjujen kehittämisestä.

SOK:n hallintamalli

SOK:n hallintomalli on hallinnointikoodista poiketen ns. kaksiportainen ja koostuu osuuskunnan kokouksen lisäksi hallintoneuvostosta, hallituksesta ja pääjohtajasta alla olevassa kuvassa esitetyn mukaisesti. Yhtiön operatiivisessa johtamisessa toimitusjohtajaa avustaa johtoryhmä.

Osuuskunnan kokous

SOK:n jäsenet (omistajat) käyttävät päätösvaltaansa osuuskunnan kokouksessa. Osuuskunnan kokous päättää sille osuuskuntalain ja SOK:n sääntöjen nojalla kuuluvista asioista. Kukin SOK:n jäsenosuuskauppa on oikeutettu valitsemaan osuuskunnan kokoukseen enintään viisi kokousedustajaa, joilla kaikilla on puheoikeus, mutta joista vain yhdellä on oikeus käyttää osuuskaupan äänivaltaa. Omistajaoikeuksien käyttö ja äänivalta perustuvat jäsenten omistusosuuksiin ja SOK:n sääntöihin.

Varsinaisen osuuskunnan kokouksen tehtävänä on käsitellä laissa ja säännöissä määrätyt asiat kuten tilinpäätöksen vahvistaminen, taseen osoittaman ylijäämän käyttäminen, vastuuvapauden myöntäminen hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä hallintoneuvoston sekä tilintarkastajien valinta ja palkkiot. Lisäksi osuuskunnan kokouksessa käsitellään muut kokouskutsussa mainitut asiat. Ylimääräinen osuuskunnan kokous voidaan kutsua tarvittaessa koolle.

Vuonna 2019 osuuskunnan varsinainen kokous pidettlin 25.4.2019. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat. Ylimääräisiä osuuskunnan kokouksia ei pidetty vuonna 2019.

Hallintoneuvosto

Osuuskuntalaki ei edellytä hallintoneuvoston asettamista, mutta SOK:n säännöissä on määritelty hallintoneuvoston olevan osa yhtymän hallintomallia. Hallintoneuvoston roolina on edustaa laajaa omistajakenttää ja toimia yhteisen tahdonmuodostuksen foorumina keskeisimpien strategisten kysymysten osalta. Sen tehtävänä on toimia suurten linjojen ratkaisijana sekä jäsenten edun valvojana. Hallintoneuvosto vahvistaa hallituksen esityksestä S-ryhmän ja SOK-yhtymän strategian ja SOK-yhtymän keskeiset tavoitteet sekä valvoo niiden toteutumista. Varsinaiset operatiiviseen johtamiseen kuuluvat asiat kuuluvat kuitenkin SOK:n hallitukselle ja toimivalle johdolle.

Hallintoneuvosto valvoo, että osuuskunnan ja SOK-yhtymän hallintoa hoidetaan lain, sääntöjen, osuuskunnan kokouksen ja hallintoneuvoston päätösten sekä osuuskunnan edun mukaisesti. Lisäksi hallintoneuvosto muun muassa hyväksyy ja erottaa osuuskunnan jäsenet, nimittää ja vapauttaa pääjohtajan ja muut hallituksen jäsenet sekä päättää muiden kuin osuuskunnan palveluksessa olevien hallitusten jäsenten palkkiot.

Lisäksi hallintoneuvosto päättää S-ryhmän toimintaa koskevista yhteistoimintaperiaatteista ja pitkän tähtäimen suunnitelmista.

Hallintoneuvosto on vahvistanut toimintaansa varten työjärjestyksen.

Hallintoneuvoston puheenjohtaja ja kaksi varapuheenjohtajaa muodostavat puheenjohtajiston, joka avustaa hallintoneuvostoa sen tehtävissä. Pääjohtaja osallistuu puheenjohtajiston kokouksiin. Lisäksi puheenjohtajisto päättää muun muassa pääjohtajan palkkaeduista hallintoneuvoston päättämien palkkausperusteiden mukaisesti.

Puheenjohtajiston jäsenet ovat:

- puheenjohtaja, teologian tohtori **Matti Pikkarainen (s. 1953)**
- 1. varapuheenjohtaja, asianajaja **Timo Santavuo (s. 1960)**
- 2. varapuheenjohtaja, toimitusjohtaja, kauppatieteiden maisteri **Tapio Kankaanpää (s. 1962)**

Hallintoneuvostoon kuuluu 14–27 jäsentä, joista 12–25 jäsentä valitsee osuuskunnan kokous osuuskauppojen tekemien ehdotusten perusteella. Jäseneksi valittavan tulee olla Suomen kansalainen ja osuuskaupan jäsen. Henkilöä ei voida valita hallintoneuvoston jäseneksi, jos hän täyttää 68 vuotta ennen toimikauden alkua. Osuuskunnan kokouksen valitsemien jäsenten lisäksi osuuskunnan henkilöstö voi keskuudestaan nimetä hallintoneuvostoon kaksi jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet henkilöstön edustuksesta yritysten hallinnossa annetun lain mukaisesti.

Vuonna 2019 hallintoneuvostossa oli 20 jäsentä sekä kaksi henkilöstön edustajaa. Hallintoneuvosto kokoontui kuusi kertaa ja jäsenten osallistumisprosentti kokouksiin oli 94.

Hallintoneuvosto asettaa sääntöihin perustuen tarpeellisesi katsomansa valiokunnat. Hallintoneuvosto on asettanut neljä toistaiseksi toimivaa valiokuntaa: nimitysvaliokunta, palkitsemisvaliokunta, tarkastusvaliokunta ja osuustoimintavaliokunta, joilla on omat työjärjestyksensä.

NIMITYSVALIOKUNTA

Nimitysvaliokunta valmistelee hallituksen jäsenten ja pääjohtajan valintaa. Nimitysvaliokuntaan kuuluu hallintoneuvoston puheenjohtaja, ensimmäinen ja toinen varapuheenjohtaja ja kaksi muuta hallintoneuvoston keskuudestaan valitsemaa jäsentä.

Vuoden 2019 hallintoneuvostolle ehdotukset valmistellut nimitysvaliokunta koostui seuraavista hallintoneuvoston jäsenistä:

- **Matti Pikkarainen**, hallintoneuvoston puheenjohtaja
- **Timo Santavuo,** hallintoneuvoston ensimmäinen varapuheenjohtaja
- **Tapio Kankaanpää,** hallintoneuvoston toinen varapuheenjohtaja
- **Jorma Bergholm**, hallintoneuvoston jäsen
- **Anne Mäkelä,** hallintoneuvoston jäsen

Nimitysvaliokunta kokoontui kaksi kertaa ja jäsenten osallistumisprosentti kokouksiin oli 100. Valiokunta esitteli 19.12.2018 ehdotuksensa hallituksen kokoonpanosta.

PALKITSEMISVALIOKUNTA

Palkitsemisvaliokunnan tehtävänä on arvioida ja kehittää S-ryhmän ylimmän johdon palkitsemisjärjestelmiä ja -periaatteita ja antaa niitä koskevia suosituksia sekä osuuskauppojen hallinnon palkkiosuosituksia. Palkitsemisvaliokunta valmistelee myös hallintoneuvoston, hallituksen ja niiden valiokuntien jäsenille maksettavia palkkioita koskevat esitykset niistä päättävien toimielinten päätettäväksi. Palkitsemisvaliokuntaan kuuluu hallintoneuvoston puheenjohtaja, ensimmäinen varapuheenjohtaja ja kolme muuta hallintoneuvoston keskuudestaan valitsemaa jäsentä.

Vuoden 2019 hallintoneuvostolle ehdotukset valmistellut palkitsemisvaliokunta koostui seuraavista hallintoneuvoston jäsenistä:

- **Matti Pikkarainen,** hallintoneuvoston puheenjohtaja
- **Timo Santavuo,** hallintoneuvoston ensimmäinen varapuheenjohtaja
- **Sinikka Kelhä,** hallintoneuvoston jäsen
- **Martti Lokka,** hallintoneuvoston jäsen
- **Jarkko Rautaoja,** hallintoneuvoston jäsen

Palkitsemisvaliokunta kokoontui neljä kertaa ja jäsenten osallistumisprosentti kokouksiin oli 100. Valiokunta esitteli 19.12.2018 ehdotuksensa hallituksen palkkioista.

TARKASTUSVALIOKUNTA

Tarkastusvaliokunta avustaa ja tukee hallintoneuvostoa osuuskunnan hallituksen ja osuuskunnan hallinnon valvomisessa. Tarkastusvaliokuntaan kuuluu hallintoneuvoston toinen varapuheenjohtaja ja vähintään kaksi ja korkeintaan kolme muuta hallintoneuvoston keskuudestaan valitsemaa jäsentä.

Vuoden 2019 tarkastusvaliokunta koostui seuraavista hallintoneuvoston jäsenistä:

- **Tapio Kankaanpää,** hallintoneuvoston toinen varapuheenjohtaja
- **Timo Rajala**, hallintoneuvoston jäsen
- **Kristian Westerholm,** hallintoneuvoston jäsen
- **Kim Wrange,** hallintoneuvoston jäsen

Tarkastusvaliokunta kokoontui kolme kertaa ja jäsenten osallistumisprosentti kokouksiin oli 100.

OSUUSTOIMINTAVALIOKUNTA

Osuustoimintavaliokunta avustaa hallintoneuvostoa osuustoiminnallisten periaatteiden huomioonottamisesta ja toteutumisesta S-ryhmässä. Osuustoimintavaliokuntaan kuuluu hallintoneuvoston ensimmäinen varapuheenjohtaja ja neljä muuta hallintoneuvoston keskuudestaan valitsemaa jäsentä.

Vuoden 2019 hallintoneuvostolle ehdotukset valmistellut osuustoimintavaliokunta koostui seuraavista hallintoneuvoston jäsenistä:

- **Timo Santavuo,** hallintoneuvoston ensimmäinen varapuheenjohtaja
- **Pentti Hämäläinen,** hallintoneuvoston jäsen
- **Kimmo Koivisto,** hallintoneuvoston jäsen
- **Antti Määttä,** hallintoneuvoston jäsen
- **Elina Varamäki,** hallintoneuvoston jäsen

Osuustoimintavaliokunta kokoontui neljä kertaa ja jäsenten osal-

Hallitus

HALLITUKSEN VALINTA JA KOKOONPANO

SOK:n sääntöjen mukaan hallituksen muodostaa puheenjohtaja ja osuuskunnan palveluksessa oleva pääjohtaja ja vähintään kolme ja enintään kahdeksan muuta jäsentä. Hallintoneuvosto valitsee hallituksen jäsenet kalenterivuodeksi kerrallaan hallintoneuvoston nimitysvaliokunnan tekemän valmistelun pohjalta. Valmistellessaan ehdotusta valiokunta arvioi hallituksen kokoa ja kokoonpanoa sekä hallituksen jäseniltä vaadittavia ominaisuuksia osuuskunnan nykyisten ja kehittyvien tarpeiden näkökulmasta. Valmistelutyön tavoitteena on varmistaa, että hallitus on riittävän monimuotoinen muun muassa sukupuoli- ja ikäjakaumaltaan ja, että jäsenillä on toisiaan täydentävä kokemus ja monipuolinen osaaminen sekä pätevyys hallituksen tehtävien tehokkaaseen hoitamiseen. Sääntöjen mukaan valittavan tulee olla Suomen kansalainen ja toimikauden alkaessa alle 68-vuotias. Tavoitteena on varmistaa riittävä rotaatio, mutta myös riittävää jatkuvuutta hallitustyössä pidetään tärkeänä. Hallituksen osittain hallinnointikoodista poikkeavaan kokoonpanoon vaikuttavat SOK:n omistuspohja sekä S-ryhmän rakenne ja hallituksen rooli ryhmän toiminnan ohjauksessa, jossa korostuu tarve sille, että hallituksessa on mukana riittävän merkittävä edustus omistajayhteisöistä.

HALLITUKSEN TEHTÄVÄT

Hallituksen keskeisimmät tehtävät ja työskentelyn periaatteet on määritelty hallituksen työjärjestyksessä, jonka hallintoneuvosto on vahvistanut.

Hallitus edustaa osuuskuntaa ja huolehtii sen hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä SOK-yhtymän puitteissa lain ja sääntöjen mukaisesti. Hallituksen tehtävänä on mm. toimialojen kilpailustrategioista sekä SOK:n ja sen tytäryhtiöiden toimintasuunnitelmista päättäminen. Lisäksi hallitus vastaa eräiden hallintoneuvoston vahvistettavaksi kuuluvien strategisten päätösten valmistelusta.

Lisäksi hallitus päättää pääjohtajan esityksestä SOK:n konsernijohtoryhmän asettamisesta, sen jäsenten nimityksistä ja palkkaeduista pääjohtajaa lukuun ottamatta. Hallitus asettaa nimeämistyöryhmän, joka valmistelee hallituksen päätettäväksi esityksen SOK:n tytäryhtiöiden hallitusten kokoonpanosta. Hallitukselle on vahvistettu työjärjestys.

SOK:n hallitus ei ole sen tehtävät ja kokoonpano huomioiden nähnyt tarpeelliseksi perustaa hallinnointikoodissa mainittuja valiokuntia hallituksen vastuulle kuuluvien asioiden valmistelemiseksi. SOK:ssa hallintoneuvosto on perustanut tarvittavat valiokunnat.

HALLITUKSEN KOKOUKSET

Hallitus kokoontuu tarpeen vaatiessa puheenjohtajan kutsusta ja on päätösvaltainen, kun läsnä on yli puolet hallituksen jäsenistä hallituksen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja mukaan lukien. Hallitus arvioi säännöllisesti toimintaansa ja työskentelytapojansa tekemällä itsearvioinnin kerran vuodessa.

Vuonna 2019 SOK:n hallituksessa oli yhdeksän jäsentä, joista kuusi oli osuuskauppojen toimitusjohtajia ja kaksi S-ryhmän ulkopuolista jäsentä. Hallituksen puheenjohtajana toimii osuuskunnan sääntöjen mukaisesti SOK:n pääjohtaja.

SOK:n hallituksen kokoonpano vuonna 2019 oli seuraava:

- **Taavi Heikkilä,** pääjohtaja, KTM (s. 1962), puheenjohtaja
- **Kim Biskop,** toimitusjohtaja, KTM (s. 1971)
- **Nermin Hairedin,** KTM, hallitusammattilainen (s. 1975)
- **Rita Järventie-Thesleff,** KTT, professori (s. 1959)
- **Juha Kivelä,** toimitusjohtaja, KTM (s. 1966)
- **Hannu Krook,** toimitusjohtaja, KTM (s. 1965), varapuheenjohtaja
- **Veli-Matti Liimatainen,** toimitusjohtaja, KTM (s. 1969)
- **Kimmo Simberg,** toimitusjohtaja, kauppaneuvos, MBA (s. 1959)
- **Olli Vormisto,** toimitusjohtaja, KTM (s. 1967)

Hallituksen sihteerinä toimi lakiasiainjohtaja Seppo Kuitunen.

Vuonna 2020 kaikki jäsenet jatkavat hallituksessa, varapuheenjohtajaksi vuodelle 2020 valittiin Hannu Krook.

Hallitus kokoontui vuoden 2019 aikana 11 kertaa ja jäsenten osallistumisprosentti kokouksiin oli 99. Hallituksen kokouksissa ovat oikeutettuja olemaan läsnä myös hallintoneuvoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat.

HALLITUKSEN JÄSENTEN RIIPPUMATTOMUUS

Hallintoneuvoston puheenjohtajisto arvioi jäsenten riippumattomuutta ja hallituksen työskentelyä vuosittain. Hallituksen jäsenten riippumattomuutta arvioidaan hallinnointikoodin riippumattomuuskriteerien pohjalta.

Hallituksen puheenjohtajana toimii sääntöjen mukaan osuuskunnan pääjohtaja. Vuoden 2019 alusta lukien hallitukseen on kuulunut kaksi S-ryhmän ulkopuolista riippumatonta jäsentä. S-ryhmän rakenteesta ja omistuspohjasta johtuen muut

hallituksen jäsenet ovat S-ryhmän osuuskauppojen toimitusjohtajia. Tältä osin hallituksen kokoonpano riippumattomuuden suhteen poikkeaa hallinnointikoodin suosituksista.

HALLITUKSEN ITSEARVIOINTI

Hallitus arvioi vuosittain toimintaansa ja työskentelytapojaan. Arviointi toteutetaan yleensä itsearviointina, ja sen tulokset käydään läpi ja niistä keskustellaan vuosittain.

Tunnistetut kehityskohteet otetaan huomioon hallituksen tehtäviä suunniteltaessa ja hallintoneuvoston nimitysvaliokunta ottaa tulokset huomioon valmistellessaan ehdotustaan hallintoneuvostolle hallituksen kokoonpanoksi. Lisäksi hallintoneuvoston puheenjohtajisto antaa vuosittain arvion hallitustyöskentelystä.

Pääjohtaja

Osuuskunnalla on osuuskuntalain tarkoittama toimitusjohtaja (pääjohtaja). Pääjohtajan tehtävänä on hoitaa osuuskunnan juoksevaa hallintoa hallituksen ja hallintoneuvoston antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Pääjohtaja toimitusjohtajana vastaa siitä, että osuuskunnan kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Pääjohtajan ollessa estyneenä hänen sijaisenaan toimii hallintoneuvoston valitsema sijainen. Pääjohtajan sijaisena toimii kenttäjohtaja Arttu Laine.

Pääjohtaja toimii myös hallituksen puheenjohtajana. Tämä hallinnointikoodista poikkeava käytäntö on perusteltua S-ryhmän rakenteen johdosta ja koska osuuskunnalla on myös hallintoneuvosto, joka valvoo hallituksen ja toimitusjohtajan toimintaa. Hallintoneuvosto myös valitsee pääjohtajan ja päättää hänen palkkauksensa perusteet.

SOK:n osuuskuntalain tarkoittamana toimitusjohtajana, ja hallituksen puheenjohtajana, on toiminut pääjohtaja Taavi Heikkilä, KTM (s. 1962).

SOK-yhtymän konsernijohtoryhmä

Osuuskunnalla on konsernijohtoryhmä, jonka asettamisesta, jäsenten nimityksistä ja hallitukseen kuulumattomien jäsenten palkkaeduista päättää hallitus pääjohtajan esityksestä. SOK-yhtymän konsernijohtoryhmän tehtävänä on avustaa pääjohtajaa SOK-yhtymän ja S-ryhmän johtamisessa. Konsernijohtoryhmä koordinoi ja käsittelee mm. hallitukselle tehtävät keskeiset esitykset. Näitä esityksiä ovat mm. S-ryhmän ja SOK-yhtymän liiketoimintastrategiat, tavoitetasot, toimintasuunnitelmat ja budjetit sekä merkittävät investointi- ja realisointihankkeet. Lisäksi konsernijohtoryhmä käsittelee SOK-yhtymän kaikkia vastuualueita koskevia operatiivisia asioita. Hallitus antaa osuuskunnan sääntöjen mukaan tarvittaessa konsernijohtoryhmälle ohjeita, eikä konsernijohtoryhmällä ole lakiin tai osuuskunnan sääntöihin perustuvaa toimivaltaa. Konsernijohtoryhmä kokoontuu pääsääntöisesti kaksi kertaa kuukaudessa. SOK:n konsernin johtoryhmän jäsenten eläkeikä määräytyy henkilökohtaisten johtajasopimusten mukaisesti ja on 63 vuotta.

Vuonna 2019 konsernijohtoryhmään kuuluivat:

- **Pääjohtaja Taavi Heikkilä, SOK**
- **Kenttäjohtaja Arttu Laine**, liiketoimintaryhmät, logistiikka- ja hankintayhtiöt
- **Johtaja Jari Annala,** SOK:n liiketoiminta ja S-Pankki Oy
- **Johtaja Susa Nikula,** SOK Henkilöstö
- **Johtaja Sebastian Nyström,** SOK Strategia, IT- ja Digikehitys
- **Johtaja, CFO Jorma Vehviläinen,** SOK Talous, rahoitus ja kiinteistöt
- **Johtaja Veli-Pekka Ääri,** SOK Media

Konsernijohtoryhmän sihteerinä toimi lakiasiainjohtaja Seppo Kuitunen.

Konsernijohtoryhmä kokoontui 20 kertaa vuonna 2019
.

Tytäryhtiöt

Tytäryhtiön hallituksen puheenjohtajana toimii pääsääntöisesti kyseisestä liiketoiminnasta vastaava SOK:n palveluksessa oleva konsernijohtoryhmän jäsen. SOK Liiketoiminta Oy:n hallituksen puheenjohtajana on toiminut pääjohtaja. SOK:n hallitus nimeää tytäryhtiöiden hallitusten jäsenet tytäryhtiöiden yhtiökokousten päätettäväksi. Tytäryhtiöiden hallitusten jäsenet valitaan pääsääntöisesti S-ryhmään kuuluvista henkilöistä.

Tytäryhtiön hallitus valitsee yhtiön toimitusjohtajan, mutta valinta edellyttää konsernin sisäisten ohjeiden mukaan myös SOK:n hallituksen hyväksynnän. Tytäryhtiöiden toimitusjohtajat eivät pääsääntöisesti kuulu kyseisen yhtiön hallitukseen.

Tytäryhtiöiden toimintaa ohjataan mm. SOK:n hallituksen päättämin konserniperiaattein ja toimintapolitiikoin.

Ketjuohjaus

SOK:n ketjunohjaukset vastaavat liiketoiminta-alueen/ketjujen kehittämisestä ja asioiden valmistelusta SOK:n hallituksen päätettäväksi. Keskeisiä vastuita ovat mm. ketjujen kilpailustrategian, ketjuliikeidean ja ketjukonseptin kehittäminen sekä vuosittaisen toimintasuunnitelman laadinnan valmistelu. Liiketoiminnan ketjuohjausyksiköitä johtavat ketjujohtajat, jotka kuuluvat johtoryhmätasolla kenttäjohtajan vastuualueeseen. Liiketoiminnan tukiryhmät tukevat ja avustavat ketjunohjauksia. Niihin kuuluu 4-13 edustajaa alueosuuskauppojen toimitusjohtajista tai toimialajohtajista sekä SOK:n ketjujohtoa. Liiketoiminnan tukiryhmien puheenjohtajana toimii SOK:n kenttäjohtaja.

Vastaavasti SOK:n tuki- ja palvelutoiminnoilla on omat tukiryhmänsä, jotka avustavat ja tukevat kyseisen tukitoiminnan palveluiden tuottamisesta ja kehittämisestä vastaavan SOK:n toiminnon johtoa. Tukiryhmiin kuuluu alueosuuskauppojen toimitusjohtajia ja kyseisen vastuualueen johtajia, ja puheenjohtajana toimii kyseisestä tukitoiminnosta vastaava SOK:n konsernijohtoryhmän jäsen.

Liiketoiminnan ja palvelutoiminnan tukiryhmät eivät ole luonteeltaan päätöksentekoelimiä. Tukiryhmien jäsenien valinnasta huolehtii kyseisen liike- tai tukitoiminnasta vastaava SOK:n konsernijohtoryhmän jäsen ja valinnoista informoidaan SOK:n hallitusta. Johtamismallilla ketjujen ja palvelutoiminnan valta- ja vastuusuhteita on selkeytetty.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta-järjestelmät

SISÄINEN VALVONTA

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan avulla varmistetaan, että osuuskunnan toiminta on tehokasta, sen taloudelliset ja muut tiedot ovat luotettavia ja että osuuskunta noudattaa soveltuvia säännöksiä ja toimintaperiaatteita. Sisäinen valvonta koostuu riskienhallinnasta, talousvalvonnasta, sisäisestä tarkastuksesta sekä niitä tukevista politiikoista.

SOK:n sisäisen valvonnan toimintaperiaatteissa määritellään osuuskunnassa ja sen tytäryhtiöissä sovellettava sisäisen valvonnan prosessi. Sisäisen valvonnan prosessi sisältää valvonnan tavoitteen asettamisen, valvonnan suunnittelun ja toteutuksen, toiminnan tehokkuuden testauksen, seurannan ja jatkuvan
kehittämisen ja raportoinnin.

SOK:n hallituksen vastuulla on varmistaa, että osuuskunta on määritellyt sisäisen valvonnan toimintaperiaatteet.

SOK:n hallitus vastaa sisäisen valvontajärjestelmän ja riskienhallintajärjestelmien seurannasta. Sisäinen tarkastus avustaa hallitusta sen seurantavelvollisuuden täyttämisessä varmistamalla, että SOK-yhtymän valvontatoimenpiteet on suunniteltu ja otettu käyttöön asianmukaisesti.

Pääjohtaja, toimialojen ja liiketoimintayksiköiden johtajat ja tytäryhtiöiden hallitukset toimitusjohtajineen suorittavat liiketoiminnan ohjausta ja valvontaa päivittäisessä toiminnassa omalla vastuualueellaan.

SOK:n hallituksella on vastuu osuuskunnan toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä, hallinnosta sekä kirjanpidon, varainhoidon ja juoksevan hallinnon lainmukaisuudesta ja luotettavuudesta. Lisäksi pääjohtaja, SOK:n yksiköiden johtajat ja tytäryhtiöiden hallitukset toimitusjohtajineen toteuttavat liiketoiminnan ohjausta ja valvontaa päivittäisessä toiminnassaan omalla vastuualueellaan. SOK:n hallitus on marraskuussa 2016 hyväksynyt SOK-yhtymän sisäisen valvonnan toimintapolitiikan ja Compliance-toimintapolitiikan (joka on päivitetty vuonna 2019).

RISKIENHALLINTA

SOK:n hallitus on vahvistanut yhtymälle riskienhallintapolitiikan, jonka mukaisesti yhtymässä tunnistetaan ja analysoidaan riskejä sekä määritetään näille hallintatoimenpiteitä osana toiminnan suunnittelua. Analyysien perusteella tunnistetaan yhtymän toiminnan ja strategisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta merkittävimmät riskit, jotka hallitus käsittelee ja päättää vuosittain. SOK-yhtymän tytäryhtiöiden ja yksiköiden johto käsittelee ja määrittelee yksikön merkittävimmät riskit ja niille määritellyt hallintatoimenpiteet sekä vastaavat riskienhallinnan toteuttamisesta.

Liiketoiminnan omaisuus-, keskeytys- ja vastuuvahinkoriskeihin on varauduttu mm. liiketoiminnan jatkuvuussuunnitelmin ja vakuutuksin. SOK:n riskienhallinnan asiantuntijaorganisaatio ohjaa ja kehittää riskienhallintaa S-ryhmässä sekä tukee riskienhallinnan toteuttamisessa. SOK:n sisäinen tarkastus arvioi riskienhallintaprosessien riittävyyttä ja toimivuutta.

SISÄINEN TARKASTUS

SOK:n ja tytäryhtiöiden sisäisen tarkastuksen toiminnot vastaavat yhtymän sisäisen tarkastuksen toteuttamisesta. SOK:n hallitus käsittelee vuosittain sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelman, ja sisäinen tarkastus raportoi säännöllisesti pääjohtajalle, hallitukselle ja hallintoneuvoston tarkastusvaliokunnalle sisäisen tarkastuksen havainnoista.

Tilintarkastus

Osuuskunnan tilinpäätöstä, konsernitilinpäätöstä, kirjanpitoa ja hallintoa tarkastaa tilintarkastaja, jonka tulee olla tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastusyhteisö. Osuuskunnan varsinainen kokous valitsee tilintarkastajan.

Osuuskunnan kokous valitsi SOK:n varsinaiseksi tilintarkastajaksi vuodelle 2019 tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab:n, päävastuullisena tilintarkastajana KHT-tilintarkastaja Jukka Rajala.

Suomessa, Baltian maissa ja Venäjällä maksettiin vuonna 2019 palkkioita SOK-yhtymän yhtiöiden tilintarkastustoiminnasta 454 560 euroa ja muita tilintarkastukseen liittymättömiä palkkioita yhteensä 222 426 euroa.

Lähipiiriliiketoimet

SOK-yhtymässä ylläpidetään luetteloa sen lähipiiriin kuuluvista osapuolista ja seurataan sekä arvioidaan lähipiirin kanssa tehtäviä liiketoimia.

SOK-yhtymässä ei ole ollut vuonna 2019 osuuskunnan kannalta olennaisia hallinnointikoodin mukaisia lähipiiriliiketoimia, jotka poikkeaisivat osuuskunnan tavanomaisesta liiketoiminnasta tai jotka olisi tehty muutoin kuin tavanomaisin markkinaehdoin.

Taloudellinen raportointi

SOK-yhtymä julkistaa tulostiedotteensa helmikuussa ja tilinpäätös vahvistetaan huhtikuussa. Puolen vuoden toimintaa koskeva osavuosikatsaus julkistetaan elokuussa. Tämän lisäksi S-ryhmän vähittäismyynnin kehityksestä kerrotaan neljännesvuosittain. SOK-yhtymän vuosikertomus julkistetaan varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa huhtikuussa.

Muu tiedottaminen

SOK-yhtymää ja S-ryhmää koskevat ajantasaiset tiedot, mm. tiedotteet, löytyvät S-ryhmän kotisivuilta, osoitteesta www.s-ryhmä.fi. SOK Median Viestintä ja yhteiskuntasuhteet -yksikkö vastaa tiedon tuottamisesta ja päivittämisestä.

Palkka- ja palkkioselvitys

PALKITSEMISEN PÄÄTÖKSENTEKOJÄRJESTYS

Varsinainen osuuskunnan kokous päättää vuosittain hallintoneuvoston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien, jäsenten sekä tilintarkastajan palkkioista.

Hallintoneuvosto päättää hallituksen jäsenten palkkioista ja pääjohtajan palkkauksen perusteista. Hallituksen jäsenten palkkiot päätetään S-ryhmässä tehdyn tehtävän vaativuusarvioinnin ja palkitsemisvaliokunnan antaman suosituksen pohjalta. Hallintoneuvoston puheenjohtajan tehtävänä on sopia yhdessä hallintoneuvoston varapuheenjohtajien kanssa pääjohtajan palkkaeduista, ml. tulospalkkiojärjestelmästä, hallintoneuvoston päättämien palkkauksenperusteiden mukaisesti.

Konsernijohtoryhmän jäsenten, hallitukseen kuulumattomia jäseniä lukuun ottamatta, palkkaedut luontoisetuineen sekä tulos- ja kannustepalkkiojärjestelmän perusteet hyväksytään vuosittain hallituksessa.

PALKITSEMISEN KESKEISET PERIAATTEET

(i) Tulospalkkiojärjestelmä

SOK-yhtymän koko henkilökunta Suomessa on tulospalkkiojärjestelmän piirissä. Ylimmän johdon (konsernijohtoryhmä) tulospalkkiojärjestelmä perustuu sekä lyhyen että pitkän tähtäimen tavoitteisiin. Konsernijohtoryhmän lyhyen tähtäimen tulospalkkio-ohjelman sekä pitkän tähtäimen tulospalkkio-ohjelman maksimitaso vastaa enintään kolmen kuukauden kuukausipalkkaa vuodessa.

Hallintoneuvosto on asettanut toistaiseksi toimivan palkitsemisvaliokunnan, jonka tehtävänä on arvioida ja kehittää S-ryhmän ylimmän johdon palkitsemisjärjestelmiä ja -periaatteita ja antaa niitä koskevia suosituksia palkitsemisesta päättäville SOK:n toimielimille.

(i) Hallintoneuvosto

Hallintoneuvoston puheenjohtajan erityispalkkio vuonna 2019 oli 4 200 euroa kuukaudessa ja varapuheenjohtajien palkkio oli 2 100 euroa kuukaudessa. Hallintoneuvoston puheenjohtajien ja jäsenten kokouspalkkio vuonna 2019 oli 480 euroa kultakin kokoukselta ja tehtävään kuuluvalta toimitukselta päivässä.

Hallintoneuvoston valiokuntien jäsenille maksettiin 480 euron palkkio kokoukselta.

(ii) Hallitus

Hallituksen jäsenille maksettiin palkkiota vuonna 2019 yhteensä 237 600 euroa. S-ryhmässä työskenteleville hallituksen jäsenille kuukausipalkkio oli 1 800 euroa. S-ryhmän ulkopuolisen jäsenen kuukausipalkkio oli 3 000 euroa, lisäksi S-ryhmän ulkopuolisille jäsenille maksettiin 500 euron suuruista kokouspalkkioita. Hallituksen puheenjohtajana toimiva SOK:n pääjohtaja ei saanut erillistä korvausta hallitustyöskentelystä.

(iii) Pääjohtaja

SOK:n pääjohtajalle maksettiin vuonna 2019 palkkoja (luontoisedut mukaan lukien) ja tulospalkkioita yhteensä 1 115 417,40 euroa. SOK:n pääjohtajalla oli käytössään luontoisetuna virka-asunto, jonka verotusarvo sisältyy em. palkkasummaan. Pääjohtaja on maksuperusteisen lisäeläkkeen piirissä, ja hänen eläkeikänsä on 63 vuotta.

(iv) Johtoryhmä

Konsernijohtoryhmälle maksettiin vuonna 2019 palkkoja ja tulospalkkioita yhteensä 2 382 503,73 euroa (ml. luontoisedut).

Vastuullisuuden johtaminen

Vastuullisuus koskee S-ryhmässä kaikkia liiketoiminta-alueita, ja siksi vastuullisuutta johdetaan S-ryhmätasoisesti yhdessä liiketoimintajohdon kanssa. Vastuullisuuden kehittämisestä, ohjauksesta ja raportoinnista vastaa SOK Vastuullisuus -yksikkö. SOK Vastuullisuus -yksikkö toimii osana SOK Kenttäryhmää, johon kuuluvat kaikki S-ryhmän liiketoiminta-alueet sekä hankinta- ja logistiikkayhtiöt.

SOK Vastuullisuus -yksikkö vastaa koko S-ryhmän vastuullisuuden strategisesta tavoitteiden asettamisesta ja kehittämisen painopistealueista. Liiketoimintakohtaiset tavoitteet ja toimenpiteet määritellään yhteistyössä liiketoiminta-alueiden, tytäryhtiöiden ja vastuullisuusyksikön kanssa.

Vastuullisuusyksikkö ohjaa ja valvoo toimeenpanoa ja raportoi kenttäryhmälle ja SOK:n hallitukselle säännöllisesti vastuullisuuden kehittämisestä. Lisäksi SOK:n hallituksessa hyväksytään S-ryhmätason vastuullisuusperiaatteet ja -ohjelma sekä strategiset linjaukset. Tuotteita ja palveluita koskevat linjaukset valmistellaan yhteistyössä liiketoiminta-alueiden kanssa.

S-ryhmän ulkopuolisista asiantuntijoista koostuva vastuullisuuden Advisory Group on osa vastuullisuuden johtamis- ja ohjausmallia. Neuvonantajaryhmän rooli on tukea ja haastaa S-ryhmää vastuullisuuden kehittämisessä. Sen tarkoituksena on tuottaa S-ryhmälle tietoa uusista mahdollisuuksista, vastuullisuuden parhaista käytännöistä, innovaatioista ja toimintaympäristön riskeistä. Päätökset kehittämisen painopistealueista tehdään kuitenkin S-ryhmän sisällä. Ryhmän työskentelyyn osallistuvat vastuullisuusjohtajan lisäksi pääjohtaja, kenttäjohtaja sekä liiketoimintojen johto.

Vastuullisuusohjelma

Vastuullisuusohjelmamme ydin on lista sadasta konkreettisesta teosta, jotka vaikuttavat ympäristöömme ja yhteiskuntaamme. Mukana on yhtä lailla pieniä arjen parannuksia kuin kansainvälisestikin tarkasteltuna suuntaa näyttäviä tekoja.

Tehtävämme on tuottaa etuja ja palveluita ja siten hyvinvointia omistajillemme – eli asiakkaillemme. Hyvinvointi ei kuitenkaan tarkoita vain taloudellista hyvinvointia. Yhdessä asiakasomistajiemme kanssa teemme konkreettisia tekoja yhteiskunnan hyväksi, ilmastonmuutosta vastaan ja kiertotalouden puolesta, eettisen toimintakulttuurin ja ihmisoikeuksien parantamiseksi, hyvinvoinnin ja terveyden hyväksi.

S-ryhmä tekee oman osuutensa, jotta Suomesta tulisi entistäkin parempi paikka elää. Suurena toimijana meillä on suuri vastuu siitä, millaisen nykyhetken luomme ja millaisen perinnön jätämme jälkeemme. Siksi meidän on nähtävä pidemmälle.

Ohjelmamme rakentuu neljän teeman ympärille: Yhteiskunnan hyväksi, Ilmastonmuutos ja kiertotalous, Eettinen toimintakulttuuri ja ihmisoikeudet sekä Hyvinvointi ja terveys. Tutustu tarkemmin ohjelmaan S-ryhmä.fi:ssä.

Vastuullisuusohjelman eteneminen

Vastuullisuusohjelma on nykyisessä muodossaan voimassa vuodet 2017–2020. Ohjelman 100 teon etenemistä seurataan ja raportoidaan vuosittain. Vuoden 2019 lopussa yli 40 prosenttia ohjelman teoista oli valmiina ja reilu puolet etenivät suunnitelmien mukaan. Vain muutama teko on suunnitellusta aikataulusta jäljessä.

100 TEON STATUS 31.12.2019, %

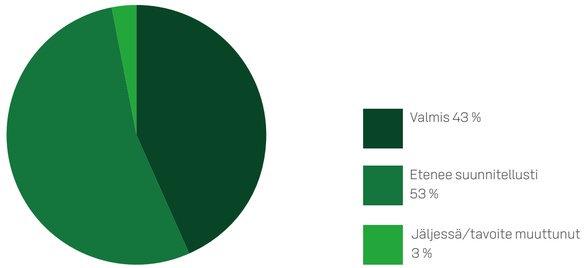

100 TEON STATUS 31.12.2019, KPL

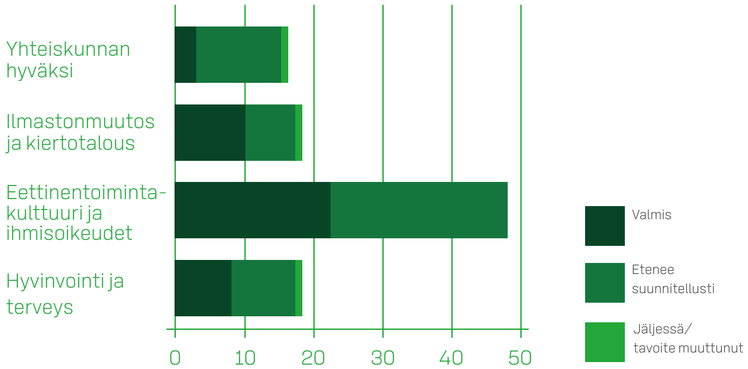

S-RYHMÄN 100 VASTUULLISUUSTEKOA, %

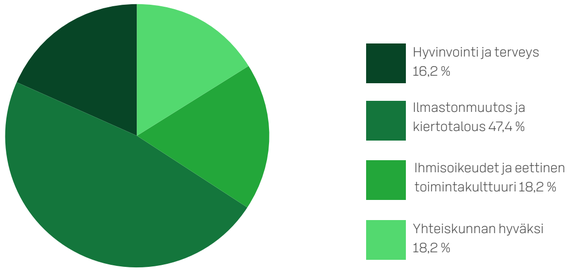

Vastuullisuus ohjelman kaikki 100 tekoa löydät S-ryhmä.fi:stä.

Käymme aktiivista vuoropuhelua sidosryhmien kanssa

Sidosryhmätyömme tavoitteena on välittää tietoa S-ryhmästä, lisätä molemminpuolista ymmärrystä ja hyödyntää sidosryhmiemme osaamista toimintamme kehittämisessä. Onnistuneen sidosryhmätyön kautta ymmärrämme paremmin toimintaympäristöämme ja S-ryhmään kohdistuvia odotuksia. Haluamme, että S-ryhmä koetaan vastuullisena yhteiskunnan jäsenenä, elinvoimaisena ja houkuttelevana yrityksenä sekä luotettavana yhteistyökumppanina.

S-ryhmä on suurin yksityinen työnantaja Suomessa ja turvaamme lähipalveluita ja alueellista elinvoimaa koko maassa. Yhdessä sidosryhmiemme kanssa olemme ratkaisemassa yhteiskunnallisia haasteita isoista globaaleista kysymyksistä pienempiin arjen ongelmiin. Näihin kuuluvat muun muassa ilmastonmuutos ja kestävä kuluttaminen, ruokaketjun kilpailukyky, työllisyys, nuorten syrjäytyminen, maahanmuuttajien kotoutuminen ja sujuva arki.

SUUREN YLEISÖN ARVIO S-RYHMÄSTÄ (ASTEIKKO 1–5)

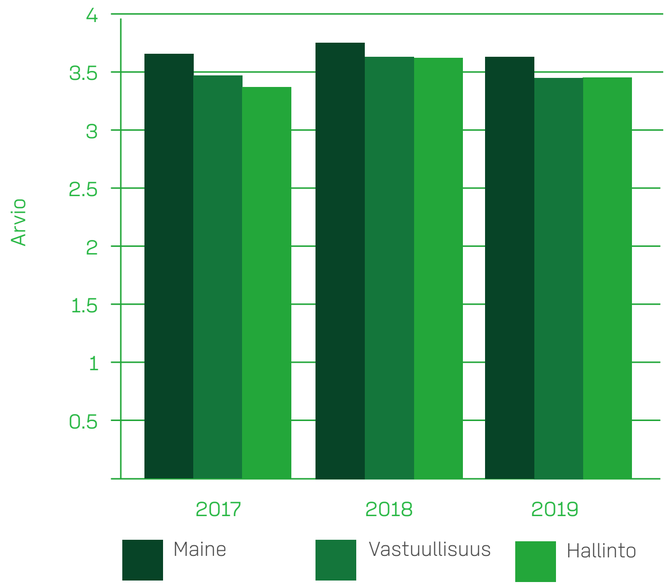

Suunnitelmallista ja mitattavaa sidosryhmäyhteistyötä

Sidosryhmätyötämme johdetaan tavoitteellisesti ja sitä mitataan vuosittain. Selvitämme sidosryhmien mielikuvia S-ryhmästä muun muassa T-Median Luottamus ja maine -tutkimuksella. Tutkimuksessa arvioidaan kokonaismainettamme kahdeksan aihealueen kautta: hallinto, talous, johto, innovaatiot, vuorovaikutus, tuotteet ja palvelut, työpaikka sekä vastuullisuus. Vuonna 2019 suuri yleisö, media ja päättäjät arvioivat kokonaismaineemme hyväksi.

Avoimuudella rakennetaan luottamusta

Avoimuus on meille keskeinen lähtökohta luottamuksen rakentamisessa. Kerromme avoimesti ja aktiivisesti toiminnastamme. Asioista kerrotaan jo silloin, kun toiminnalle on vasta asetettu tavoitteita. Kuuntelemme sidosryhmiemme viestejä ja kerromme omat näkemyksemme rakentavan vuoropuhelun kautta. Pyrimme oppimaan itse. Keskustelua käydään järjestämissämme sidosryhmätilaisuuksissa, tapaamisissa sekä perinteisessä ja sosiaalisessa mediassa.

Tavoitteenamme on hyvä yhteistyö, jonka kautta voimme oppia ja kehittää S-ryhmän liiketoimintaa sekä saavuttaa yhteisiä tavoitteita. Vuonna 2019 olemme tehneet läheistä yhteistyötä muun muassa ProAgrian ja Baltic Sea Action Groupin kanssa. Yhdessä ProAgrian kanssa olemme luoneet ja toteuttaneet viljelijöille Tulevaisuusvalmennus-kokonaisuuden. Tulevaisuusvalmennukset ovat yksi S-ryhmän teoista suomalaisen ruoan valoisan tulevaisuuden varmistamiseksi. Baltic Sea Action Groupin koordinoima Carbon Action -hanke tutkii S-ryhmän tuella syvempien maakerrosten hiilivarastoja ja eri menetelmien vaikutusta hiilen varastoitumiseen suomalaisissa pelloissa. S-ryhmän tavoitteena on hiilensidonnan todentamisjärjestelmä, jotta päästöjen kompensointi voitaisiin kohdentaa suomalaiseen peltoviljelyyn, jolloin tuottajien olisi mahdollista saada lisätuloa.

Vuoropuhelua päättäjien ja median kanssa

S-ryhmä osallistuu avoimesti ja aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun. Käymme säännöllistä ja jatkuvaa vuoropuhelua päättäjien kanssa S-ryhmän toimintaan vaikuttavista kysymyksistä ja palvelualan kehityksestä. Meille on tärkeää, että

S-ryhmän tunnistetaan toimijana, joka toimii oikein ja vastuullisesti huomioiden yhteiskunnan ja ympäristön.

Vuoden 2019 aikana tapasimme ministereitä, ministereiden erityisavustajia sekä S-ryhmän toiminnasta kiinnostuneita kansanedustajia. Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä käytti puheenvuoron Tornin aamu -sidosryhmätilaisuudessa. Osallistumme aktiivisesti myös itse sidosryhmien tilaisuuksiin ja erilaisiin kuulemisiin esimerkiksi ministeriöissä ja eduskunnassa. S-ryhmä suurena suomalaisena yrityksenä kiinnostaa laajasti mediaa. Olemme helposti median tavoitettavissa ja vastaamme kysymyksiin mahdollisimman nopeasti. Päivittäisten kontaktien lisäksi järjestämme mediatapaamisia SOK:n johdon ja eri toimitusten kanssa useita kertoja vuodessa.

Tornin aamu -keskustelutilaisuudet ovat S-ryhmän sidosryhmätyön konsepti. Tilaisuuksissa keskustellaan ajankohtaisista S-ryhmälle ja sidosryhmille tärkeistä aiheista. Keskustelutilaisuuksiin kutsutaan kunkin aiheen kannalta olennaisia vieraita kuten järjestöjen edustajia, päättäjiä, virkamieskuntaa, mediaa ja asiantuntijoita. Vuonna 2019 Tornin aamujen teemana oli ruokaketjun tulevaisuus sekä vastuullinen sijoittaminen.

Järjestöissä valvotaan yhteistä etua

Teemme yhteistyötä toimialojemme kehittämisessä edunvalvontajärjestöjen ja muiden yhteisöjen kautta kilpailulainsäädännön sallimissa puitteissa. Olemme edustettuina kaupan alan järjestöissä Suomessa ja ulkomailla. Vuonna 2019 Kaupan liiton hallituksen varapuheenjohtajana toimi SOK:n pääjohtaja ja jäsenenä Osuuskauppa Keskimaan toimitusjohtaja. SOK:n kenttäjohtaja puolestaan toimi vuonna 2019 Päivittäistavarakauppa ry:n puheenjohtajana. Toimimme hallituksessa myös Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:ssä ja Osuustoimintakeskus Pellervossa. Lisäksi olemme Kaupan liiton jäsenyyden kautta edustettuna Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry:ssä. Olemme Tekstiili- ja Muotialat TMA ry:n jäsen, ja SOK:n ketjujohtaja toimi yhdistyksen hallituksen puheenjohtajana vuonna 2019.

S-ryhmä on myös jäsenenä ilmastonmuutoksen hidastamista ja suomalaisten yritysten kilpailukykyä edistävässä Climate Leadership Coalition -yhdistyksessä, jonka jäsenenä on sekä merkittäviä suomalaisia yrityksiä että muita organisaatioita. SOK:n vastuullisuusjohtaja toimii myös vastuullisen yritystoiminnan verkosto Finnish Business & Society (FiBS) ry:n hallituksessa.

Osuustoiminnallisena yrityksenä kuulumme Euroopan kuluttajaosuustoiminnan etujärjestö Euro Coopiin, jossa toimimme hallituksessa. Lisäksi vaikutamme EU-lainsäädäntöön kaupan alan edunvalvontajärjestö EuroCommercen kautta. Olemme kansainvälisen osuustoimintaliitto ICA:n (International Co-operative Alliance) hallituksen jäsen. ICA on maailman toiseksi suurin järjestö Yhdistyneiden kansakuntien (YK) jälkeen.

Olemme myös Eurooppalaisten yritysten sosiaalista vastuuta kehittävän ja valvovan amforin jäsen ja SOK:n vastuullisuusjohtaja on järjestön hallituksessa.

S-ryhmän sidosryhmät

- Asiakasomistajat
- Henkilöstö
- Kansalaisjärjestöt
- Median edustajat
- Poliittiset päättäjät
- Tavarantoimittajat
- Toimialajärjestöt
- Viranomaiset

S-ryhmälle tunnustusta sidosryhmiltä 2019

S-ryhmä palkittiin vaikuttavimpana kestävän kehityksen toimijana Suomessa vuonna 2019. Tunnustuksen myönsi Suomen Kestävän kehityksen toimikunta. S-ryhmä on tehnyt vuodesta 2014 alkaen yhteensä kahdeksan kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumusta. Sitoumukset koskevat muun muassa energiatehokkuutta, uusiutuvaa energiaa ja ravitsemusta. Vastikään annettu uusin sitoumus koskee puolestaan materiaalitehokkuutta. Tunnustuksen perusteluissa ryhmää kiitettiin sitoumusten laaja-alaisuuden lisäksi myös hyvistä tuloksista ja selkeästä raportoinnista.

Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus on keskeinen väline YK:n Kestävän kehityksen toimintaohjelman tavoitteiden toimeenpanossa. Yhteiskuntasitoumus on yhteinen pitkän aikavälin tahtotila tulevaisuuden Suomesta.

Eurooppalaisten yritysten sosiaalista vastuuta kehittävä ja valvova amfori palkitsi S-ryhmän vuoden 2019 jäsenyrityksenä. Palkinnon taustalla on S-ryhmän kehittämä radikaalin läpinäkyvyyden käsite. Esimerkki sen soveltamisesta on ryhmän aloitteesta vuonna 2018 tehty selvitys sen säilyketomaattien hankintaketjun työoloista Etelä-Italiassa. Selvityksen teki riippumaton kansainvälinen kansalaisjärjestö Oxfam, jonka raportti on avoimesti saatavilla verkossa. Selvityksessä nousi esille useita epäkohtia muun muassa työvoiman rekrytoinnissa.

Vuonna 2019 S-ryhmän ketjut pärjäsivät jälleen hyvin Pohjoismaiden laajimmassa kestävän kehityksen bränditutkimuksessa (Sustainable Brand Index). Suomalaiskuluttajat arvioivat S-marketin ja Prisman ruokakauppojen vastuullisimmaksi ja toiseksi vastuullisimmaksi. Myös Sokos Hotellit ja S-Pankki olivat omien toimialojensa vastuullisimpia.

Yhteiskunnan hyväksi

Hyvinvointia osuustoiminnalla 32

Kotimaisuus 35

EDISTÄMME ERITYISESTI SEURAAVIA YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEITA

S-ryhmä ja siihen kuuluvat osuuskaupat luovat hyvinvointia koko Suomen alueelle. Työllistämme Suomessa noin 38 000 ihmistä ja luomme taloudellista hyvinvointia ympäri maan tekemällä paikallisilla hankintoja, maksamalla veroja, investoimalla ja sitä kautta myös välillisesti työllistämällä.

Hyvinvointia osuustoiminnalla

Olemme kotimainen yritysryhmä. Veroeuromme jäävät suurimmaksi osaksi lähiseudulle, samoin kuin hankinnasta ja rakentamisesta koituva hyöty. Osuuskaupat yhdessä SOK-yhtymän kanssa ovat suurin yksityinen työnantaja Suomessa.

Osuustoiminnassa omistetaan ja jaetaan hyödyt yhdessä

Osuustoiminta on liiketoimintaa, jossa korostuvat rinnakkain taloudellinen kannattavuus sekä yhteiskunnallinen vastuu.

Arvot ohjaavat toimintaamme:

- Olemme asiakasta varten
- Kannamme vastuuta ihmisistä ja ympäristöstä
- Uudistamme jatkuvasti toimintaamme
- Toimimme tuloksellisesti

Asiakasomistajat eli osuuskauppojen jäsenet omistavat S-ryhmän osuuskaupat, eikä muita omistajia ole. Jokainen jäsen omistaa yhtä suuren osan osuuskaupasta. Jokaisella on näin tasa-arvoiset mahdollisuudet vaikuttaa osuuskauppansa toimintaan esimerkiksi äänestämällä osuuskaupan edustajiston vaaleissa tai asettumalla itse ehdokkaaksi.

Osuustoiminnallisen yritysmuodon ansiosta S-ryhmän osuuskauppojen liiketoiminnassa kiertävä raha hyödyttää osuuskauppojen asiakasomistajia ja varmistaa alueellisen hyvinvoinnin ja elinvoimaisuuden. Toiminnan tuotto investoidaan asiakasomistajien eduksi kehittämällä palveluja ja uusimalla toimipaikkoja tai jaetaan asiakasomistajille erilaisina etuina, kuten Bonuksina ja maksutapaetuina.

ASIAKASOMISTAJIA YLI

2,4 MILJ.

ASIAKASOMISTAJILLE MAKSETUT RAHALLISET EDUT

401

MILJ.€

BONUS

341

MILJ.€

YLIJÄÄMÄN PALAUTUS

46

MILJ.€

MAKSUTAPAETU

8,8

MILJ.€

OSUUSMAKSUN KORKO

5,1

MILJ.€

Suuri suomalainen veronmaksaja

S-ryhmän yritykset tilittivät Suomen valtiolle ja kunnille yhteensä lähes 1,8 miljardia euroa veroja ja maksuja vuonna 2019. Välittömien tuloverojen ja välillisten kulutusverojen lisäksi verojalanjälkeemme sisältyvät henkilöstöön liittyvät veronluonteiset maksut ja työntekijöiden palkoista pidätetyt ennakonpidätykset.

Viime vuosina verotuksen painopiste on siirtynyt tuloverotuksesta enemmän välilliseen verotukseen. Välillisiä veroja ovat muun muassa arvonlisävero sekä erilaiset valmisteverot, kuten alkoholi-, tupakka-, virvoitusjuoma- ja polttonesteverot. Arvonlisävero on yleinen kulutusvero, jossa lopullisia veronmaksajia ovat tavaroiden ja palveluiden kuluttajat eli useimmiten kotitaloudet. Tilitämme valtiolle arvonlisäveroa tavaroita ja palveluita myyvänä yrityksenä.

Valmisteverot ovat tuotteen hintaan sisältyviä kulutusveroja, jotka peritään tiettyjen tuotteiden valmistajilta, tuottajilta, maahantuojilta tai tukkuportaalta. Valmisteveroja sisältyy useisiin myymiimme tuotteisiin.

Verojalanjäljessä kuvattujen verojen lisäksi maksamme varainsiirto-, arpajais-, lähde- ja ajoneuvoveroja, joita ei ole sisällytetty oheiseen taulukkoon. Lisäksi maksamme paikallisia veroja Viron ja Venäjän yhtiöiden toiminnoista kunkin valtion säännösten mukaisesti.

Maksamamme verotulot jakautuvat valtaosin alueellisesti ympäri Suomea. Erityisesti palkoista tehdyt ennakonpidätykset ja S-ryhmän yritysten maksama yhteisövero kertyvät suurelta osin kunnille. Verotuloilla kustannetaan suomalaisen yhteiskunnan palveluja jokaisen osuuskaupan alueella.

YHTEISKUNNALLINEN ARVONLUONTI 10 975 MILJ. € VUONNA 2019

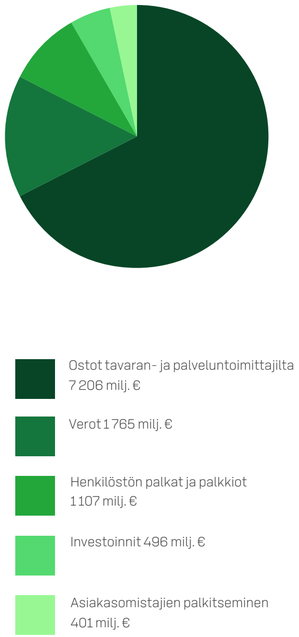

S-RYHMÄN VEROJALANJÄLKI 2019

TULO- JA VARALLISUUS-VERO	MILJ.€	VÄLILLISET VEROT	MILJ.€	ENNAKONPIDÄTYKSET JA TYÖNANTAJAMAKSUT	MILJ.€
Yhteisöjen tulovero	65,7		285,5	Tilitetyt ennakonpidätykset palkoista	212,6
YLE-vero	0,1		0,8	Eläkevakuutusmaksut	96,5
Kiinteistövero	20,2		23,1	Sairaus- ja työttömyysvakuutusmaksut	8,8
			0,65		
		Polttonesteiden valmistevero	676,5		
		Virvoitusjuomien valmistevero	27,3		
		Alkoholivero	21,2		
		Tupakkavero	281		
		Maahantuonnin	7,15		
		Autovero	38		

VEROJALANJÄLKI VUONNA 2019

1 765,1

MILJ.€

VEROJALANJÄLKI VUONNA 2019
1 765,1 MILJ. €

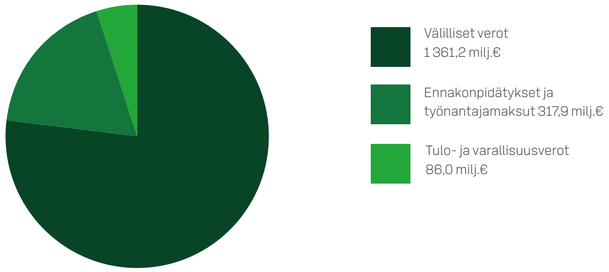

ENNAKONPIDÄTYKSET JA YHTEISÖVEROT VUONNA 2019
279 MILJ. €

Valtakunnallista ja alueellista vastuullisuusyhteistyötä

S-ryhmän vastuullisuusyhteistyö jakautuu kulttuuriin, urheiluun, yhteiskunnalliseen toimintaan sekä erilaisiin lahjoituksiin.

Tuimme vuonna 2019 lähes viidellä miljoonalla eurolla eri toimijoita sekä paikallisesti että valtakunnallisesti. Yli puolet tukipotista suunnaattiin urheiluun. Loput jakautuivat yhteiskunnallisen toiminnan ja kulttuurin tukemiseen sekä erilaisiin lahjoituksiin.

Valtakunnallisia yhteistyökumppaneitamme olivat muun muassa Suomen Punainen Risti, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Lasten Päivän Säätiö ja Suomen Palloliitto. Valtakunnalliset kumppanit ovat vuosittain suurimpia tukiemme saajia.

Teemme vastuullisuusyhteistyötä myös alueellisesti, ja osuuskauppamme tukevatkin laajasti paikallista toimintaa. Esimerkiksi Kannustajat-konsepti mahdollistaa osuuskaupoille lasten ja nuorten harrastustoiminnan tukemisen läpinäkyvästi. Asiakasomistajat voivat liittyä Kannustajiksi ja vaikuttaa siihen, mille taholle ja kuinka paljon osuuskauppa maksaa tukea.

Osuuskaupat ja Suomen Palloliitto ovat yhdessä rakentaneet myös sata Ässäkenttää. Ässäkentät ovat kaikille avoimia ja ilmaisia liikuntapaikkoja, joilla voi esimerkiksi pelata erilaisia pallopelejä tai harrastaa liikuntaleikkejä. Olemme panostaneet yhteensä miljoona euroa lasten maksuttomien lähiliikuntapaikkojen rakentamiseen eri puolille Suomea.

VASTUULLISUUSYHTEISTYÖ 2019, %

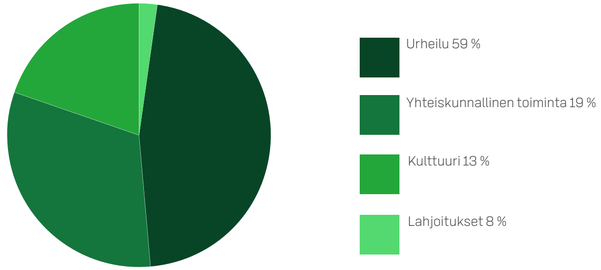

URHEILU
59 %

YHTEISKUNNALLINEN TOIMINTA
19 %

KULTTUURI
13 %

LAHJOITUKSET
8 %

Kotimaisuus

Asiakkaamme arvostavat kotimaisuutta. Kotimaisten tuotteiden menekki edistää muun muassa työllisyyttä Suomessa. Ilmastonmuutos, globaali väestönkasvu, kaupungistuminen, teknologinen kehitys ja kuluttajien muuttuvat tarpeet haastavat perinteisen ruokaketjun toimintaa. Me S-ryhmässä uskomme, että ruoka-ala voi olla yksi Suomen kasvun vetureista. Tulevaisuuden ruoantuotannossa ja teknologioissa on Suomelle mahdollisuuksia.

Haluamme edistää aktiivisesti kotimaisen ruoan menestystä ja tulevaisuutta omien tekojemme kautta sekä tarjoamalla asiakkaillemme erilaisia vaihtoehtoja tuotteiden ja palveluiden kautta.

Vuonna 2019 kerroimme useista konkreettisista ruokateoista, joita halusimme lähteä toteuttamaan kumppaniemme kanssa.

Tulevaisuusvalmennukset ruoan tuottajille

S-ryhmän ja ProAgrian yhdessä valmistelevat Tulevaisuusvalmennukset tarjoavat viljelijöille ja yrittäjille tietoa kulutustrendeistä, tukea strategiatyöhön sekä eväitä ilmastoyrittäjyyteen. Tavoitteena on antaa osallistujille keinoja suunnitella ja kehittää omaa liiketoimintaansa vastaamaan tulevaisuuden tarpeita. Tulevaisuusvalmennuksien käynnistystilaisuus pidettiin vuoden 2019 lopulla, ja itse valmennukset alkoivat vuoden 2020 alussa.

Ruoka-alan sijoitusrahasto

Vuonna 2019 kerroimme perustavamme innovaatioita tukevan ruoka-alan pääomasijoitusrahaston. Halusimme tuoda rahaston avulla esille suomalaisia ruokainnovaatioita ja luoda toimialalle uusia näköaloja. Ensimmäisen rahoituskierroksen oli tarkoitus päättyä vuoden 2020 alkupuolella. Koronavirusepidemian vaikutuksista johtuen suunnitelmat ovat kuitenkin toistaiseksi kesken. Mahdollinen rahasto noudattaa vaikuttavuussijoittamisen periaatteita, jolloin sijoittamisessa huomioidaan tuoton ja riskin lisäksi yhteiskunnallisia ja ympäristöllisiä tavoitteita.

Ruokakeskustelun ajatusharppaamo

Vuonna 2019 kerroimme rahoittavamme ruoka-alan ajatusharppaamoa. Sen tavoitteena oli selvittää, mitä mahdollisuuksia uudet teknologiat avaavat ruoka-alalle ja mitä haasteita ruoantuotannolla on tulevaisuudessa edessään. Harppaamon tuottamat näkemykset on tarkoitettu koko ruoka-alan käyttöön. Ajatusharppaamon oli tarkoitus aloittaa toimintansa kevään 2020 kuluessa. Koronavirusepidemian vaikutuksista johtuen suunnitelmat ovat kuitenkin toistaiseksi kesken.

Founder Institute ja S-ryhmä toivat uuden globaalin startup-ohjelman Helsinkiin

San Franciscossa päämajaansa pitävä startup-kiihdyttämö Founder Institute ja S-ryhmä perustivat uuden ruokateknologiaan keskittyvän globaalin startup-ohjelman Suomeen. Helsingissä käynnistynyt Food Founder Programme auttaa aloittelevia ruoan, ruokateknologian ja maatalousteknologian parissa toimivia yrittäjiä ja yrityksiä rakentamaan ideoista kansainvälisiä menestystarinoita. Vuonna 2019 pidettiin kaksi 13 viikon mittaista koulutusohjelmaa. Tuloksena syntyi 17 uutta startup-yritystä, joista suurin osa pyrkii ratkaisemaan merkittäviä ongelmia erityisesti ruoan, ruokateknologian tai alkutuotannon parissa.

Suomalainen Menestysresepti

Uuden ruokatuotteen matka kaupan hyllylle on usein pitkä ja täynnä haasteita. Isoilla yrityksillä on resursseja tuotekehitykseen ja markkinointiin. Vuonna 2019 perustettu Suomalainen Menestysresepti -kilpailu nostaa valokeilaan pienten ja keskisuurten valmistajien innovatiiviset uudet tuotteet. Mukaan haki yli sata yritystä. Finaaliin päässeet yritykset saivat sparrausapua tuotekehitykseen, tuotteen pakkausdesigniin, reseptiikkaan, tuotteen tarinaan ja markkinointiin. Ensimmäisen Suomalainen Menestysresepti -kilpailun voittaja, Leivon leipomon Boltsi, oli vuoden 2019 myydyin uutuustuote S-ruokakaupoissa. Myös muut finalistituotteet löysivät tiensä S-ruokakauppojen hyllyille. Kilpailu saa jatkoa vuonna 2020.

Food from Finland ja Prisma vauhdittavat Venäjän-vientiä

Business Finlandin elintarvikevientiä edistävä Food from Finland -ohjelma ja S-ryhmän Prisma-ketju pyrkivät lisäämään suomalaisten elintarvikealan yritysten tietoisuutta Venäjän-viennin mahdollisuuksista sekä tarjoamaan yrityksille suoraa reittiä Venäjän markkinoille. Vuonna 2019 järjestettiin muun muassa S-ryhmän Prismojen ja Food from Finlandin yhteinen seminaari Venäjän markkinoista. S-ryhmän Prisma-ketjulla on Pietarissa 15 myymälää, ja se on nykyisin ainoa Venäjällä toimiva suomalainen marketkaupan ketju.

Kotimaiset tuotteet valikoimissa

Olemme suurin suomalainen ruokakauppias ja suurin suomalaisen ruoan myyjä. Ruokakaupoissamme myytävistä elintarvikkeista 80 prosenttia on kotimaisia.

S-ryhmän omassa Kotimaista-tuotesarjassa on vajaat 400 tuotetta, jotka täyttävät aina yleisesti hyväksytyt Hyvää Suomesta -merkin tai sirkkalehtimerkin kotimaisuusvaatimukset eli niiden raaka-aineet ovat alkuperältään suomalaisia ja tuotteet on valmistettu Suomessa.

ABC-ravintoloissamme on tarjoiltu vain kotimaista sian, naudan ja broilerinlihaa vuodesta 2015. Muiden ravintolaketjujemme tavoitteena on, että tuore broilerin- ja porsaanliha on 100-prosenttisesti kotimaista vuoden 2020 loppuun mennessä. Pakasteiden ja jalosteiden osalta tavoite on 90-prosenttinen kotimaisuus.

S-ryhmällä on noin 600 ruokaa tarjoilevaa ravintolaa. Pelkästään ABC-ravintoloissa myydään vuosittain noin 10 miljoonaa ruoka-annosta, joissa suurimmassa osassa pääraaka-aine on liha.

Kampanjoimme S-ruokakaupoissa kotimaisen kalan puolesta. Vuonna 2019 toimme ruokakauppoihin Sesonkikala-konseptin, laskimme kotimaisen kalan hintaa ja monipuolistimme kalatarjontaamme. Seurauksena kalan myynti nousi viidenneksen ja on pysynyt sillä tasolla myös kampanjan alun jälkeen.

RAVINTOLAKETJUJEN LIHAN KOTIMAISUUSASTE 2019, %

	HANKITUSTA VOLYYMISTA	TUOTENIMIKKEISTÄ
Broileri tuore	99,9 %	98,8 %
Broileripakasteet ja -jalosteet	88,0 %	61,2 %
Porsas tuore	99,7 %	96,6 %
Porsaspakasteet ja -jalosteet	80,7 %	76,6 %

Ruoan kotimaisuuslaskuri

Julkaisimme syksyllä 2019 S-mobiilin Omat ostot -palvelussa kotimaisuuslaskurin. Sen avulla voi seurata ostamiensa ruoka-tuotteiden raaka-aineiden ja valmistuksen kotimaisuutta.

Laskuri havainnollistaa kotimaisten ruokaostosten osuuden kahdella tasolla. Ensimmäisellä tasolla ovat tuotteet, joiden kotimaisuuden takaavat suomalaisesta raaka-aineesta ja työstä kertovat Hyvää Suomesta -merkki ja sirkkalehtimerkki. Toisella tasolla ovat tuotteet, jotka on valmistettu Suomessa. Lisäksi laskuri näyttää ulkomaiset ruokaostokset omana listanaan.

100 %

KOTIMAISTA LIHAA ABC-RAVINTOLOISSA

Hyllynreunamerkintä kotimaisille tuotteille

Laskurin lisäksi lisäsimme syksyllä kaikkiin S-ruokakauppojen hyllynreunaetiketteihin Hyvää Suomesta -merkin kotimaisten tuotteiden kohdalle. Suomalaiset haluavat suosia suomalaista ruokaa, mutta kotimaisuuden varmistaminen ei aina ole ihan helppoa. Kotimaisiin valintoihin ohjaavan Hyvää Suomesta -merkin tuominen hyllynreunoihin helpottaa valintaa huomattavasti ja vahvistaa näin myös kotimaista ruokaketjua.

Retki kauppaan tarjoaa koululaisille ruokakasvatusta

Retki kauppaan on S-ryhmän ja Ruokatieto Yhdistyksen suunnittelema opintokokonaisuus, jonka tarkoitus on tukea opetussuunnitelman “ulos luokasta oppimaan” -ajattelua ja kannustaa löytämään oppimisympäristöjä koulun ulkopuolelta. Opettajat valitsevat tarjotusta materiaalista luokalle sopivan kokonaisuuden, josta osa toteutetaan kaupassa ja osa luokassa ennen ja jälkeen retken.

Retkiä pilotoitiin vuonna 2018, ja syksyllä 2019 toimintamallista tuli valtakunnallinen. Mukana ovat kaikki osuuskaupat. Kaupassa lapset saavat tietoa esimerkiksi ruoan reitistä kauppaan tai ruokahävikistä, mikä auttaa ymmärtämään tuotteiden taustoja ja arvostamaan ruokaa. Kaupan tiloissa vierailu ja henkilökunnan haastattelu rohkaisevat kehittämään kuluttajataitoja ja tutustumaan kauppaan työpaikkana. Toimintamalli kiinnostaa myös kansainvälisesti ja ideaa viedään muihin Euroopan maihin EU-rahoitteisessa WeValueFood-ruokakasvatushankkeessa. Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutin EIT:n rahoittama WeValueFood-hanke on valinnut Retki kauppaan -toimintamallin pilottitutkimukseen yli 350 Euroopan eri maissa käytetyn ruokakasvatusmenetelmän joukosta.

Ilmastonmuutos ja kiertotalous

Ilmasto 39

Kiertotalous 46

EDISTÄMME ERITYISESTI SEURAAVIA YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEITA

Teemme ilmastotyötä sekä vähentämällä oman toimintamme päästöjä että ottamalla kumppanimme mukaan työhön. Lisäksi tarjoamme ratkaisuja ja apua kestävään kuluttamiseen ja asiakasomistajien omien päästöjen vähentämiseen.

Ilmasto

Ilmaston lämpeneminen ihmisen toiminnan seurauksena on yksi suurimmista maailmanlaajuisista kriiseistämme. Ilmastonmuutos vaikuttaa ihmisiin ja luontoon ympäri maailmaa jo nyt ja näkyy myös meillä Suomessa. Ilmastonmuutoksen kiireellinen torjunta onkin yksi YK:n kestävän kehityksen päätavoitteista.

YK sopi Pariisissa joulukuussa 2015 uudesta ilmastosopimuksesta, jonka tavoitteena on rajata ilmaston lämpeneminen 1,5 asteeseen. Tavoitteen saavuttamiseksi kaikilta sopimuksen osapuolilta odotetaan esimerkiksi kunnianhimoisia ja ajan myötä kiristyviä toimia päästöjen vähentämiseksi, ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi ja ilmastorahoituksen lisäämiseksi.

Myös EU on sitoutunut Pariisin sopimuksen päästövähennyksiin, ja tavoitteena on vähentää EU:n kasvihuonekaasupäästöjä vähintään 40 prosenttia vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoteen 1990. Suomi pyrkii olemaan päästöjen vähentämisen mallimaa. Tavoitteena on vähentää päästöjä vähintään 55 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 1990 tasosta. Lisäksi tavoitteena on, että Suomi on hiilineutraali vuonna 2035. Tavoite on kunnianhimoinen, joten toimenpiteitä päästöjen vähentämiseksi tarvitaan kaikilla aloilla.

OMAN TOIMINNAN PÄÄSTÖVÄHENNYS

-90 %

VUOTEEN 2030 MENNESSÄ VUODEN 2015 TASOSTA

INEXIN JAKELUKULJETUKSEN PÄÄSTÖT

-20 %

VUODEN 2025 LOPPUUN MENNESSÄ VUODEN 2018 TASOSTA

ENERGIANKÄYTÖN TEHOSTAMINEN

30 %

VUODEN 2030 LOPPUUN MENNESSÄ VUODEN 2015 TASOSTA

UUSIUTUVA SÄHKÖ

100 %

SÄHKÖNKULUTUKSESTA VUODEN 2030 LOPPUUN MENNESSÄ

Olemme oman toiminnan osalta hiilinegatiivisia vuoden 2025 loppuun mennessä.

S-ryhmän sitoumukset ja tavoitteet

- Vähennämme oman toimintamme päästöjä 90 prosenttia vuoden 2030 loppuun mennessä vuoden 2015 tasosta.
- Tehostamme energiankäyttöämme 30 prosenttia vuoden 2030 loppuun mennessä vuoden 2015 tasosta.
- Käyttämämme sähkö on päästötöntä ja vuoden 2030 loppuun mennessä kokonaan uusiutuvalla energialla tuotettua.
- Olemme oman toiminnan osalta hiilinegatiivisia vuoden 2025 loppuun mennessä.
- Kannustamme suurimpia tavaran- ja palveluntoimittajiamme asettamaan omat tieteeseen perustuvat päästövähennystavoitteet vuoden 2023 loppuun mennessä.
- Olemme mukana energiatehokkuussopimuksen kaupan alan sekä matkailu- ja ravintolapalveluiden toimenpideohjelmissa vuosille 2017—2025.
- Vähennämme Inexin jakelukuljetuksen päästöjä 20 prosenttia vuoden 2025 loppuun mennessä vuoden 2018 tasosta.
- Valmistelemme päästövähennystavoitteet muille kuljetuksille vuoden 2020 aikana.
- Korvaamme öljy- ja maakaasulämmitysjärjestelmät korjausrakentamisen yhteydessä uusiutuvilla energiamuodoilla aina kun se on mahdollista.
- Vähennämme kylmäaineista aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä korvaamalla vanhat kylmälaitteet hiilidioksidikylmälaitoksilla.

Energiankulutus

Olemme Suomen suurin ei-teollinen sähkönkuluttaja. Suurimpia energiankuluttajia toimipaikoissamme ovat kylmälaitokset sekä myymälöiden valaistus, joita tehostamalla ja saneeraamalla saavutamme merkittäviä säästöjä. S-ryhmässä tehdäänkin jatkuvasti työtä energian säästämiseksi ja energiankäytön tehostamiseksi.

Olemme asettaneet itsellemme oman energiatehokkuustavoitteemme, joka ulottuu vuoteen 2030 saakka. Tavoitteena on, että tehostamme energiankulutustamme 30 prosenttia vuoteen 2015 verrattuna. Vuonna 2019 kulutimme Suomen toimipaikoissamme energiaa 283 kWh/brm^2, mikä on 6,6 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2015. Vuoteen 2018 verrattuna suhteellinen energiankulutuksemme on tehostunut kolme prosenttia. Vuodesta 2010 lähtien olemme vähentäneet suhteellista energiankulutustamme 36 prosenttia muun muassa laittamalla ovia kylmäkalusteisiin ja siirtymällä led-valaisimiin.

SUHTEELLINEN ENERGIANKULUTUS

-36 %

VUODESTA 2010 LÄHTIEN

KULUTUKSET JA PINTA-ALAT 2019

	2017	2018	2019	2019 KOKO S-RYHMÄ YHTEENSÄ
Sähkö, Suomi, GWh	1 119	1 120	1 070	**1 114**
Sähkö, lähialueet, GWh	75	47	44	
Lämpö ja jäähdytys[1], Suomi, GWh	449	422	432	**462**
Lämpö ja jäähdytys[1], lähialueet, GWh	40	28	30	
Vesi, Suomi milj. m^3	2,03	2,03	2,00	**2,25**
Vesi,lähialueet, milj. m^3	0,38	0,26	0,25	
Pinta-ala, Suomi, milj. brm^2	5,12	5,28	5,29	**5,53**
Pinta-ala, lähialueet, milj. brm^2	0,24	0,24	0,24	

1) Sääkorjattu. Ennen vuotta 2018 lämmönkulutus on sääkorjattu Jyväskylään. Vuodesta 2018 alkaen sääkorjaus tapahtuu alueelliseen vertailupisteeseen.

Lähialueilla tarkoitetaan Venäjää ja Viroa.

Tietojen kattavuus seurannassa olevissa kohteissa: sähkö 98 %, lämpö 63 %, vesi 64 % ja bruttopinta-ala 95 % kohteista.

Energia- ja pinta-alatietojen laskentaperusteet erillisessä liitteessä S Group GHG Inventory Report 2019 -raportissa.

Vuoden 2019 energia- ja pinta-alatietojen varmennusraportti

Olemme mukana kaupan alan sekä matkailu- ja ravintolapalveluiden energiatehokkuussopimuksissa. Energiatehokkuussopimukset ovat valtion ja toimialojen yhdessä valitsema keino täyttää Suomelle asetetut kansainväliset energiatehokkuustavoitteet. Sopimuksessa S-ryhmä on sitoutunut tavoittelemaan 7,5 prosentin energiansäästöä vuoden 2015 tasosta vuoteen 2025 mennessä.

Joulukuussa 2019 S-ryhmässä otettiin käyttöön energiatehokkuusjärjestelmä (ETJ+). ETJ+ määrittää systemaattisen toimintamallin, joka auttaa energiatehokkuustavoitteiden asettamisessa ja todentamisessa sekä toimenpiteiden suunnittelussa, toteutuksessa, seurannassa ja raportoinnissa. ETJ+ on toiminnan jatkuvan parantamisen menetelmä, jonka tavoitteena on päästöjen sekä energian kulutuksen ja kustannusten vähentämisen tehostaminen. Energiatehokkuusjärjestelmän mukaista toimintamallia noudatetaan koko S-ryhmässä eli sekä alueosuuskaupoissa että SOK:n tytäryhtiöissä.

Energian hankinta

Kulutamme yli prosentin koko Suomen sähköstä. Reilussa 1 800 toimipaikassamme sähköä tarvitaan erityisesti kylmälaitteiden käytössä sekä valaistuksessa. Olemme investoineet merkittävästi oman uusiutuvan energian tuotantoon. Sen osuuden kasvattaminen tukee merkittävästi päästövähennystavoitteidemme toteuttamista. Käyttämämme sähkö on vuodesta 2019 alkaen päästötöntä ja vuodesta 2030 alkaen uusiutuvaa.

Valtaosa Suomessa käyttämästämme sähköstä tuotetaan S-ryhmän yhdessä St1:n kanssa omistaman TuuliWatti Oy:n päästöttömällä tuulienergialla. Vuonna 2019 S-ryhmän osuus TuuliWatin tuotannosta vastasi 60 prosenttia S-ryhmän sähkön kulutuksesta. Käyttämämme sähkön päästöttömyys on varmistettu sähkön alkuperätakuilla.

Vuoden 2019 lopussa TuuliWatilla oli 119 tuulivoimalaa. Tuuliwatin ensimmäinen ilman yhteiskunnan tukea rahoitettu tuulipuisto valmistui Iin Viinamäkeen syksyllä 2019. Sen yhteyteen Simon puolelle valmistui samalla kuuden kontin ja kuuden megawatin suuruinen jättiakku, joka lisää mahdollisuuksia tasapainottaa sähkön tuotantoa ja kulutusta.

Vuoden 2019 lopulla Tuuliwatti aloitti myös Suomen suurimman tuulipuiston rakennustyöt Simon Sarvisuon alueelle Lounais-Lapissa. Puistoon tulee 27 alan uusinta ja tehokkainta teknologiaa hyödyntävää tuulivoimalaa. Sarvisuon tuulipuisto on suurin niistä hankkeista, jotka keväällä voittivat Suomen ensimmäisen uusiutuvan sähkön tuotantokilpailutuksen. Tuulipuiston arvioidaan valmistuvan tuotantoon vuoden 2021 loppuun mennessä.

Vuoden 2019 lopussa 71 toimipaikkamme katolla oli yhteensä 50 212 aurinkopaneelia. Vuoden 2020 aikana aurinkopaneeleita asennetaan vielä yli 40 kohteeseen ja vuoden lopussa aurinkopaneelien määrän odotetaan nousevan yli 70 000:een. Keskeistä on, että kohteissa tuotettu sähkö voidaan käyttää omissa toimipaikoissamme.

Uusiutuva sähkö on yksi merkittävimmistä keinoista vähentää kiinteistöjemme hiilidioksidipäästöjä. Lisäksi kartoitamme mahdollisuutta käyttää uusiutuvia energiamuotoja kaikissa uusissa rakennushankkeissamme. Kiinteistöjä uusittaessa lämmitysjärjestelmiä voidaan myös vaihtaa tehokkaammiksi. Esimerkiksi vanhoja öljy- ja maakaasulämmitysjärjestelmiä on vaihdettu kaukolämpö- ja maalämpöjärjestelmiksi. Öljy- ja maakaasulämmitteisiä kiinteistöjä on jäljellä enää 79 kappaletta.

ENERGIAN OMINAISKULUTUS, SUOMI (KWH/BRM²)

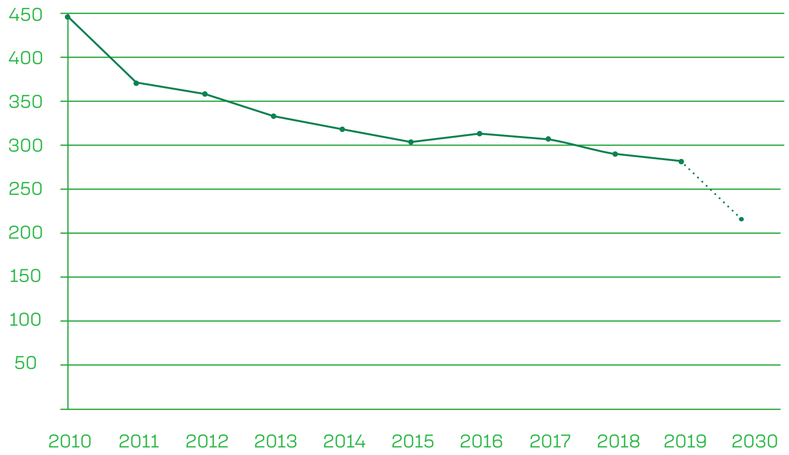

ENERGIAN OMINAISKULUTUS, SUOMI (KWH/BRM²)

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
441	372	361	333	320	303	311	306	292	283

Raportoidut kulutustiedot perustuvat rakennus- tai huoneistokohtaisesti mitattuihin tietoihin.

Ennen vuotta 2018 lämmönkulutus on sääkorjattu Jyväskylään. Vuodesta 2018 alkaen sääkorjaus tapahtuu alueelliseen vertailupisteeseen.

Energia- ja pinta-alatietojen laskentaperusteet erillisessä liitteessä S Group GHG Inventory Report 2019 -raportissa.

Vuoden 2019 energia- ja pinta-alatietojen varmennusraportti

Päästöt

Ilmastoa lämmittävien päästöjen ehkäiseminen ja vähentäminen ovat tärkeä osa pitkäjänteistä ja kunnianhimoista ilmastotyötämme. Suurin osa päästöistämme syntyy arvoketjussa, mutta myös oma toimintamme tuottaa päästöjä.

Toukokuussa 2019 silloinen päästövähennystavoitteemme hyväksyttiin Science Based Targets -aloitteessa, jonka taustalta löytyvät muun muassa ympäristöasioiden tutkimukseen keskittynyt World Resources Institute WRI, Maailman luonnonsäätiö WWF ja YK:n piirissä syntynyt yritysjohtajien UN Global Compact -aloite. SBT-aloitteen tarkoituksena on auttaa kunnianhimoisia yrityksiä asettamaan päästövähennystavoitteet, jotka ovat linjassa Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteiden kanssa. Yritysten tavoitteiden voidaan todeta olevan tieteeseen perustuvia, jos ne ovat linjassa viimeisimmän ilmastotieteellisen tutkimuksen kanssa.

Nostimme kuitenkin ilmastotyömme kunnianhimon tasoa ja asetimme aikaisempaa tiukemman päästövähennystavoitteen omalle toiminnallemme vuoden 2020 alussa. Tavoitteenamme on vähentää oman toimintamme päästöjä 90 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 2015 tasosta. Lisäksi olemme hiilinegatiivisia vuodesta 2025 alkaen.

Oman toiminnan päästövähennystavoitteen lisäksi olemme asettaneet arvoketjullemme miljoonan tonnin päästövähennystavoitteen. Tavoitteenamme on, että kaksi kolmasosaa tavaran- ja palveluntoimittajistamme asettaa omalle toiminnalleen tieteeseen perustuvat päästövähennystavoitteet.

Päästömme on laskettu GHG Protocol -standardin mukaisesti. Standardin mukaan päästöt jaetaan oman toiminnan scope 1- ja scope 2 -päästöiksi sekä arvoketjun scope 3 -päästöiksi. Scope 1 -päästöt ovat kasvihuonekaasupäästöjä, joita aiheutuu suoraan omasta toiminnastamme. Päästöt syntyvät käytännössä kiinteistöjemme lämmitykseen käytetyistä polttoaineista ja kylmäainevuodoista. Kylmäaineet ovat jäähdyttäviä kaasuja, jotka kiertävät kylmälaitteiden putkissa. Ilmakehään päästessään kylmäaineet toimivat kuten hiilidioksidi ja lämmittävät ilmastoa, tosin aineesta riippuen jopa lähes 4000 kertaa voimakkaammin kuin hiilidioksidi. Jos kylmälaitteen putkeen tulee kolhu tai pienikin reikä, kylmäainetta voi päästä ilmakehään. Siksi vuotoja seurataan tarkasti. Scope 2 -päästöt ovat kasvihuonekaasupäästöjä, jotka aiheutuvat ostetun sähkön, kaukolämmön ja jäähdytyksen tuottamisesta.

Scope 3 eli muut epäsuorat päästöt syntyvät esimerkiksi hankkimiemme tavaroiden ja palveluiden elinkaaren aikaisista päästöistä, kuten raaka-aineiden alkutuotannosta, tuotteiden valmistuksesta, pakkauksista, kuljetuksista, asiakasliikenteestä ja tuotteiden käytöstä. Lisäksi välillisiä päästöjä aiheuttavat henkilöstömme työ- ja liikematkat, jätteidemme loppukäsittely, investointimme sekä hankkimamme energian tuotannon- ja jakelun hävikistä aiheutuneet päästöt.

Vuonna 2019 oman toimintamme päästöt vähenivät 39 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Vuodesta 2015 päästöt ovat vähentyneet jo 63 prosenttia parantuneen energiatehokkuuden, oman uusiutuvan energian investointien sekä sähkön alkuperätakuiden johdosta. Arvoketjumme päästöt vähenivät kuusi prosenttia vuodesta 2018.

Oman toiminnan päästöjen laskentaperusteet erillisessä liitteessä S Group GHG Inventory Report 2019 -raportissa.

Vuoden 2019 päästötietojen varmennusraportti

S-RYHMÄN OMAN TOIMINNAN PÄÄSTÖT 2019, %

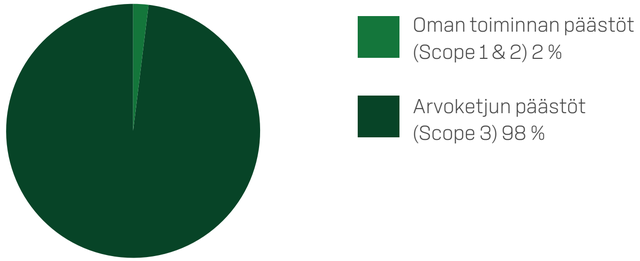

S-RYHMÄN OMAN TOIMINNAN PÄÄSTÖT (TN CO_2E)

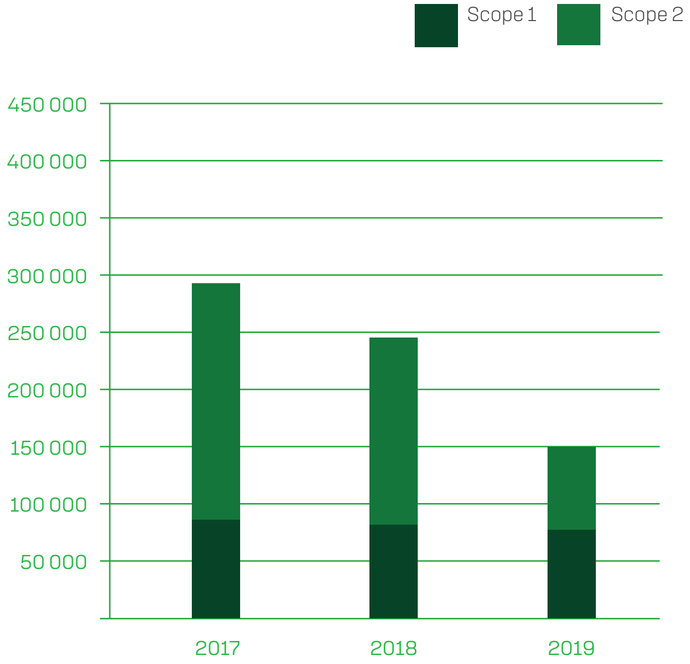

ISO JUTTU -PÄÄSTÖVÄHENNYS

-1 000 000 TONNIA

YHDESSÄ KUMPPANEIDEMME KANSSA VUODEN 2030 LOPPUUN MENNESSÄ VUODEN 2015 TASOSTA

S-RYHMÄN OMAN TOIMINNAN PÄÄSTÖT

150 000

TCO_2E

OMAN TOIMINNAN PÄÄSTÖINTENSITEETTI

12,8

TCO_2E/MYYNTI MILJ. €

OMAN TOIMINNAN PÄÄSTÖINTENSITEETTI

27,1

TCO_2E/1 000 M^2

S-RYHMÄN OMAN TOIMINNAN PÄÄSTÖT (TN CO_2E)

	2017	2018	2019
Suorat scope 1			
Oma lämmöntuotanto	5 600	6 400	5 700
Kylmäainevuodot	81 000	76 100	71 400
Epäsuoratscope 2			
Ostettu sähkö (hankintaperusteinen)	171 900	134 600	0
Ostettu sähkö (sijaintiperusteinen)	140 300	104 100	95 400
Ostettu kaukolämpö ja jäähdytys (sijaintiperusteinen)	68 700	60 300	72 900
Yhteensä scope 1 ja 2	295 600	246 900	150 000

Luvut sisältävät Suomen ja lähialueet.

GHG Protocol -standardin mukaisesti Suomen sähkönkulutukselle on raportoitu sijaintiperusteinen päästöluku. Yhteenlasketuissa päästöluvuissa käytetään hankintaperusteista lukua.

Oman toiminnan päästöjen laskentaperusteet erillisessä liitteessä S Group GHG Inventory Report 2019 -raportissa.

Vuoden 2019 päästölukujen varmennusraportti

Päästöjen vähentäminen

Oman toimintamme päästöjen vähentämisessä avainasemassa ovat energiankäyttömme tehostaminen, uusiutuvan energian osuuden kasvattaminen, kylmäainevuotojen minimointi ja vanhojen kylmälaitteiden uusiminen hiilidioksidilaitteisiin.

Lisääntyneen tuulivoiman tuotannon ansiosta vuonna 2019 vähennettiin hiilidioksidipäästöjä 310 000 tonnia verrattuna vuoden 2018 Suomen sähköntuotannon jäännösjakauman mukaisiin ominaispäästöihin.

Yli 95 prosenttia päästöistämme syntyy arvoketjussamme eli esimerkiksi myymiemme tuotteiden tuotannossa ja toisaalta myytyjen polttonesteiden osalta tuotteiden käytön aikana tien päällä. Siksi sillä on merkitystä, että kannustamme kumppaneitamme tuotteidensa ilmastovaikutusten mittaamiseen ja tavoitteelliseen vähentämiseen. On myös tärkeää, että huolehdimme myymämme polttonesteen lainmukaisen biopolttoainepitoisuuden täyttymisestä.

ISO JUTTU -ILMASTOKAMPANJA KUTSUU KUMPPANIT PÄÄSTÖVÄHENNYKSIIN

S-ryhmä lanseerasi Iso juttu -ilmastokampanjan kumppaniyrityksilleen vuonna 2018. Kampanjan tavoitteena on vähentää ilmastopäästöjä miljoonalla tonnilla vuoteen 2030 mennessä yhdessä tavaran- ja palveluntoimittajiemme kanssa. Kampanjan avulla haluamme kannustaa ja inspiroida myös kumppaniyrityksemme mukaan päästövähennyksiin ja saada näin aikaan vaikuttavampia tuloksia. Miljoona tonnia vastaa jopa kahdeksan miljoonaa automatkaa Rovaniemeltä Helsinkiin tai yli 100 000 suomalaisen vuosittaisia päästöjä.

Kampanjassa on mukana jo 107 S-ryhmän kumppaniyritystä, jotka ovat kolmessa vuodessa vähentäneet ilmastopäästöjään lähes 25 000 tonnia. Yhdessä S-ryhmän oman toiminnan päästövähennysten ja polttonestekaupan biopolttoaineiden lisäyksen kanssa miljoonan tonnin tavoitteesta on saavutettu jo yli 630 000 tonnia eli noin 63 prosenttia.

Iso juttu -kampanjan lisäksi olemme osana tieteeseen perustuvia ilmastotavoitteitamme asettaneet arvoketjuamme koskevan tavoitteen, jossa 2/3 tavarantoimittajistamme ostojen perusteella asettaa omat tieteeseen perustuvat päästövähennystavoitteet vuoden 2023 loppuun mennessä. Tavoitteen on asettanut jo 44 prosenttia tavoitteen piirissä olevista tavarantoimittajista eli tavoitteesta on saavutettu noin 65 prosenttia.

Osana Iso juttu -ilmastokampanjaa S-ryhmä järjestää kumppaneilleen ilmastoteemaisia tilaisuuksia, joissa jaetaan tietoa ja nostetaan esiin kumppaneiden ilmastotekoja. Joulukuussa 2019 järjestetylle ilmastoaamiaiselle osallistui yli 50 kumppanin edustajaa.

POLTTONESTEIDEN BIO-OSUUS KASVAA VUOSI VUODELTA

Myymämme polttonesteen osalta päästöjä vähennetään kasvattamalla polttonesteisiin sekoitettavan biopolttoaineen osuutta. Vuonna 2019 Suomen eduskunta muutti lakia biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä niin, että polttoainejakelijoita velvoitetaan kasvattamaan polttonesteeseen sekoitettavan biopolttoaineen osuutta vuosittain aina vuoteen 2030 saakka, jolloin osuuden tulee olla 30 prosenttia. S-ryhmän ABC-asemien myymän polttonesteen osalta vuoden 2019 biopolttoaineosuus vastaa 170 000 hiilidioksiditonnin päästövähenemää suhteessa fossiilisiin polttoaineisiin.

Hankittujen biopolttoaineiden raaka-aineista 77 prosenttia oli jäte- ja tähdepohjaisia. Osa raaka-aineena hyödynnettävästä biojätteestä kerätään S-ryhmän omista toimipaikoista. ABC-asemilla myytävän Eko E85 -korkeaseosetanolipolttonesteen myynti kasvoi vuonna 21 prosenttia ja yli 1,5 miljoonaa litraa edellisvuoteen verrattuna.

SÄHKÖAUTOILUN SUOSION NOUSU NÄKYY LATAUSMÄÄRISSÄ

Sähköautojen latauspisteitä löytyy 89 toimipaikastamme ja latauspisteitä on yhteensä 281 kappaletta. Sähköautoilun suosion kasvu näkyy ABC-asemien yhteydessä sijaitsevien sähköauton latauspisteiden lataustapahtumien määrän kasvuna. Vuonna 2019 latauskertoja oli lähes 44 000.

S-RYHMÄN ILMASTOTYÖ ON SUOMALAISYRITYSTEN KÄRKEÄ

S-ryhmän ilmastotyö on kansainvälisen CDP:n (ent. Carbon Disclosure Project) arvion mukaan yhä edelläkävijätasoa. Ylsimme ainoana kotimaisena kaupan alan yrityksenä arvosanaan A-. Kaikkiaan 11 suomalaisyritystä saavutti tämän edelläkävijätason.

S-ryhmä on Suomessa ainoa vähittäiskaupan toimija, joka on mukana myös CDP Supply Chain -ohjelmassa. Sen avulla tuotteita tai palveluita toimittavat yritykset raportoivat päästövähennyksistään yhdenmukaisella tavalla. Saavutimme myös tässä Supply Chain -ohjelmassa arvosanan A-.

CDP on kansalaisjärjestöjen vuonna 2000 perustama riippumaton maailmanlaajuinen järjestö. Se arvioi vuosittain satojen yritysten ympäristötyötä, pääosin yrityksiin rahoittavien tai niihin sijoittavien investoijien toivomuksesta. Vuonna 2018 CDP:n ilmastonmuutosta, vesiturvallisuutta ja metsäkysymyksiä koskeneisiin kyselyihin vastasi yli 8 400 yritystä.

S-RYHMÄN ARVOKETJUN PÄÄSTÖT (TN CO_2E)

	2017	2018	2019
Upstream			
Ostetut tuotteet ja palvelut	5 779 000	5 739 000	5 395 000
Pääomahyödykkeet (rakennukset)	22 000	13 000	1 300
Hankitun energian epäsuorat päästöt	43 000	38 100	35 100
Tuotteiden kuljetus ja jakelu	116 000	95 400	99 600
Jätteet	25 000	19 600	18 000
Liikematkat	2 200	2 300	4 000
Työmatkaliikenne	20 000	20 300	17 300
Downstream			
Asiakasliikenne	289 000	283 000	319 000
Myytyjen tuotteiden käyttö	2 724 000	2 619 000	2 411 000
Sijoitukset	-	46 400	85 000
Yhteensä	9 020 200	8 876 100	8 386 000

Luvut sisältävät Suomen.

Scope 3 päästöjen laskentaperusteet erillisessä liitteessä S Group GHG Inventory Report 2019 -raportissa.

Vuoden 2019 päästölukujen varmennusraportti

HIILEN MAAPERÄÄN VARASTOITUMISTA TUTKITAAN S-RYHMÄN TUELLA

Vuonna 2019 aloitettu Baltic Sea Action Groupin koordinoima Carbon Action -hanke tutkii S-ryhmän tuella syvempien maakerrosten hiilivarastoja ja eri menetelmien vaikutusta hiilen varastoitumiseen suomalaisissa pelloissa. Tavoitteena on hillitä ilmastonmuutosta.

Tavoitteenamme on, että maaperän hiilivarastot saadaan mukaan hiilen mittaus- ja todentamisjärjestelmään. Näin peltoviljelyn voisi saada tulevaisuudessa mukaan mahdolliseen hiilen markkinapaikkaan.

KOMPENSOIMME KOLMEN MYYMÄLÄMME ILMASTOPÄÄSTÖT HIILENPOISTON HUUTOKAUPASSA

Toukokuussa 2019 aloitti toimintansa huutokauppapohjainen hiilensidonnan kauppapaikka. Markkinapaikka on nimeltään Puro, ja se on ensimmäinen laatuaan maailmassa. Kompensoimme kolmen myymälän ilmastopäästöt ostamalla hiilidioksidin poistamista Purosta. Hiilensidonnalla kompensoimme Espoossa sijaitsevien Saunalahden ja Karaportin S-marketien sekä Tuomarilan Alepan päästöt. Kyseiset myymälät ovat melko uusia ja niiden päästöjä on vähennetty merkittävästi jo suunnitteluvaiheessa.

JULKAISIMME HIILIJALANJÄLKILASKURIN OMAT OSTOT -PALVELUSSAMME

Syyskuussa 2019 julkaisimme S-mobiilin Omat ostot -palvelussa hiilijalanjälkilaskurin, joka on kehitetty yhdessä Luonnonvarakeskuksen asiantuntijoiden kanssa. Laskuri näyttää tuoteryhmien ilmastovaikutuksien suuruusluokat ja niiden vaikutuksen omaan hiilijalanjälkeen.

Tuoteryhmien ilmastovaikutusarvioissa on otettu huomioon ryhmän myydyimpien tuotteiden alkuperä niissä tuoteryhmissä, missä alkuperä erityisesti vaikuttaa tuotteen ilmastovaikutukseen. Tällaisia tuotteita ovat muun muassa kasvihuonekasvikset.

KOMPENSOIMME TYÖMATKALENTOJEMME PÄÄSTÖT

Kompensoimme työntekijöidemme työmatkoina tehtyjen lentojen ilmastopäästöt toista vuotta peräkkäin. Vuoden 2019 lentoja koskeva kompensaatiokorvaus kohdistettiin panamalaiseen kolmannen osapuolen verifioimaan ja Gold Standard -sertifioituun metsänistutus- ja kaakaonviljelyprojektiin, sillä metsät ovat luontaisia hiilinieluja ja sitovat hiiltä ilmasta yhteyttäessään. Ympäristöjärjestö WWF suosittelee kompensointiin Gold Standard -sertifioituja projekteja. Standardin vaatimukset varmistavat, että projektin avulla syntyvät päästövähennykset ovat todellisia. Vuonna 2019 työntekijämme tekivät työtehtäviä hoitaessaan 11 170 lentomatkaa ja lensivät yli 13 miljoonaa kilometriä, joista aiheutui 1 363 hiilidioksiditonnin ilmastopäästöt. Lentokilometrit ja päästöt kasvoivat noin prosentin edellisvuoteen verrattuna.

Kiertotalous

Resurssien ylikulutus, raaka-aineiden vaihteleva saatavuus sekä tuotteissa käytettyjen raaka-aineiden rajallinen loppukäyttö vaikuttavat toimintaympäristöömme nyt ja tulevaisuudessa. Samalla lainsäädännöllinen viitekehys on muuttumassa.

Euroopan unioni on tiukentanut kierrätystavoitteita, ja tavoitteena on nostaa yhdyskuntajätteen kierrätysaste 55 prosenttiin vuoteen 2035 mennessä. Keväällä 2019 Euroopan parlamentti hyväksyi kertakäyttöisiä muovituotteita koskevan direktiivin, jonka tavoitteena on rajoittaa ja vähentää muovin käyttöä pakkauksissa.

Suomen muovitiekarttaan on puolestaan koottu toimenpiteitä muovin vähentämiseksi ja korvaamiseksi sekä muovin kierrätyksen tehostamiseksi. Lisäksi kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksessa yritykset ja julkishallinto ovat sitoutuneet edistämään kestävän kehityksen periaatteita. Parhaillaan valmistelussa on jätesäädöspaketti, jossa huomioidaan myös uudet kierrätysastetavoitteet eri pakkausmateriaaleille. Toisaalta myös kuluttajat ovat yhä tiedostavampia ja odottavat yrityksiltä toimenpiteitä, joilla edistetään luonnonvarojen kestävää käyttöä.

S-ryhmässä toteutetaan kiertotalouteen sisältyvää raaka-aineiden ja resurssien tehokasta käyttöä monella tavalla. Keskiössä ovat olleet jätteiden kierrätys, hävikin hallinta sekä kuluttajille tarjottavat ratkaisut. Kartoitamme jatkuvasti kiertotalouteen liittyviä uusia toimintamalleja, joilla arvokkaat raaka-aineet ja resurssit saadaan pysymään kierrossa entistä pidempään ja tehokkaammin.

S-ryhmän jätteet ja kierrätys

Suomessa synnyttämämme jätemäärä on noin neljä prosenttia Suomen jätemäärästä. Vuonna 2019 jätteidemme kokonaismäärä lähialueet mukaan lukien oli 111 600 tonnia. Vaarallisia jätteitä syntyi noin 500 tonnia. Toiminnastamme syntyy eniten biojätettä, pahvia ja paperia sekä energia- ja sekajätteitä. Valtaosa, 99,98 prosenttia jätteistämme Suomessa ohjattiin hyötykäyttöön, eli hyödynnettäväksi joko materiaalina tai energiana. Tavoitteenamme on kierrättää materiaalina tai uusiksi tuotteiksi 80 prosenttia jätteistämme vuoden 2025 loppuun mennessä. Vuoden 2019 osalta ohjasimme 73 prosenttia jätteistämme uusien tuotteiden ja pakkausten valmistamiseen.

S-ryhmän toimipaikoissa on kattava Rinki-ekopisteverkosto kartonki-, lasi-, metalli- ja muovipakkauksille. Vuoden 2019 lopussa 427 myymälän yhteydessä oli Rinki-ekopiste. Näistä 248 kerättiin lasin, kartongin ja metallin lisäksi muovia.

Käytettyjen tekstiilien osalta laajensimme Emmy-vaatekeräystä Sokos-tavarataloissa. Lisäksi Rinki-ekopisteiden yhteydessä on 280 vaatekeräyspistettä. Toimipisteisiimme voi palauttaa myös pantillisia juomapakkauksia, paristoja ja akkuja sekä SER-jätettä. Poistuneiden kynsilakkojen keräyspalvelu on otettu käyttöön joissakin Sokos- ja Emotion-ketjujen myymälöissä.

S-ryhmän tavoitteet ja sitoumukset

- The New Plastics Economy Global Commitment -sitoumus, jonka tavoitteena on vähentää turhan muovin käyttöä, kehittää uudelleenkäytettäviä pakkauksia ja tehostaa kierrätystä.
- Kansallinen muovikassisitoumus, jonka tavoitteena on vähentää muovikassien ja -pussien kulutusta siten, että vuoden 2025 loppuun mennessä suomalaiset käyttävät enintään 40 muovikassia vuodessa.
- Elintarvikealan materiaalitehokkuussitoumus, jolla vähennetään ruoan valmistuksen, jakelun ja kulutuksen ympäristövaikutuksia.
- Ryhmän muovilinjaus asettaa puolestaan kehyksen oman toiminnan muovin käytölle ja sen vähentämiselle.
- Kierrätämme materiaalina tai uusiksi tuotteiksi 80 prosenttia jätteistämme vuoden 2025 loppuun mennessä.
- Vähennämme ruokahävikkiä 15 prosenttia vuoteen 2020 mennessä.
- Emme toimita jätteitä kaatopaikalle.

JÄTTEISTÄ KIERRÄTETÄÄN

80 %

MATERIAALINA TAI UUSIKSI TUOTTEIKSI VUODEN 2025 LOPPUUN MENNESSÄ

RUOKAHÄVIKKI

-15 %

VUODEN 2020 LOPPUUN MENNESSÄ

S-RYHMÄN JÄTTEET, TONNIA	2017	2018	2019
Pahvi ja paperi	35 000	35 500	36 900
Biojäte	31 600	31 600	33 700
Energia- ja poltettava jäte	27 700	28 600	27 000
Muovi	1 700	1 400	1 600
Metalli	2 300	2 200	1 900
Lasi	700	700	700
Muut kiinteät jätteet	6 300	3 100	4 900
Kiinteät jätteet yhteensä	**105 300**	**105 100**	**106 700**
Vaaralliset jätteet	200	800	500
Nestemäiset jätteet	5 000	4 000	4 400
Kaikki jätteet yhteensä	**110 500**	**107 900**	**111 600**

Jätetiedot kattavat 91 % kohteista.

Luvut sisältävät Suomen ja lähialueet.

Vuoden 2019 jätelukujen varmennusraportti.

S-RYHMÄ MUKANA EDISTÄMÄSSÄ KIERTOTALOUTTA

Yhä useammin toisen jäte on arvokasta raaka-ainetta toiselle. Yksi konkreettinen esimerkki kiertotalouden mahdollisuuksista on myymälöidemme leipäjätteen hyödyntäminen ABC-asemilla myytävän Eko E85 -polttonesteen valmistuksessa.

Ravintoloiden käytetyn syväpaistoöljyn kierrätämme puolestaan uusiutuvan polttoaineen valmistukseen Suomen Kasviöljykierrätyksen kautta.

Paluulogistiikan merkitys on kasvanut viime vuosina myös materiaalitehokkuuden näkökulmasta. Paluukuormassa kulkeutuvat nykyään niin pahvijae kuin palautuspullot ja -tölkit. Yhdessä jäteoperaattoreiden kanssa olemme löytäneet vuosien mittaan uusia ratkaisuja myös muovin ja pahvin kierrättämiseen.

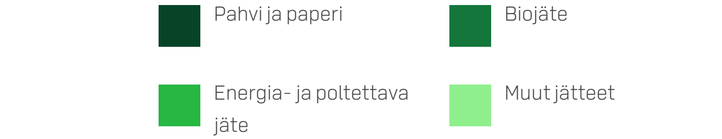

S-RYHMÄN KIINTEÄT JÄTTEET (TONNIA)

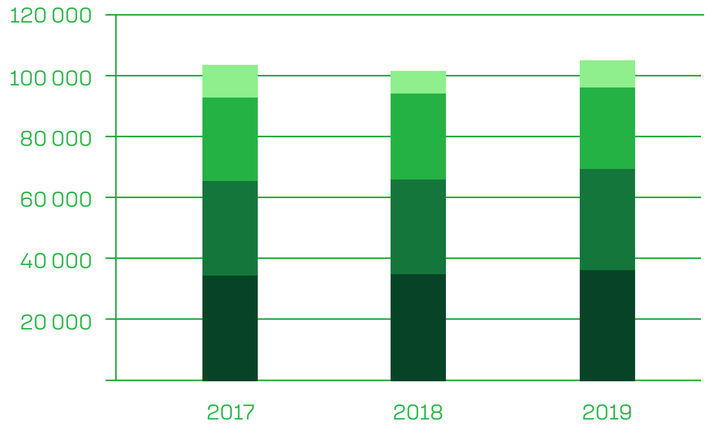

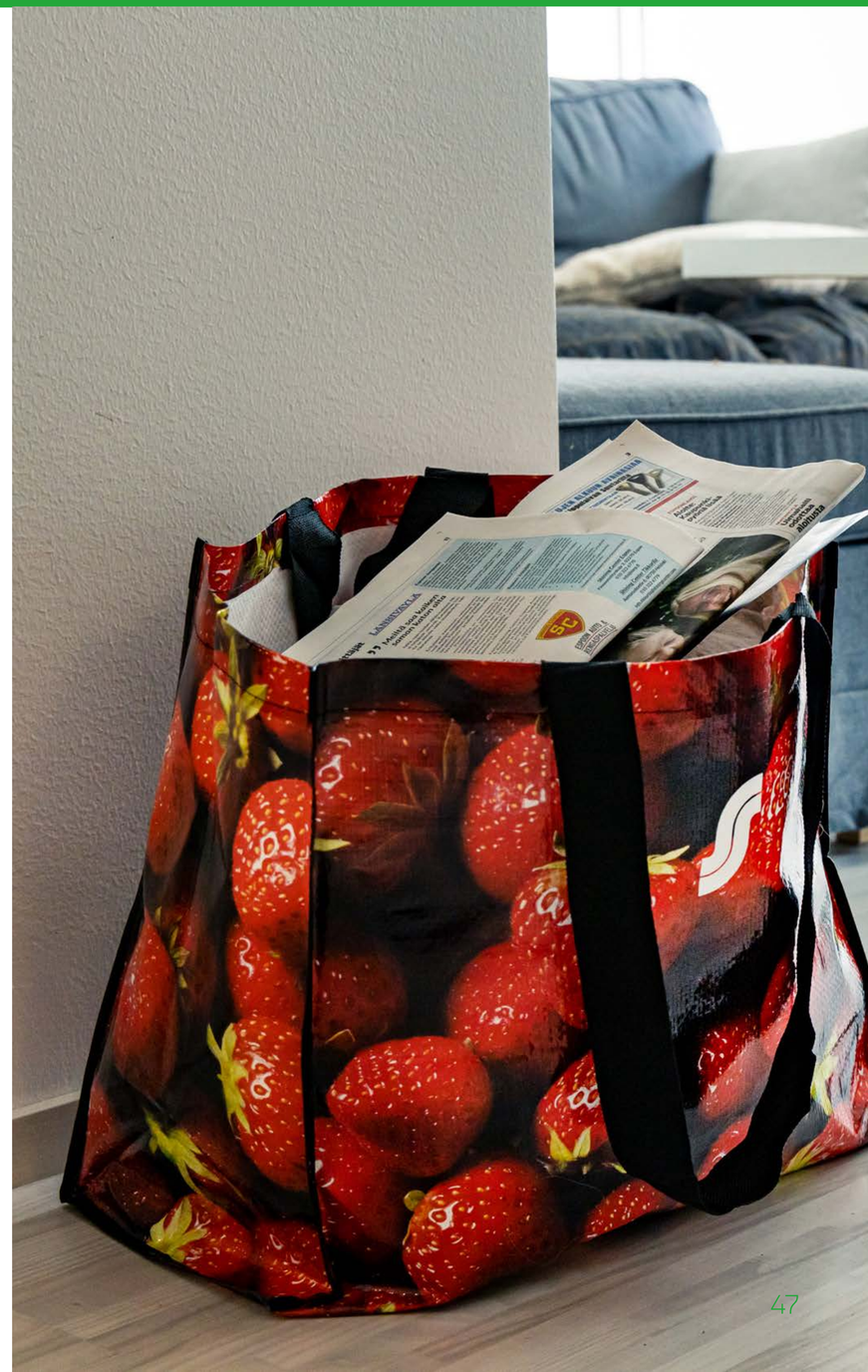

S-RYHMÄN JÄTTEIDEN KÄSITTELY JA HYÖDYNTÄMINEN[1], %	2017	2018	2019
Materiaalikierrätys	42	43	42
Energiahyötykäyttö	27	27	27
Biojätteen hyödyntäminen[2]	30	30	31
Kaatopaikkakäsittely	1	1	0,02

[1]) Luvut eivät sisällä lähialueita (Venäjä, Viro)

[2]) Biojätteen hyödyntämisellä tarkoitetaan biojätteen kompostointia tai hyödyntämistä biokaasun tai bioetanolin tuotannossa.

Vuoden 2019 jätetietojen varmennusraportti

KIERRÄTYSPISTEET JA KIERRÄTYSMÄÄRÄT	2017	2018	2019
Ekopisteet, kpl	423	430	427
Palautetut kierrätysmuovipullot, milj. kpl	178	208	221
Palautetut kierrätyslasipullot, milj. kpl	43	47	51
Palautetut alumiinitölkit, milj. kpl	579	616	617
Palautetut kannettavat akut ja paristot, tonnia	434	576	635

Myymälöiden ruokahävikki

S-ryhmän myymälöissä hävikkiä vastaan taistellaan ennakoimalla, kuuntelemalla asiakkaita ja viestimällä. Perustan hävikin hallinnalle luo jatkuva valikoimien ja tuotemäärien ennakointi niin, että kaupan valikoima vastaa asiakkaiden tarpeita. Myös laajentuneet aukioloajat ovat vaikuttaneet ruokahävikin pienentymiseen. Viimeistä käyttöpäivää tai viimeistä myyntipäivää lähestyvät tuotteet myymme tyypillisesti 30 prosentin alennuksella.

Lisäksi hävikkiuhan alla olevia elintarvikkeita lahjoitetaan hyväntekeväisyyteen. Ruokakaupoillamme on Suomessa jo yli 400 hyväntekeväisyyskumppania, joille lähes 700 ruokakauppaamme lahjoittaa ruokaa.

Vuonna 2019 myymälöiden suhteellinen ruokahävikki oli 1,52 prosenttia. Vuodesta 2014 vuoteen 2019 ruokahävikkimme on laskenut 15 prosenttia ja olemme jo saavuttaneet vuodelle 2020 asettamamme vähennystavoitteen.

ILTA-ALE TAKLAA HÄVIKKIÄ

Noin 900 S-ruokakaupassa saa iltaisin 30 prosentin alennuksen päälle ilta-alen, jolloin asiakas voi ostaa tuotteen 60 prosentin alennuksella.

Yli miljoona asiakasta on hyödyntänyt halpaa hintaa päiväykseltään vanhaksi menevissä tuotteissa ja samalla auttanut vähentämään ruokahävikkiä. Vuosittain yli 70 miljoonaa tuotetta punalaputetaan ja myydään alennettuun hintaan. Ostetuimpia punalapputuotteita ovat erilaiset pakatut liha- ja kalatuotteet.

Viime vuonna ilta-alemme keräsi huomiota myös kansainvälisessä mediassa. Muun muassa New York Times -lehti kuvasi ilta-alea hyvänä esimerkkinä kaupan alan hävikin vähentämisestä.

Ravintoloiden ruokahävikki

Ravintoloiden osalta isoimmaksi haasteeksi on tunnistettu vaihtelevat kirjaamiskäytännöt. Vuoden 2019 aikana kehitimme edelleen hävikinhallinnan kulttuuria sekä yhdenmukaistimme hävikin käsitteitä ja hävikin kirjaamisen käytänteitä. Oleellista on tunnistaa mistä ja miksi hävikkiä syntyy.

Vuonna 2019 ravintoloiden ruokahävikki oli 1,05 prosenttia suhteessa myyntiin. Hävikille on asetettu ketjukohtaiset ala- ja yläraja-arvot, joiden avulla ohjataan toimipaikkojen hävikinhallinnan työtä. Lisäksi toimipaikoilla on saatavilla kuukausittain päivitettävät hävikin verrokkiraportit, joiden avulla toimipaikan tilannetta voi peilata saman konseptin ravintoloihin.

Alueosuuskauppakohtaiset hävikkilähettiläät jatkoivat edelleen työtään hävikinhallinnan parhaiden käytäntöjen jakamiseksi. Hävikkilähettiläät seuraavat, kannustavat ja ohjeistava alueosuuskauppoja ja toimipaikkoja hävikin tarkempaan kirjaamiseen, seurantaan ja vähentämiseen sekä jakavat hävikinhallinnan parhaita käytäntöjä ketjujen ja toimipaikkojen kesken.

YLI 7 000 PELASTETTUA RUOKA-ANNOSTA RESQ CLUBIN KAUTTA

Ruoan pelastuspalvelua ResQ Clubia käytettiin vuonna 2019 kolmentoista S-ryhmän alueosuuskaupan alueella ja yhteensä 65 toimipaikassa. Palvelun käyttäjät pelastivat S-ryhmän ravintoloiden ja ABC:n kautta yli 7 000 ruoka-annosta.

Vuoden 2020 aikana ABC-asemien ja hävikkiruokapalvelu ResQ Clubin yhteistyö laajenee entisestään. Tavoitteena on pienentää

ABC-ravintoloiden ruokahävikkiä kolmanneksella.

Lisäksi kaikissa HOK-Elannon Coffee House -kahviloissa ja muutamassa muussa osuuskaupan kahvilassa on käytössä ilta-ale, jolloin aukiolon viimeisenä tuntina myydään vitriinissä olevia tuotteita puoleen hintaan.

Muovilinjaus tuottaa tulosta

Vuonna 2018 julkaistu S-ryhmän muovilinjaus kokoaa toimenpiteitä muovin vähentämiseksi. Kaikki liiketoimintomme ovat mukana järkevöittämässä muovin käyttöä. Ruokakaupoissamme tarkastelun alla ovat erityisesti oma merkki -tuotteidemme pakkaukset ja niiden kierrätettävyys. Hotelleissa luovutaan muovisista leluista ja muovikynien materiaali vaihdetaan kierrätysmuoviksi. ABC:llä, ravintoloissa ja kahviloissa take away -pakkausten muovi aiotaan korvata kierrätettävällä, biopohjaisella tai kompostoituvalla materiaalilla. Jo tällä hetkellä omien merkkiemme kosmetiikkatuotteissa ja -pesuaineissa on kielletty mikromuovien käyttö.

Asiakkaiden muovin kierrätystä helpotamme esimerkiksi selkeämmillä ohjeilla ja merkinnöillä. Lisäämme myös oma merkki -tuotteisiimme selkokieliset lajitteluohjeet sitä mukaa, kun pakkaukset uudistuvat. Lisäksi toimipaikkojemme yhteydessä on ekopisteitä, joissa 248:ssa voi kierrättää myös muovin.

Lisätietoa S-ryhmän muovilinjauksesta löydät S-ryhmä.fi:stä.

Muovilinjauksen merkittävimpiä tekoja vuodelta 2019

- ABC:n take away -pakkauksien muovin määrä väheni 16 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna (suhteutettuna nimikkeisiin). Tavoitteenamme on vähentää take away -pakkauksissamme käytettävän muovin määrää 20 prosentilla vuoden 2022 loppuun mennessä.
- ABC:n kertakäyttöiset kahvimukit korvattiin uusiutuvasta materiaalista valmistetuilla mukeilla. Käytännössä muutos on jo nyt koskenut yli kuutta miljoonaa mukia.
- S-ryhmän ketjuravintoloissa muovipillit on korvattu paperisilla tai biohajoavilla pilleillä. Lisäksi muovisista drinkkitikuista on luovuttu.
- Ketjuravintoloiden muoviset ketsuppi- ja dippiastiat on korvattu tavoitteen mukaisesti paperi- ja kestoastioilla vuoden 2019 aikana.
- Vuoden 2019 aikana S-ryhmän oma merkki -mehupullot vaihtuivat pantillisiksi. Muutos vie vuositasolla yli 30 tonnia muovia panttijärjestelmän piiriin.
- 98 prosenttia S-ryhmän päivittäistavarakaupan oma merkki -tuotteiden pakkauksista on kierrätettäviä. Kuitenkin tästä noin 15 prosenttiyksikölle kaupallinen toimiva jatkokäsittely on yhä haastavaa. Tavoitteenamme on, että oman merkki -tuotteidemme pakkaukset ovat kierrätettäviä vuoden 2022 loppuun mennessä.

Vuoden 2019 aikana olemme myös lisänneet kierrätysmateriaaleista tehtyjä pakkauksia oma merkki -tuotteisiin ja tunnistaneet pakkaukset, jotka ovat edelleen kierrätyksen kannalta ongelmallisia. Haastavaa kierrätys on nykyteknologialla muun muassa laminaateille ja monikerrosmuoveille, mustille muovipakkauksille sekä styrox-muovipakkauksille. Edistämme näiden pakkausten korvaamista kierrätettävällä vaihtoehdolla, jos sellainen on olemassa. Kierrätyksen kannalta ongelmallisia ovat muun muassa monikerrosmuovit sekä laminaatit, joille ei aina olemassa optimaalista kierrätettävää vaihtoehtoa.

Lisäksi olemme lisänneet oma merkki -tuotteidemme pakkauksiin selkokielisiä lajitteluohjeita, jotta kuluttajan olisi yhä helpompi lajitella pakkaus kierrätykseen. Pakkausmuovia olemme vähentäneet kuluttajapakkauksissa erilaisten ratkaisujen avulla yli sadan tonnin verran. Olemme myös edistäneet uudelleenkäytettävien pakkausten käyttöä logistiikassa. Esimerkiksi uudelleenkäytettävien IFCO-hevilaatikoiden käyttö on lisääntynyt 22 prosenttia vuoden 2019 aikana verrattuna edellisvuoteen.

MUOVIKASSIEN MÄÄRÄ JATKAA LASKUAAN

Muovikassien määrä laski voimakkaasti jo kolmatta vuotta peräkkäin. Vuonna 2019 kasseja ostettiin kuusi miljoona kappaletta vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vain joka neljäs ruokakauppamme asiakas ostaa muovikassin. Muovikassien myynti vähentyi vuoden 2019 aikana neljä prosenttia. Vastaavasti vaihtoehtoisten kassien suosio jatkoi kasvuaan. Biohajoavien muovikassien menekki kasvoi viime vuonna yli 40 prosenttia ja paperikassien 19 prosenttia. Kestokassien myynnissä ei tapahtunut merkittävää muutosta suhteessa edellisen vuoden myynteihin. Eniten kaupoissamme ostetaan edelleen kierrätysmuovikasseja, joilla on kassivaihtoehdoista pienimmät päästövaikutukset. Kasseissa käytettävän kierrätys-

materiaalin osuus oli 63 prosenttia vuonna 2019. S-mobiilin Omat ostot -palvelusta asiakasomistajamme voivat seurata kuukausitasolla erlaisten ostoskassien kulutusta.

SOKOS TESTASI MUOVIKASSEISTA LUOPUMISTA

Joulukuussa 2019 Sokos toi valikoimiin kotimaisen Paptic Oy:n kehittämät kierrätettävät paperikangaskassit, joiden raaka-aineena on käytetty FSC-sertifioitua puuta. Kassien avulla testataan muovikasseista luopumista. Uudet ostoskassit tukevat sekä Sokoksen että Emotionin tavoitetta vähentää muovikassien kulutusta ja niistä syntyvän muovijätteen määrää. Lisäksi muutoksella vastataan asiakkaiden toiveisiin entistä vastuullisemmasta tavaratalokaupasta.

Sähköinen kuitti säästää rutkasti paperia

Paperitonta kuittia käyttää yhä useampi asiakasomistaja. Palvelu on käytössä S-ryhmän ruokakaupoissa sekä ABC- ja Sokos-ketjuissa. Se on Suomen laajin sähköinen kassakuittipalvelu sekä ainoa palvelu, joka mahdollistaa kokonaan paperittoman kassa-asioinnin. Palvelua käyttää yli viidennes S-ryhmän asiakasomistajista, eli noin 750 000 asiakasta. Kokonaan paperittomaan asiointiin on siirtynyt noin 350 000 asiakasomistajaa. Vuosittain säästyvä kuittipaperimäärä yltäisi Helsingistä pohjoisnavalle.

S-ryhmä mukana elintarvikealan materiaalitehokkuuden sitoumuksessa

S-ryhmä on mukana Suomen ensimmäisessä materiaalitehokkuuden sitoumuksessa. Sitoumuksella vähennetään ruoan valmistuksen, jakelun ja kulutuksen ympäristövaikutuksia vuosina 2019–2021. Päivittäistavarakaupan toimiala sitoutuu tavoittelemaan ruokahävikin vähentämistä 13 prosentilla vuoden 2016 tasosta vuoteen 2021 mennessä. Kierrätysasteelle asetettiin vastaavasti 78 prosentin tavoite samalle ajalle. S-ryhmän omat tavoitteet ovat sitoumusta kunnianhimoisemmat.

Elintarvikealan materiaalitehokkuuden sitoumuksessa 2019–2021 ovat mukana päivittäistavarakauppa, elintarviketeollisuus, pakkausala sekä työ- ja elinkeinoministeriö, maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö.

Eettinen toimintakulttuuri ja ihmisoikeudet

Ihmisoikeudet S-Ryhmässä 52

Vastuullinen hankinta 56

Turvallisuuden varmistaminen 62

Monimuotoisuus 64

Tietosuoja 66

EDISTÄMME ERITYISESTI SEURAAVIA YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEITA

S-ryhmä on sitoutunut kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikissa toiminnoissaan ja noudattamaan YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien periaatteiden mukaista huolellisuutta kielteisten ihmisoikeusvaikutusten ennaltaehkäisemiseksi.

Ihmisoikeudet S-ryhmässä

YK:n ohjaavien periaatteiden noudattaminen edellyttää julkista sitoutumista ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, huolellista ihmisoikeusriskienarviointia sekä toimintatapoja riskien ennaltaehkäisemiseksi ja haitallisten vaikutusten korjaamiseksi. Lisäksi periaatteet edellyttävät avointa viestintää riskeistä, toimenpiteistä ja haasteista.

Ihmisoikeusvaikutuksemme liittyvät erityisesti omaan henkilöstöömme, asiakkaisiimme sekä hankintaketjujemme työntekijöihin ja yhteisöihin. Erityisesti hankintaketjuissa ihmisoikeusriskit ja haasteet kytkeytyvät kiinteästi ympäröivään yhteiskuntaan, ja niihin täytyy vaikuttaa pitkäjänteisellä työllä niin hankintaketjujen toimijoiden kuin muiden verkostojen kautta.

SOK-yhtymän sitoumukset ja periaatteet

- **SOK-yhtymän eettiset periaatteet –** SOK:n hallituksen hyväksymissä eettisissä periaatteissa sitoudumme kunnioittamaan ja edistämään ihmisoikeuksia kaikissa toiminnoissamme ja odotamme samaa myös yhteistyökumppaneiltamme. Eettiset periaatteet koskevat koko SOK-yhtymän henkilöstöä. Monet osuuskaupoistamme ovat omaksuneet SOK-yhtymän eettiset periaatteet myös omiksi periaatteikseen, tai sitten niillä on erilliset omat periaatteet.

- **S-ryhmän ihmisoikeusperiaatteet –** SOK:n hallituksen hyväksymissä S-ryhmän ihmisoikeusperiaatteissa kuvaamme huolellisuusvelvoitteen mukaisen toimintamallimme ja ihmisokeustyön johtamisen yritysryhmässä.

- **Amfori Code of Conduct –** Kansainvälisen vastuullisuusverkosto amforin jäsenenä S-ryhmä on sitoutunut amfori Code of Conductiin. Se on osa hankintasopimuksiamme ja asettaa odotuksemme tavarantoimittajillemme.

S-ryhmän ihmisoikeusperiaatteet

Vuonna 2019 laadimme S-ryhmän ihmisoikeusperiaatteet. Periaatteet täydentävät SOK-yhtymän eettisissä periaatteissaan asettamaa sitoumusta ihmisoikeuksien kunnioittamiseen. Ihmisoikeusperiaatteet ovat SOK:n hallituksen hyväksymät.

Ihmisoikeusperiaatteissa kuvataan S-ryhmän hallintamalli ihmisoikeusasioiden tunnistamiseen, johtamiseen, riskienhallintaan ja viestintään. Lisäksi periaatteissa määritellään ihmisoikeusasioihin liittyvät roolit ja vastuut. Periaatteiden tarkoitus on tukea ihmisoikeusasioiden pitkäjänteistä ja systemaattista johtamista S-ryhmässä sekä kuvata sidosryhmille lähestymistapamme ihmisoikeuksiin.

EETTINEN INDEKSI

Vuodesta 2017 asti olemme seuranneet niin sanottua eettistä indeksiä, joka on osa työtyytyväisyyskyselyämme. Indeksi mittaa henkilöstön luottamusta työnantajaansa, kokemusta yrityksen toimintatapojen eettisyydestä sekä siitä, miten yrityksen arvoja ja periaatteita noudatetaan päivittäisessä työssä. Indeksi oli 78,3 (2018: 78,2), mikä vastaa arvosanaa hyvä. Indeksin asteikko on 0—100.

Ihmisoikeusasioiden johtaminen

Ihmisoikeusasioiden johtaminen S-ryhmässä on osa vastuullisuuden johtamista, josta vastaa SOK Vastuullisuus -yksikkö. Konsernin johtoryhmässä SOK Vastuullisuus kuuluu kenttäjohtajan alaisuuteen. SOK Vastuullisuus -yksikkö vastaa ihmisoikeusperiaatteista, niiden kehittämisestä ja toimeenpanon ohjauksesta. Lisäksi yksikkö vastaa S-ryhmä-tasolla ihmisoikeusriskien arvioinnista ja uusien toimintamallien kehittämisestä sekä ohjaa ja koordinoi yrityksen eri toiminnoissa tehtävää jatkuvaa ihmisoikeusriskien arviointia. SOK Vastuullisuus vastaa myös ihmisoikeuksiin liittyvästä sisäisestä ja ulkoisesta raportoinnista.

Johtamismallin mukaisesti SOK Vastuullisuus raportoi säännöllisesti SOK:n hallitukselle ja ylimmälle johdolle keskeiset ihmisoikeuksia koskevat riskit, tunnusluvut ja tapauskohtaisesti tärkeimmät hankkeet. SOK:n hallitus hyväksyy ihmisoikeuksiin liittyvät periaatteet ja sitoumukset. SOK:n yksiköt ja tytäryhtiöt arvioivat keskeiset liiketoiminta-aluekohtaiset riskit ja ennaltaehkäisevät toimenpiteet. Yksiköt vastaavat myös ihmisoikeuksiin keskeisesti liittyvistä ennaltaehkäisevistä ja korjaavista toimenpiteistä.

Ihmisoikeudet ovat yksi vastuullisuusohjelmamme neljästä pääteemasta. Tavoitteet, toimenpiteet ja hankkeet määritellään yhdessä liiketoimintojen kanssa. Keskeisimmät tavoitteet on kytketty osaksi vastuullisuusohjelmaamme.

Ihmisoikeusriskien arviointi

YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien ohjaavien periaatteiden mukaisesti pyrimme huolellisesti arvioimaan ja ennakoimaan toimintamme ihmisoikeusvaikutukset sekä ehkäisemään ja lieventämään kielteisiä ihmisoikeusvaikutuksia. Ihmisoikeusvaikutusten arviointi on jatkuva prosessi.

Ihmisoikeusvaikutusten arvioinnissa on tunnistettu ryhmät, joiden ihmisoikeuksiin S-ryhmällä voi mahdollisesti olla vaikutusta joko suoraan tai epäsuorasti. Arvioinnissa huomioitiin myös erityisen haavoittuvat henkilöt ja ryhmät kuten lapset, naiset, siirtolaistyöntekijät ja henkilöt, joilla on erityistarpeita.

S-ryhmän ihmisoikeusvaikutusten arvioinnissa hyödynsimme eri järjestöjen ja viranomaisten raportteja ja tutkimuksia, maita koskevia riskinarviointeja (mm. amfori BSCI:n riskimaaluokitusta) sekä vuoropuhelua sidosryhmien, kuten kansalaisjärjestöjen kanssa. Lisäksi hyödynsimme auditoinneista saatua tietoa ja omaa kokemustamme muun muassa tehtaiden työolojen valvonnasta. Arviointiin osallistui S-ryhmän asiantuntijoita eri liiketoiminta-alueilta, hankinnasta, henkilöstöhallinnosta ja vastuullisuusyksiköstä.

Vakavimmat ihmisoikeusriskit

S-ryhmällä on mahdollisesti sekä suoria että epäsuoria vaikutuksia eri ryhmien ihmisoikeuksiin. Suorat vaikutukset liittyvät S-ryhmän henkilökuntaan ja asiakkaisiin, epäsuorat liiketoimintasuhteiden kautta hankintaketjuihin. Seuraavassa on kuvattu keskeisimmät suorat ja epäsuorat ihmisoikeusvaikutukset. Kyseessä ei ole kaikenkattava lista, vaan keskeisimmät ja vakavimmat ihmisoikeusvaikutukset, joiden pienentämiseen kiinnitämme erityistä huomiota. Myös muut ihmisoikeudet ovat yhtäläisen tärkeitä, ja jatkamme työtä sen varmistamiseksi, että emme aiheuta haittaa niiden toteutumiselle.

SUORAT VAIKUTUKSET

S-ryhmän vakavimmat suorat ihmisoikeusvaikutukset liittyvät asiakkaidemme ja henkilöstömme turvallisuuteen. Toimipaikkojen ja tuotteiden turvallisuuden varmistaminen, omavalvonta sekä esimerkiksi alkoholi- ja tupakkatuotteiden ikärajavalvonta ovat jatkuvaa työtä, jolla varmistamme, ettei kenenkään turvallisuus vaarannu työssä tai asioidessa S-ryhmässä.

Asiakkaidemme ja henkilökuntamme syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus ovat myös mahdollisia suoria ihmisoikeusvaikutuksiamme. Syrjimättömyys tarkoittaa muun muassa asiakkaiden ja henkilökunnan tasapuolista kohtelua ja toimipaikkojen esteettömyyttä. Kunnioitamme työntekijöidemme oikeutta ammatilliseen järjestäytymiseen, emmekä hyväksy minkäänlaista syrjintää tai häirintää. Henkilöstötyössä laadimme muun muassa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat ja koulutamme henkilökuntaamme tasa-arvoisen ja syrjimättömän työyhteisön varmistamiseksi.

EPÄSUORAT VAIKUTUKSET

S-ryhmällä on mahdollisesti myös epäsuorasti vaikutusta tuotteiden ja palveluiden hankintaketjuissa työskentelevien ihmisten ihmisoikeuksiin. Vakavimmat epäsuorat ihmisoikeusvaikutuksemme ovat pakkotyö, syrjintä ja järjestäytymisoikeuden loukkaukset, lapsityövoiman hyväksikäyttö, elämiseen riittämätön palkka, ylipitkät työajat sekä työterveyden ja -turvallisuuden vaarantaminen.

Yleisesti ottaen S-ryhmän suurimmat ihmisoikeusriskit liittyvät hankintaketjuissa

- maihin, joissa lainsäädäntö, sen toimeenpano ja valvonta ovat puutteellista tai jotka eivät ole ratifioineet kansainvälisiä työ- ja ihmisoikeussopimuksia
- maihin, joissa työskentelee paljon maan sisäisiä tai ulkomailta tulleita siirtotyöläisiä
- tuotteisiin ja raaka-aineisiin, joita tuotetaan korkean riskin maissa, ja jotka käyttävät paljon matalasti koulutettua työvoimaa
- tavarantoimittajiin, jotka eivät ole sitoutuneet vastuullisuusaloitteisiin ja kehit täneet toimintatapoja vastuullisen hankinnan varmistamiseksi
- sertifioimattomiin riskiraaka-aineisiin
- pitkiin toimitusketjuihin.
- Lisäksi on huomioitava, että myös niin sanottujen ei-riskimaiden sisällä voi olla alueita, joihin liittyy kohonneita ihmisoikeusriskejä.

Ihmisoikeusvaikutusten ehkäiseminen ja korjaavat toimenpiteet

S-ryhmän ihmisoikeustyön perusta on huolellisessa riskienarvioinnissa ja toimenpiteiden kohdentamisessa sinne, missä riskit ovat korkeimmat. YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien ohjaavien periaatteiden mukaisesti toimenpiteiden priorisoinnissa on huomioitu vaikutuksen vakavuus ja peruuttamattomuus, todennäköisyys sekä se, onko vaikutus S-ryhmän suoraan aiheuttama vai epäsuorasti esimerkiksi liiketoimintasuhteen kautta.

Ihmisoikeusriskejä pyritään ennaltaehkäisemään hankintaketjuissa monin tavoin, muun muassa riskimaatavarantoimittajien auditointien ja riskiraaka-aineiden sertifiointien avulla. Odotamme kaikilta tuote- ja palvelutoimittajiltamme ihmisoikeuksien kunnioittamista sekä tuotteiden jäljitettävyyttä raaka-aineiden alkuperään saakka. Riippumattomien auditointien ja sertifikaattien rinnalle olemme kehittäneet hankintaketjujen ihmisoikeusriskien juurisyihin pureutuvan tutkimusmallin. Tavoitteena on tunnistaa ajankohtaisia, tuotteisiin tai tuotantomaihin liittyviä ihmisoikeuskysymyksiä sekä niiden juurisyitä, jotta voimme omalta osaltamme vaikuttaa niihin yhdessä sidosryhmien ja kumppaneidemme kanssa. Tutkimukset tekee ulkopuolinen riippumaton taho, ja viestimme tuloksista avoimesti.

Pyrimme vaikuttamaan keskeisten hankintamaiden työolojen ja niihin vaikuttavan lainsäädännön kehitykseen yhteistyöverkostojemme kautta, kun kehitys on ristiriidassa kansainvälisten ihmisoikeussopimusten ja ILO:n työelämän normien kanssa. Keskeisin vaikuttamiskeino on avoin vuoropuhelu sidosryhmien ja omien yhteistyöverkostojemme kanssa. Vaikuttamista voidaan tehdä myös esimerkiksi erilaisin kannanotoin viranomaisille tai yrityksille, joko yksin tai yhdessä kansainvälisten verkostojen kanssa.

Mikäli S-ryhmän omassa toiminnassa tulee esiin suoria ihmisoikeuksien loukkauksia, käynnistämme välittömästi asiaa koskevan selvityksen asianosaisen liiketoiminta- tai muun yksikön ja sidosryhmien kanssa. Korjaavilla toimenpiteillä pyrimme ehkäisemään laajemmat vaikutukset sekä tilanteen mukaan korjaamaan jo syntyneet vahingot. Tarkastelemme myös omia toimintatapojamme, jotta vastaavaa ei tapahtuisi uudestaan.

Mikäli S-ryhmän tavara- tai palveluhankinnoissa tulee ilmi ihmisoikeuksiin liittyviä epäkohtia, käynnistämme välittömästi selvityksen asiasta. Korjaavista toimenpiteistä sovitaan asianosaisen yhteistyökumppanin kanssa, ja toimenpiteiden suorittamista seurataan muun muassa auditointien avulla. Yhteistyötä kumppanin kanssa ei ensisijaisesti katkaista, koska se ei edistä työntekijöiden asemaa tehtailla eikä viljelmillä. Paras tapa kehittää toimintaa on tehdä se yhdessä. Myöskään jonkin tuotteen tai hankinta-alueen boikotointi ei ole koskaan ensisijainen ratkaisumme, sillä usein se vaikeuttaa entisestään kaikista heikoimmassa asemassa olevien työntekijöiden asemaa. Yhteistyö voidaan lopettaa tilanteessa, jossa yhteistyökumppani ei osoita halua ja sitoutumista kehittää toistuvasti havaittuja puutteita. Yhteistyö voidaan lopettaa myös, mikäli yhteistyökumppani ei suostu kolmannen osapuolen riippumattomaan auditointiin. Yhteistyökumppaneiden valmiuksia parantaa työntekijöiden olosuhteita pyritään lisäämään kouluttamalla itse sekä ohjaamalla toimittajia amforin järjestämiin koulutuksiin.

Erityisesti hankintaketjuissa S-ryhmällä ei aina ole suoraan mahdollista vaikuttaa puutteiden korjaamiseen. Tällöin vaikutusvallan kasvattaminen yhteistyöllä toisten yritysten, vastuullisuusaloitteiden ja muiden verkostojen kanssa on tärkeää.

Anonyymi ilmoituskanava

Perustimme vuonna 2019 anonyymin ilmoituskanavan, joka on avoin sekä S-ryhmän henkilökunnalle että ulkoisille sidosryhmille. Ilmoituskanavaan voi ilmoittaa epäilyt väärinkäytöksistä ja eettisten periaatteiden vastaisesta toiminnasta, jolloin epäily tutkitaan.

Anonymiteetin varmistamiseksi ilmoituskanavaa hoitaa ulkopuolinen kumppanimme, WhistleB. Ilmoitusmenettely on salattu, ja kaikki ilmoitukset käsitellään luottamuksellisesti. Vuonna 2019 S-ryhmän ilmoituskanavaan tuli 19 ilmoitusta, jotka koskivat pääosin epäasiallista käytöstä, S-ryhmän ja tavarantoimittajien välistä yhteistyötä sekä HR-asioihin liittyviä kysymyksiä. Kanavaan jätetyt ilmoitukset käsittelee SOK Riskienhallinta yhdessä S-ryhmän eri organisaatioiden vastuuhenkilöiden kanssa käsittelyn riippumattomuus turvaten.

S-ryhmän oman kanavan lisäksi sidosryhmille on tarjolla kauppatapalautakunnan kanava, jonne voi raportoida epäreiluista kauppatavoista sekä amforin ilmoituskanava, johon voi ilmoittaa ihmisoikeuksien loukkauksista amforin jäsenten hankintaketjuissa.

Koulutamme henkilökuntaamme jatkuvasti eettisistä periaatteista. Eettisten periaatteiden koulutuksessa käsitellään muun muassa lahjomattomuuden periaatetta, esteellisyyttä päätöksenteossa ja tasa-arvoista kohtelua työyhteisössä sekä muistutetaan mahdollisuudesta ilmoittaa anonyymisti periaatteiden rikkomuksista. Koulutus on myös osa uusien työntekijöiden perehdytystä.

Ihmisoikeuspuolustajien tukeminen

S-ryhmän pitkäaikainen käytäntö on tukea avoimesti kansalaisyhteiskunnan työtä ihmisoikeuksien tukemiseksi hankintaketjuissa. Ihmisoikeuspuolustajilla tarkoitetaan henkilöitä tai ryhmiä, jotka edistävät ihmisoikeuksien toteutumista paikallisesti, kansallisesti tai kansainvälisesti. Tyypillisesti kansalaisjärjestöt, ammattiyhdistysliikkeen edustajat tai työpaikan työolosuhteiden epäkohtia esiin nostavat työntekijät voivat olla ihmisoikeuspuolustajia.

Emme puutu tai häiritse ihmisoikeuspuolustajien tai kansalaisyhteiskunnan toimintaa, mukaan lukien S-ryhmään liittyvää kampanjointia. Odotamme yhteistyökumppaneiltamme vapaan kansalaisyhteiskunnan ja ihmisoikeuspuolustajien työn kunnioittamista, emmekä hyväksy minkäänlaista häirintää yhteistyökumppaniemme taholta. Tilanteissa, joissa on selvää näyttöä, että yhteistyökumppanimme häiritsee tai estää kansalaisyhteiskunnan tai ihmisoikeuspuolustajien työtä, pyrimme oman vaikutusvaltamme puitteissa vaikuttamaan yhteistyökumppaniimme häirinnän lopettamiseksi.

Mikäli tilanne liittyy suoraan S-ryhmän toimintaan, myös oikeudellinen tai taloudellinen tuki on mahdollinen. Tällaiset tilanteet tarkastellaan tapauskohtaisesti. Kansallisen oikeussuojan parantaminen on keskeistä ihmisoikeuspuolustajien tukemisessa, eikä ihmisoikeuspuolustajien laillisia toimenpiteitä tule oikeudellisesti häiritä.

Vastuullinen hankinta

Toiminnallamme on epäsuorasti vaikutusta tuotteiden ja palveluiden hankintaketjuissa työskentelevien ihmisten ihmisoikeuksiin erityisesti sosiaalisen vastuun riskimaissa.

Hankinnan vastuullisuudessa on olennaista, että toimittajavalinnassa ja yhteistyössä tavaran- ja palvelutoimittajien kanssa sovitaan odotukset, ja niiden noudattamista seurataan. Hankintasopimuksissamme edellytämme kaikilta toimittajiltamme keskeisten työ- ja ihmisoikeuksien kunnioittamista sekä tuotteiden jäljitettävyyttä raaka-aineiden alkuperään saakka.

Arvioimme hankinnan ihmisoikeusriskejä esimerkiksi maakohtaisia riskejä kuvaavan amfori BSCI:n riskimaalistan, raaka-aineiden riskienarviointityökalun sekä muiden käytössä olevien maa- ja raaka-ainekohtaisten tietolähteiden kautta. Lisäksi teemme säännöllisin väliajoin kaikille tavarantoimittajillemme kyselyitä sosiaalisen vastuun käytännöistä sekä tuotteiden alkuperästä.

Edellytämme kolmannen osapuolen tekemiä tehdasauditointeja niiltä oma merkki -tuotteidemme toimittajilta, joiden tuotteet on valmistettu sosiaalisen vastuun riskimaissa tai joiden tuotteissa on käytetty riskimaista hankittuja raaka-aineita.

Olemme kansainvälisen sosiaalisen vastuun järjestelmän amfori BSCI:n (Business Social Compliance Initiative) jäsen ja osallistuneet vuosia aktiivisesti järjestelmän ja sen työkalujen kehittämiseen. Amfori BSCI:n tavoitteena on parantaa työntekijöiden työoloja kansainvälisten sopimusten vaatimalle tasolle sekä selkeyttää ja yhtenäistää yritysten tekemää tavarantoimittajavalvontaa. Amfori BSCI:n lisäksi käyttämme Sedex (Supplier Ethical Data Exchange) -tietokantaa tavarantoimittajien vastuullisuuden seurantaan.

Hyvän kauppatavan periaatteet

Olemme sitoutuneet hyvän kauppatavan periaatteisiin, joiden tavoitteena on turvata reilut pelisäännöt elintarvikeketjun toimijoiden keskuudessa. Periaatteiden tarkoituksena on turvata sopijaosapuolten kilpailukyky, vahvistaa keskinäistä luottamusta ja siten varmistaa sopimussuhteiden jatkuvuus. Hyvän kauppatavan periaatteet sisältävät esimerkiksi linjauksia kirjallisesta sopimisesta, ennakoitavuudesta ja riskeistä vastaamisesta. Periaatteista sovittiin vuonna 2011 EU:n komission ja elintarvikeketjun EU-järjestöjen välillä.

Suomessa elintarvikeketjun kauppatapalautakunta edistää hyvän kauppatavan mukaisia menettelytapoja elintarvikeketjussa. Lautakunta voi puuttua havaitsemiinsa epäkohtiin antamalla esimerkiksi yleisiä hyvää kauppatapaa koskevia suosituksia. Lisäksi lautakunta voi kehittää alan eettisiä periaatteita ja niiden mukaisia menettelytapoja sekä antaa lausuntoja hyvän kauppatavan periaatteiden noudattamisesta. Olemme ottaneet lautakunnan suositukset huomioon.

S-ryhmän hankinnat

S-RYHMÄN 10 SUURINTA HANKINTAMAATA

MAA	% KOKONAISOSTOISTA
Suomi	83,6 %
Alankomaat	2,8 %
Ruotsi	2,3 %
Saksa	1,6 %
Tanska	1,5 %
Espanja	1,4 %
Kiina	1,1 %
Italia	0,9 %
Belgia	0,5 %
Iso-Britannia	0,5 %

S-RYHMÄN 10 SUURINTA RISKIHANKINTAMAATA

MAA	% KOKONAISOSTOISTA	% SUORISTA RISKI-MAAHANKINNOISTA
Kiina	1,13 %	72,8 %
Turkki	0,13 %	8,2 %
Bangladesh	0,10 %	6,5 %
Kreikka	0,10 %	6,2 %
Intia	0,07 %	4,2 %
Vietnam	0,05 %	3,3 %
Indonesia	0,04 %	2,7 %
Pakistan	0,04 %	2,7 %
Etelä-Afrikka	0,04 %	2,5 %
Thaimaa	0,03 %	1,8 %

Ihmisoikeusriskien arviointi hankinnoissa

SUORAT RISKIMAAOSTOT

S-ryhmällä on noin 400 omien merkkien ja oman maahantuonnin tuotteiden tavarantoimittajaa, jotka toimivat riskimaissa. Suorien riskimaaostojen osuus omien merkkien ostoista on 11 prosenttia. Suorista riskimaaostoista 98 prosenttia (2018: 94 %) hankitaan kolmannen osapuolen auditoimilta tavarantoimittajilta. Vuonna 2019 BSCI-auditointi tehtiin 531:lle S-ryhmän tavarantoimittajan tehtaalle.

Myös niin sanottujen ei-riskimaiden sisällä voi olla alueita, joihin liittyy kohonneita ihmisoikeusriskejä. Esimerkiksi Espanjan ja Italian maataloussektorilla siirtolaistyöntekijöiden työoloissa on tunnistettu yleisesti ihmisoikeusriskejä, minkä vuoksi olemme laajentaneet kolmannen osapuolen varmennusvaatimuksen myös näihin hankintoihin.

EPÄSUORAT RISKIMAAOSTOT

Tuotteita, joiden valmistus tapahtuu matalan riskin maassa, kuten EU-alueella, mutta joiden pääraaka-aineen alkuperä on riskimaa, kutsutaan epäsuoriksi riskimaatuotteiksi. Epäsuorien riskimaaostojen osuus S-ryhmän omien merkkien ja oman maahantuonnin hankinnoista on kahdeksan prosenttia. Omien merkkien elintarvikkeista selvitämme pääraaka-aineen tuotantopaikan. Jos tuotteen tai sen pääraaka-aineen tuotanto tapahtuu riskimaassa, edellytämme, että sen vastuullisuus varmennetaan kolmannen osapuolen auditoinnilla tai sertifioinnilla.

PALVELUOSTOT

Palveluhankinnoissa kiinnitämme huomiota työperäisen hyväksikäytön riskeihin Suomessa. Vaatimus asianmukaisista työoloista on sisällytetty palveluhankintojen hankintasopimuksiin ja keskustelemme riskeistä palvelutoimittajien kanssa säännöllisesti.

MATALAN RISKIN OSTOT

Osa ostoista on arvioitu ihmisoikeusriskeiltään matalaksi, koska ne valmistetaan ja tuotetaan raaka-aineet mukaan lukien amfori BSCI:n määrittelemien matalan riskin alueilla.

Ihmisoikeudet vaativat yhteisiä pelisääntöjä

S-ryhmä oli mukana #ykkösketjuun-kampanjassa, jossa lähes 140 yritystä, kansalaisjärjestöä ja ammattiliittoa vaativat Suomeen ihmisoikeuksia koskevaa yritysvastuulakia. Kampanjan tavoittelema laki velvoittaisi yritykset selvittämään ihmisoikeusvaikutuksensa sekä välttämään ja vähentämään mahdollisia kielteisiä vaikutuksia. Keväällä 2019 Suomen hallitusohjelmassa sitouduttiin tekemään selvitys, jonka tavoitteena on säätää huolellisuusvelvoitteeseen pohjautuva yritysvastuulaki. S-ryhmä on vienyt osaltaan aloitetta eteenpäin muun muassa Euroopan parlamentissa.

Auditoinnit – kolmannen osapuolen tehdastarkastukset

Keskitymme tavarantoimittajien seurannassa erityisesti maihin, joissa riskit työ- ja ihmisoikeuksien loukkauksiin ovat suurimmat. Tällaisia amfori BSCI:n määrittelemiä riskimaita ovat useat Afrikan, Aasian sekä Etelä- ja Väli-Amerikan maat ja tietyt Euroopan maat. Riskimaaostomme tehdään auditoiduilta tavarantoimittajilta.

Auditoinneilla tarkoitetaan tehdastarkastuksia, kuten amfori BSCI -auditointia tai vastaavaa kolmannen osapuolen tarkastusta. Amfori BSCI -järjestelmässä riippumattomat auditoijat tarkastavat tuotantolaitoksia ja varmistavat, että järjestelmän kriteerit toteutuvat käytännössä.

Auditoinneissa tarkastetaan muun muassa työaikakäytännöt, työturvallisuuskäytännöt sekä lakien mukaisen minimipalkan maksu.

S-ryhmän omien merkkien ja oman maahantuonnin suorista riskimaaostoista 98 prosenttia (2018: 94 %) on auditoitu. Koronavirusepidemian vuoksi emme saaneet viimeisimpiä päivitettyjä auditointituloksia muutaman tehtaan osalta kiinalaisilta yhteistyökumppaneiltamme. Nämä puuttuvat tiedot on sisällytetty ostoihin ei-auditoituiduilta toimittajilta. Tavoitteena on, että kaikki oma merkki -tuotteiden riskimaatavarantoimittajat on auditoitu amfori BSCI -auditoinnilla tai vastaavalla kolmannen osapuolen tarkastuksella.

OSTOT AUDITOIDUILTA TOIMITTAJILTA 2019, %

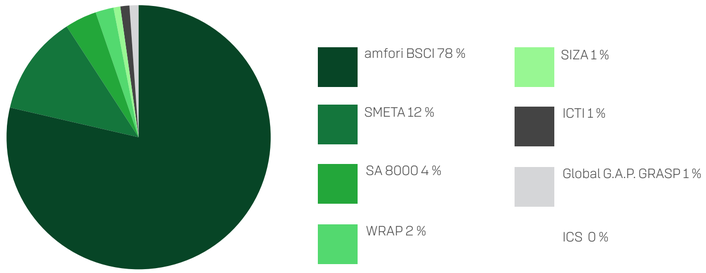

S-RYHMÄN BSCI-AUDITOINTIEN TULOKSET 2019, %

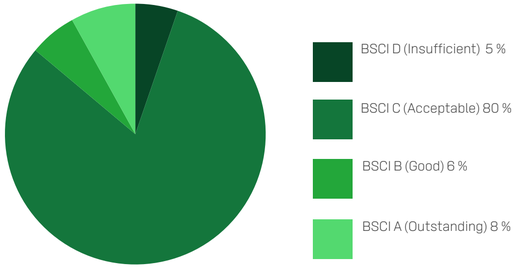

AUDITOINTIEN ARVOSANAT

Vuoden 2019 amfori BSCI -auditoinneissa eniten kehitettävää havaittiin johtamis- ja työaikakäytännöissä sekä työturvallisuudessa.

Jos auditoinnin tulos on heikko, tekee tehdas suunnitelman korjaavista toimenpiteistä. Suunnitelman noudattamista seurataan uudella auditoinnilla. Yhteistyötä kumppanin kanssa ei katkaista, koska se ei edistä työntekijöiden asemaa tehtailla eikä viljelmillä. Paras tapa kehittää toimintaa on tehdä se yhdessä. Tästä kertovat myös ensiauditointien ja uudelleenauditointien tulokset.

Toiminnan kehittämiseksi amfori BSCI järjestää tavarantoimittajille koulutuksia tyypillisten auditoinneissa havaittujen puutteiden korjaamiseksi. Kannustamme toimittajia osallistumaan koulutuksiin.

Vuoden 2019 auditoinneissa oli yksi Zero tolerance -havainto eli lapsi- tai pakkotyövoimaa, välitöntä vaaraa aiheuttavaa turvallisuuspuutetta tai lahjontaa koskeva havainto. Zero tolerance -havainto koski BSCI-auditoinnin yhteydessä tapahtunutta lahjontayritystä, minkä vuoksi auditointi keskeytettiin, ja amfori BSCI käynnisti zero tolerance -toimintamallin mukaisen selvityksen tapahtumasta. S-ryhmä osallistui selvitykseen. Tapahtuman jälkeen tehdas on laatinut lahjontaa koskevat toimintaohjeet ja kouluttanut työntekijöitään niihin liittyen. Lisäksi tehtaan edustajia on osallistunut amfori BSCI:n tarjoamaan koulutukseen eettisestä liiketoiminnasta syksyllä 2019. Tehtaalle on myös tehty uusi auditointi, josta se sai tuloksen C.

TÄYDET AUDITOINNIT 2019

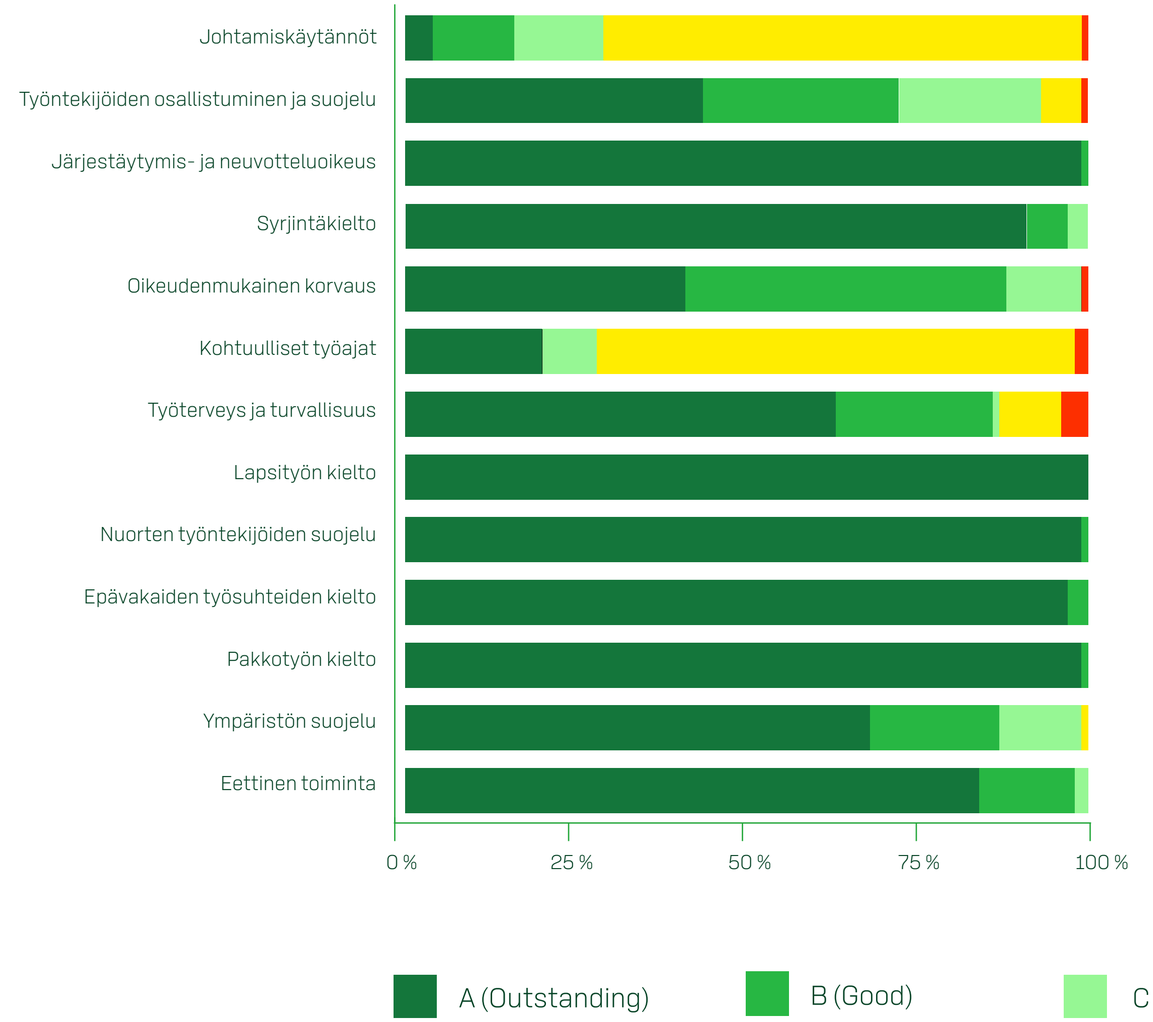

UUDELLEENAUDITOINNIT 2019

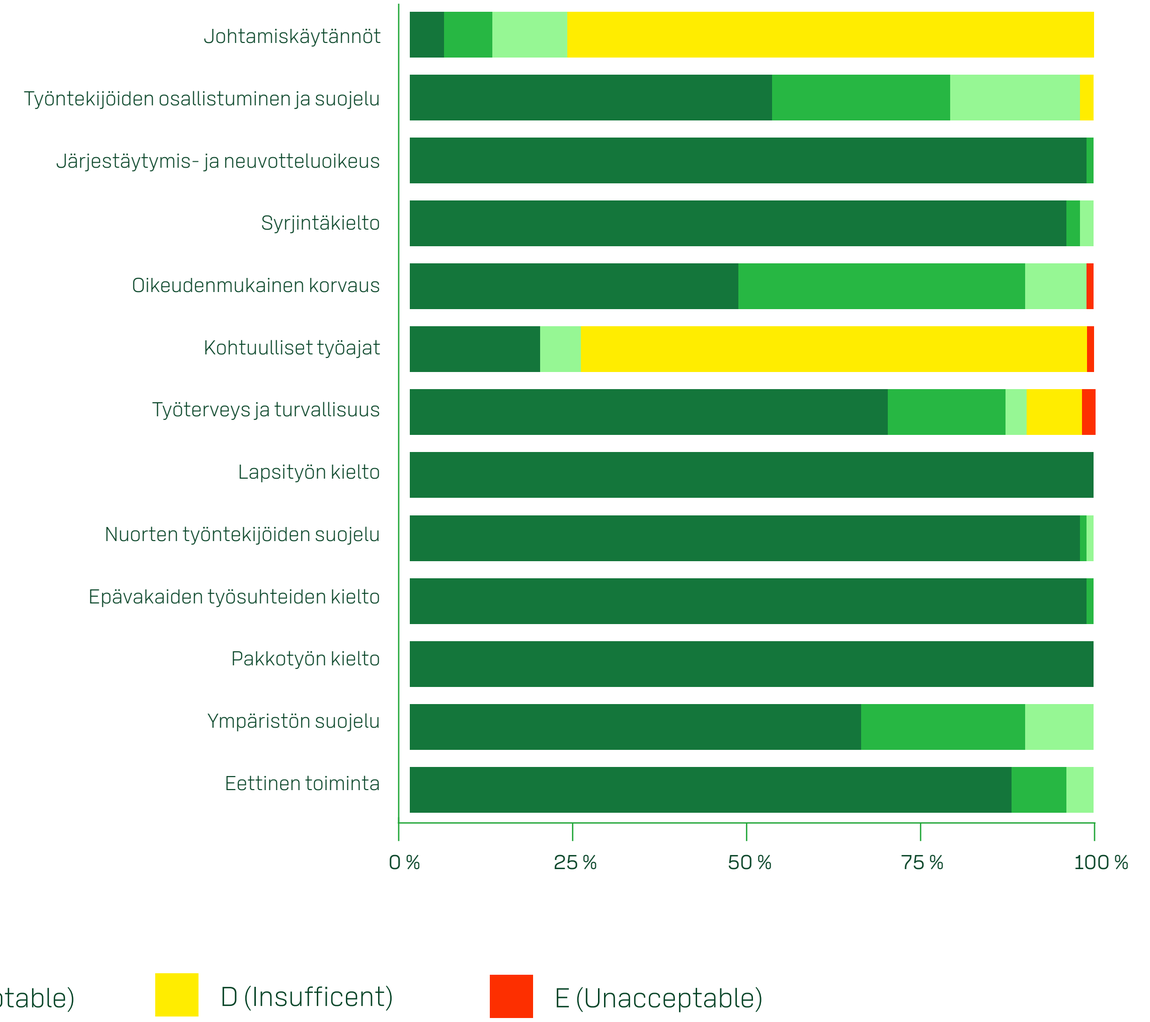

A (Outstanding) B (Good) C (Acceptable) D (Insufficent) E (Unacceptable)

Sertifioidut tuotteet

Valintoja omien arvojen mukaisesti

LINJAUS JA TAVOITE	TILANNE 2019
KAAKAO Tavoitteena on, että omien merkkien tuotteissa käytetään vain sertifioitua tai vastuulliseksi varmennettua kaakaota vuoden 2020 loppuun mennessä. Vastuulliseksi varmennetulla tarkoitamme, että hankintaketju on varmennettu auditoinnein alkutuotantoon saakka. Hyväksyttäviä sertifikaatteja ovat esimerkiksi Reilu Kauppa, UTZ ja Rainforest Alliance.	S-ryhmän omien merkkien kaakaon ja suklaan myyntivolyymista 99 % (2018: 98 %) ja tuotenimikkeistä 83 % (2018: 67 %) oli sertifioitua vuoden lopussa. Sertifioimattomat tuotenimikkeet ovat poistuvia tuotteita, joiden korvaavat sertifioidut tuotteet tulevat myyntiin kun aiemmat myydään loppuun.
KAHVI Tavoitteena oli, että omien merkkien tuotteissa ja S-ryhmän ravintoloissa käytetään vain sertifioitua tai vastuulliseksi varmennettua kahvia vuoden 2019 loppuun mennessä. Vastuulliseksi varmennetulla tarkoitamme, että hankintaketju on varmennettu auditoinnein alkutuotantoon saakka. Hyväksyttäviä sertifikaatteja ovat esimerkiksi Reilu Kauppa, UTZ ja Rainforest Alliance.	S-ryhmän omien merkkien kahvien myyntivolyymista 99 % (2018: 87 %) ja tuotenimikkeistä 86 % (2018: 67 %) oli sertifioitua vuoden lopussa. S-ryhmän ravintoloissa kahvin myyntivolyymista 96 % (2018: 7 %) ja tuotenimikkeistä 84 % (2018: 26 %) oli sertifioitua tai vastuulliseksi varmennettua vuoden lopussa.*
KALA- JA ÄYRIÄISTUOTTEET Kalatuotteiden hankinnassa noudatetaan S-ryhmän kalalinjausta, joka pohjautuu lajien uhanalaisuusluokitukseen, WWF:n kuluttajan kalaoppaaseen, Marine Conservation Societyn suosituksiin sekä Luonnonvarakeskuksen tutkimustietoon. Linjaus koskee S-ryhmän keskitettyä hankintaa ja osuuskauppojen omaa hankintaa sekä S-ryhmän ruokakaupoissa että ravintoloissa. Kalalinjaus päivitetään joka toinen vuosi, ja viimeisin päivitys tehtiin vuonna 2018. Kalalinjauksen perusperiaate on, että valikoimiin ei hyväksytä kaloja uhanalaisista, vaarantuneista tai ylikalastuksen kohteena olevista kalakannoista, ja kalan alkuperän tulee aina olla tunnettu. Myöskään alamittaisia tai rauhoitettuja kaloja ei hyväksytä valikoimiin. Monille kalalajeille on asetettu erillisiä kalastusaluetta tai -menetelmää koskevia kriteereitä, kuten esimerkiksi pohjatroolauksen tai tonnikaloja koskeva ajoverkkojen kielto.	Vuoden lopussa ruokakauppojemme valikoimissa oli 134 (2018: 115) MSC-sertifioitua tuotetta. Food Market Herkussa on MSC-sertifioitu kalatiski.
KANANMUNAT S-ryhmä luopuu virikehäkkikanojen munista vaiheittain vuoden 2026 loppuun mennessä. Hotelleissa ja ravintoloissa käyttö loppuu vuoden 2021 loppuun mennessä. Ruokakaupoissa muutos tapahtuu kahdessa vaiheessa: ensin myynnistä poistuvat Kotimaista-virikehäkkimunat vuoden 2023 loppuun mennessä ja muut virikehäkkimunat asteittain vuoden 2026 loppuun mennessä. Linjaus koskee myös Viron Prismoja ja hotelleja.	Vuoden lopussa S-ryhmän ruokakaupoissa myytävistä kananmunista 58 prosenttia oli virikehäkkimunia.
PALMUÖLJY Tavoitteena on, että omien merkkien tuotteissa ja ravintoloiden syväpaistoöljyssä käytetään vain jäljitettävää, sertifioitua palmuöljyä vuoden 2021 loppuun mennessä. S-ryhmä on ollut vastuullista palmuöljytuotantoa edistävän Roundtable on Sustainable Palm Oil -yhdistyksen (RSPO) jäsen vuodesta 2011. RSPO:n kriteerit edellyttävät palmuöljyviljelmiltä muun muassa sitä, että tuotannossa on suojeltava luonnon monimuotoisuutta ja kehitettävä toimintaa paremmaksi eettisin ja ekologisin kriteerein.	Omien merkkien elintarvikkeissa ja ravintoloiden syväpaistoöljyssä käytetyn palmuöljyn sertifiointiaste oli vuoden 2019 lopussa 100 % (2018: 99 %). Jäljitettävän RSPO Segregated -palmuöljyn osuus oli 86 % (2018: 89 %). Lasku johtuu tuotteiden menekin vaihtelusta ja muutamasta valikoimaan tulleesta uudesta RSPO massabalanssi -mallilla sertifioidusta tuotteesta.
PUUVILLA Tavoitteena on, että omien merkkien ja oman maahantuonnin tuotteissa käytetään ainoastaan vastuullisesti tuotettua puuvillaa vuoden 2025 loppuun mennessä. Tuolloin puuvillan on määrä olla joko luomua, kierrätettyä, Reilun kaupan tai Better Cotton Initiative -aloitteen mukaista. Turkmenistanilaisen ja uzbekistanilaisen puuvillan käyttö ei ole sallittua.	Linjaus tehtiin vuonna 2019 ja se tulee näkymään tuotteissa vuodesta 2020 alkaen.
SOIJA Tavoitteena on, että omien merkkien tuotteissa raaka-aineena käytetty riskialkuperää oleva soija ja omien merkkien tuotteissa käytetyn eläinperäisen raaka-aineen (liha, kala, maito, kanamuna) tuotantoketjuissa käytetty riskialkuperää oleva rehusoija ovat sertifioituja vuoden 2021 loppuun mennessä. Vuoden 2021 loppuun mennessä sertifioituja ovat niin ikään ravintoloiden ja kahviloiden annoksissa käytetty soija sekä niissä käytettyjen eläinperäisten raaka-aineiden (liha, kala, maito, kananmuna) tuotantoketjuissa käytetty riskialkuperää oleva rehusoija. Vastuullisen soijan sertifikaatteja ovat Round table on Responsible Soy (RTRS) ja ProTerra.	Linjaus tehtiin vuonna 2019 ja se huomioidaan tuotteissa vuodesta 2020 alkaen.
TEE Tavoitteena on, että omien merkkien tuotteissa ja S-ryhmän ravintoloissa käytetään vain sertifioitua tai vastuulliseksi varmennettua teetä vuoden 2019 loppuun mennessä. Vastuulliseksi varmennetulla tarkoitamme, että hankintaketju on varmennettu auditoinnein alkutuotantoon saakka. Hyväksyttäviä sertifikaatteja ovat esimerkiksi Reilu Kauppa, UTZ ja Rainforest Alliance.	S-ryhmän omien merkkien teen myyntivolyymista 100 % (2018: 82 %) ja tuotenimikkeistä 100 % (2018: 86 %) oli sertifioitua vuoden lopussa. S-ryhmän ravintoloissa teen myyntivolyymista 65 % (2018: 42 %) ja tuotenimikkeistä 55 % (2018: 27 %) oli sertifioitua vuoden lopussa.

*) Ravintoloiden kahvin myyntivolyymista 26 % ja tuotenimikkeistä 48 % on sertifioitua ja loput muuten vastuulliseksi varmennettua. S-ryhmän ravintoloilla ei ole omien merkkien kahveja.

Radikaali läpinäkyvyys hankintaketjuihin

Vuoden 2019 alussa julkaisimme ensimmäisen Radikaali läpinäkyvyys -selvityksen. Se koski italialaisten säilyketomaattien tuotantoa. Selvityksen teki kansalaisjärjestö Oxfam, joka tuotti sen pohjalta riippumattoman raporttinsa.

Selvitys oli pilottitutkimus uudelle tutkimusmallille, jonka kehitimme perinteisen auditointityön rinnalle. Uuden mallin tavoitteena on selvittää meille keskeisten tuotteiden tuotantoalueiden tai potentiaalisten hankinta-alueiden tyypillisiä ja ajankohtaisia ihmisoikeushaasteita ja erityisesti niiden juurisyitä. Näin voimme tunnistaa keinot ja toimenpiteet, joita voimme tehdä tyypillisten haasteiden minimoimiseksi. Selvitykset tekee aina tutkittavan alueen tunteva ulkopuolinen yhteistyökumppani. Työkalua on kehitetty yhteistyössä kansalaisjärjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa.

Italia valikoitui tutkimuksen kohteeksi, koska se ei ole perinteinen riskimaa, vaan EU-maa, josta kuitenkin on viime vuosina raportoitu siirtolaistaustaisten työntekijöiden huonoja työoloja.

Säilyketomaattien ihmisoikeushaasteet keskittyvät alkutuotantoon eli tomaattiviljelmille. Viljelmillä työskentelee paljon siirtolaistaustaisia työntekijöitä, jotka ovat hyvin haavoittuvassa asemassa työmarkkinoilla. Työntekijöitä rekrytoivat usein laittomat välittäjät, jotka perivät palkoista suuria työnvälitys- ja kuljetusmaksuja. Näin ollen työntekijälle jäävä palkka on pieni ja sen myötä myös asuinolot ovat kehnot. Lisäksi tiloilla esiintyy vakavia työturvallisuuspuutteita.

Selvityksen jälkeiset toimenpiteemme:

- Kävimme tulokset läpi tavarantoimittajiemme kanssa ja vierailimme Etelä-Italian tomaattitiloilla sekä ennen satokautta että sen aikana. Tavarantoimittajamme ovat muun muassa perustaneet ilmoituskanavat, jonne viljelmien työntekijät voivat ilmoittaa väärinkäytöksistä ja huonoista työoloista.
- Laajensimme sosiaalisen vastuun valvontaa Italiassa ja muissa Välimeren maissa tuoreiden hedelmä- ja vihannestuotteiden alkutuotantoon.
- Teimme laajan selvityksen globaalisti siirtolaistyöntekijöiden käytöstä. Selvityksessä kartoitimme maansisäistä ja kansainvälistä siirtolaisuutta eri maissa sekä sitä, millä aloilla siirtolaisyöntekijöitä erityisesti työllistetään, ja miten asianmukaisia työoloja varmistetaan esimerkiksi lainsäädännön avulla. Näiden tietojen pohjalta pystymme tunnistamaan, missä tuoteryhmissä ja millä hankinta-alueilla meidän on kiinnitettävä erityistä huomiota siirtolaistyöntekijöihin hankintaketjuissamme.
- Liityimme Ethical Trading Initiativen Italian fresh produce -työryhmään, joka pyrkii vaikuttamaan siirtolaistyöntekijöiden ongelmiin Italian maataloudessa. Työryhmässä on mukana muun muassa useita isobritannialaisia kaupparyhmiä.
- Olemme myös vieneet raportin havaintoja eteenpäin kansainvälisissä verkostoissamme ja muun muassa poliittisille päättäjille. Yhteistyö on avainasemassa, jotta ongelmiin voidaan puuttua ja löytää niihin kestäviä ratkaisuja.

S-ryhmän Radikaali läpinäkyvyys -konsepti palkittiin kansainvälisellä amforin Vuoden jäsen -palkinnolla johtajuus-kategoriassa. Konsepti ylsi myös finalistiksi kansainvälisessä Ethical Corporationin Responsible Business Awardsin raportointia ja läpinäkyvyyttä koskevassa kategoriassa.

Eläinten hyvinvointi

Tuotantoeläinten hyvinvointi on yhä tärkeämpää asiakkaillemme. Linjasimme vuoden 2019 aikana virikehäkkituotetuista kananmunista luopumisen, ja aloitimme laajemman eläinten hyvinvointilinjauksen valmistelun. Omien merkkien elintarvikkeiden hankinnassa on tuotannolle asetettu kriteerit eläinten hyvinvoinnin osalta. Vuoden 2019 aikana seurasimme hyvinvointivaatimusten toteutumista tilavierailuilla ja kyselyillä.

VIRIKEHÄKKIMUNISTA LUOPUMINEN

Vuonna 2019 teimme linjauksen virikehäkkimunista luopumiseksi vaiheittain vuoden 2026 loppuun mennessä. Hotelleissa ja ravintoloissa käyttö loppuu vuoteen 2021 mennessä. Ruokakaupoissa muutos tapahtuu kahdessa vaiheessa: ensin myynnistä poistuvat Kotimaista-virikehäkkimunat vuoden 2023 loppuun mennessä ja muut virikehäkkimunat asteittain vuoden 2026 loppuun mennessä. Linjaus koskee myös Viron Prismoja ja hotelleja. Moni tuottaja on investoinut virikehäkkikanaloihin viime vuosina voimakkaasti, kun vanhanaikaiset häkkikanalat kiellettiin lainsäädännössä vuonna 2012. Siksi me S-ryhmässä katsomme, että muutos on tehtävä hallitusti ja hyvässä yhteistyössä tuottajien kanssa. Ruokakaupoissamme myytävistä kananmunista 58 prosenttia oli virikehäkkimunia vuonna 2019.

Asiakkaidemme ja henkilöstömme turvallisuuden varmistaminen

Turvallisen asiointi- ja työskentely-ympäristön lisäksi meille on tärkeää, että asiakkaamme voivat luottaa tuotteidemme ja palveluidemme turvallisuuteen ja laatuun. Tuotteita ja toimitusketjuja valvotaan monin eri keinoin. Valvontaa tukevat tuotteita ja valmistusta koskevat standardit sekä auditoinnit.

Tavarantoimittajien käytäntöjen varmentaminen

S-ryhmän oma merkki -tuotteiden valmistajien elintarviketuotannon arvioinnissa hyödynnetään laajasti erilaisia tuoteturvallisuussertifiointeja. Hyväksymme muun muassa seuraavat standardit: BRC, IFS, FSSC 22000 ja ISO 22000. Lisäksi toteutamme omia auditointeja tuoteturvallisuusprosessien arvioimiseksi ja S-ryhmän laatuvaatimusten toteutumisen varmentamiseksi. Vuoden 2019 aikana teimme tuoteturvallisuusauditoinnit 63 elintarviketoimittajalle.

Tuotteiden testaaminen ja omavalvonta

Testaamme säännöllisesti tuotenäytteitä ennen tuotteiden myyntiin saattamista. Vuonna 2019 tutkimme yhteensä 8 084 tuotenäytettä. Näytteet liittyivät pääasiassa omien tuotemerkkiemme tuotekehitykseen.

Otimme omien merkkiemme ja oman maahantuontimme tuotteista 5 560 omavalvontanäytettä. Näytteistä tutkittiin turvallisuus- ja laatuvaatimusten toteutumista. Suurin osa tutkimuksista toteutettiin ulkopuolisissa tutkimus- ja testauslaboratorioissa.

Omavalvontaa toteutetaan koko toimitusketjussa. Esimerkiksi jokaisessa S-ryhmän ruokakaupassa ja ravintolassa seurataan tuotteiden tuoreutta ja laatua. Mikäli tuotteen laatu on jostain syystä heikentynyt, se poistetaan myynnistä. Lisäksi esimerkiksi säilytyslämpötiloja ja tilojen siisteyttä seurataan säännöllisesti omavalvontasuunnitelman mukaisesti.

Takaisinvedot

Suurin osa laadunhallinnasta ja tuoteturvallisuuden varmistamisesta tapahtuu jo ennen kuin tuote toimitetaan myymälään. Takaisinveto toteutetaan, jos kaikesta huolimatta myynnissä olevassa tuotteessa havaitaan jokin virhe.

Vuonna 2019 toteutimme 259 tuotteiden takaisinvetoa, joista 66 koski omien merkkiemme tuotteita. Vuoden aikana toteutetuissa takaisinvedoissa yleisin syy oli pakkausmerkintöihin liittyvä merkintävirhe (40 % takaisinvedoista).

Jos myymässämme tuotteessa todetaan kuluttajan turvallisuutta tai terveyttä uhkaava virhe, takaisinvedosta tiedotetaan kuluttajalle. Julkisia takaisivetoja tehtiin vuoden aikana 48 kpl, joista seitsemän koski S-ryhmän oma merkki -tuotteita. Yleisin syy takaisinvetoihin oli pakkausmerkintävirhe kuten esimerkiksi puutteellinen allergeenimerkintä.

Oiva-tarkastukset

Ruokavirasto koordinoi Oiva-järjestelmän mukaisia tarkastuksia elintarvikkeiden myynti- ja tarjoilupaikoissa. Tarkastuksissa käydään läpi muun muassa elintarvikkeiden lämpötilahallintaa, toimipaikan siisteyttä sekä henkilökunnan toimintaa. Vuonna 2019 Oiva-tarkastuksia tehtiin S-ryhmän myymälöihin 595 kappaletta ja ravintoloihin sekä muihin tarjoilupaikkoihin 309 kappaletta. S-ryhmän myymälöiden Oiva-tarkastusten tuloksista 68 prosenttia oli oivallisia, 27 prosenttia hyviä ja neljä prosenttia korjattavia. Tarjoilupaikoista 47 prosenttia sai oivallisen, 43 prosenttia hyvän ja 10 prosenttia korjattavaa tuloksen. S-ryhmän myymälät ja tarjoilupaikat eivät saaneet yhtään huonoa Oiva-tarkastuksen tulosta. Oiva-raportit löytyvät osoitteesta www.oivahymy.fi, ja ne ovat esillä jokaisessa tarkastetussa toimipaikassa.

Ikärajavalvonta

Jokainen kassatyöntekijä suorittaa ikärajapassin. Ohjeilla sekä koulutuksilla varmistetaan, että ikärajavalvottavia tuotteita ei myydä alaikäisille. Ikärajavalvontaohjeistuksemme mukaan tarkistamme iän kaikilta alle 30-vuotiailta vaikuttavilta asiakkailtamme, jotka ostavat alkoholia tai tupakkaa. Jos asiakas ostaa muita täysi-ikäisyyttä edellyttäviä tuotteita kuten elokuvia,

pelejä tai Veikkauksen tuotteita, niin ikä tarkistetaan, jos asiakas näyttää alle 23-vuotiaalta. Vuonna 2019 kassahenkilöstömme tarkasti iän 11 473 946:lta alkoholijuomia ja 8 191 052:lta tupakkaa ostavalta asiakkaalta. Näiden tarkastusten perusteella kieltäydyimme myymästä alkoholia 19 662 kertaa ja tupakkaa 14 832 kertaa.

TURVALLINEN TYÖ- JA ASIOINTIYMPÄRISTÖ ON PERUSOIKEUS

Turvallinen työ- ja asiointiympäristö on työntekijöiden ja asiakkaiden perusoikeus. Meillä turvallisuuden varmistamiseen kuuluu niin tapaturmien ennaltaehkäisy kuin erilaisten vaara- ja läheltä piti -tilanteiden tunnistaminen ja välttäminen. Ennaltaehkäisyssä keskeistä on henkilöstön turvallisuusosaamisen jatkuva kehittäminen ja työhön liittyvien vaarojen säännöllinen tarkastelu.

Toimipaikkojen turvallisuutta ylläpidetään ja parannetaan muun muassa henkilöstön säännöllisillä turvallisuuskoulutuksilla, toimintaharjoituksilla sekä hyvällä perehdytyksellä. Henkilöstölle suunnattuja verkkokoulutuksia on saatavilla runsaasti. Toimipaikkojen vaaroja ja riskejä arvioidaan säännöllisesti ja toimipaikkojen suunnittelussa huomioidaan turvallisuusnäkökulmat.

Jokaiselle toimipaikalle on laadittu oma pelastussuunnitelma, joka on henkilöstön tiedossa. Tavoitteena on, että jokaisessa toimipaikassa on S-ryhmän Turvapassikoulutuksen tai muun vastaavan turvallisuuskoulutuksen suorittaneita henkilöitä. Turvapassi osoittaa henkilön hallitsevan tarvittavan ensiapu- ja alkusammutusvalmiuden sekä erilaisten turvallisuusriskien ennaltaehkäisyn.

Koko S-ryhmässä on käytössä keskitetty turvallisuustiedon hallintajärjestelmä S-Turva, joka kokoaa yhteen paikkaan turvallisuuteen liittyvän ohjeistuksen, auditoinnit ja tarkastukset, koulutusmateriaalit sekä poikkeamien ja huomioiden helpon raportoinnin. Aktiivinen turvallisuuspoikkeamista raportointi parantaa läpinäkyvyyttä poikkeamiin ja antaa hyvän tilannekuvan toimipaikkojen turvallisuustarpeista. Toimipaikojen turvallisuustyötä tuetaan teknisillä turvallisuusratkaisuilla kuten kamera- ja kulunvalvonnalla sekä hyödyntämällä erilaisia turvallisuuspalveluja kuten vartiointia, turvamyyjiä ja järjestyksenvalvontaa.

Keväästä 2019 alkaen pilotoimme pääkaupunkiseudulla Seifi-turvamyyjiä ruokakaupoissamme. Vartijan pätevyyden omaavat Seifit huolehtivat turvallisuudesta osana toimipaikan tavanomaisia tehtäviä. SOK:n tytäryritys Reilan tarjoamat Seifi-turvamyyjäpalvelut perustuvat toimipaikan ympäristön havainnointiin ja turvallisuuspoikkeamien ennaltaehkäisyyn. Palvelun ansiosta voidaan yllättävissä tilanteissa reagoida nopeasti, ja näin parantaa henkilökunnan työnteon sekä asiakkaiden asioinnin turvallisuutta.

TYÖTAPATURMIEN TAPAHTUMAPAIKKA 2019

TYÖTAPATURMAT, KPL

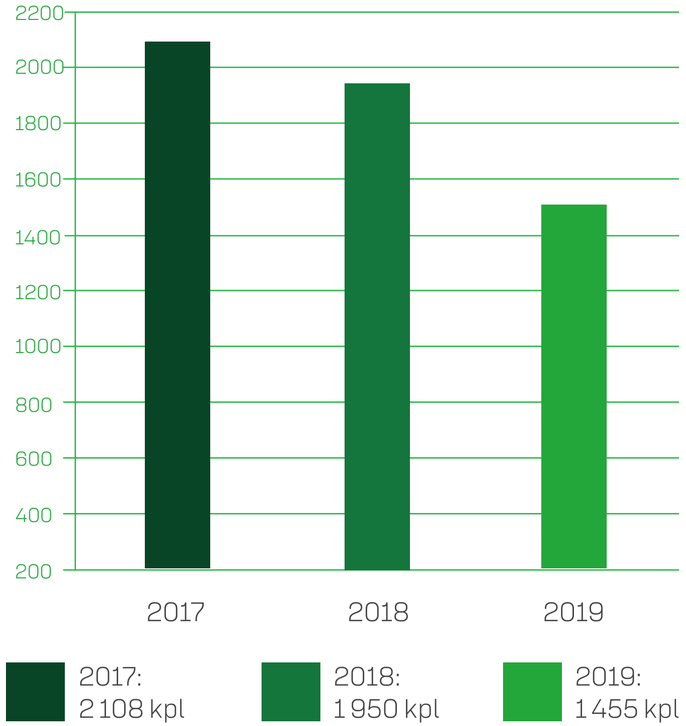

TYÖTAPATURMAT	2017	2018	2019
Vakavien tapaturmien osuus kaikista tapaturmista, %[1]	4,4	4,9	5,6

[1]) Vakavien tapaturmien osuus kaikista tapaturmista lasketaan kaavalla: yli 30 päivän poissaoloon johtaneiden työtapaturmien lkm / tapaturmien kokonaismäärä.

Edistämme monimuotoisuutta ja tasa-arvoa

S-ryhmä on suurin yksityinen työllistäjä Suomessa. Roolimme yhteiskunnassa on merkittävä, ja meidän on oltava teoillamme mukana, jotta Suomi pärjää tulevaisuudessa. Toimia tarvitaan esimerkiksi hallituksen työllisyydelle asettamien tavoitteiden täyttämiseksi.

Työvoimapula näkyy jo monilla aloilla, ja myös me teemme toimia tilanteen parantamiseksi. Työelämän ikäskaala venyy, ja erilaiset joustavat ratkaisut sekä työnmuokkaus työkyvyn ja jaksamisen mukaisesti tulevat olemaan avainasioita työpaikoilla.

Arvostamme toisiamme ja kunnioitamme monimuotoisuutta

Monimuotoisuutta kunnioittava ja tukeva työyhteisö takaa tasa-arvoisen kohtelun ja yhdenvertaiset mahdollisuudet jokaiselle. Toisten kunnioittaminen ja arvostaminen, syrjimättömyys ja tasa-arvo ovat keskeisiä periaatteitamme. Meillä jokainen työntekijä voi olla oma itsensä. Osaaminen, suhtautuminen työntekoon ja oppimiskyky ratkaisevat, eivät persoonaan liittyvät taustatekijät.

S-ryhmän eri yrityksissä Suomessa laaditaan vuosittain henkilöstö-, koulutus-, tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmat. Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma laaditaan työntekijöiden ammatillisen osaamisen ylläpitämiseksi ja edistämiseksi.

Tasa-arvosuunnitelman tehtävänä on edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa työelämässä. Yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoituksena on puolestaan edistää yhdenvertaisuutta sekä ehkäistä syrjintää ja parantaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa.

Kaupan ala on nuorille silta työelämään

S-ryhmä on yksi suurimmista nuorten työllistäjistä Suomessa. Tarjoamme merkittävälle joukolle tärkeän ensimmäisen kokemuksen työelämästä esimerkiksi kesätyön tai harjoittelun muodossa. Toisaalta opiskelujensa ohessa ilta- ja viikonlopputöitä tekevät nuoret ovat monessa toimipaikassamme elinehto.

Tavoitteenamme on tarjota nuorille myönteisiä oppimiskokemuksia. Ensimmäisillä kosketuksilla työelämään on tutkitusti vaikutusta ammatti-identiteetin syntyyn ja koko työuran onnistumiseen. Otamme roolimme nuorten työelämätaitojen opastajana vakavasti. Vaikka saamme kymmeniätuhansia hakemuksia vuosittain, järjestävät monet osuuskaupat ja S-ryhmän yritykset pikahaastattelun ihan kaikille hakijoille. Järjestämme ja osallistumme useisiin rekrytointitapahtumiin ympäri Suomen, ja kehitämme yhteistyötä oppilaitosten kanssa jatkuvasti. Haluamme, että nuoret näkevät työelämän houkuttelevana ja tuntevat imua työssä oppimiseen.

Olimme vuonna 2019 yksi Vastuullinen kesäduuni -kampanjan pääyhteistyökumppaneista. Työllistimme kesällä 2019 lähes 14 000 nuorta S-ryhmän myymälöissä, liikennemyymälöissä, ravintoloissa ja hotelleissa ympäri Suomen.

Kehitimme nuorten työelämätaitojen ja työhyvinvoinnin tueksi myös Duunipassin, joka on tarkoitettu kesätyöntekijöille työelämätaitojen ja omasta työhyvinvoinnista huolehtimisen perehdytykseen. Duunipassissa vahvistetaan palautteen saamista ja antamista. Kesätyöntekijä opiskelee tietyt asiat ja keskustelee sen jälkeen niistä esimiehensä kanssa. Passi onkin kehitetty varmistamaan, että nuori ja esimies kohtaavat, sillä Nuori Mieli Työssä -tutkimuksistamme on käynyt ilmi, että työuran alussa nuorille tärkeintä on kokemus porukkaan pääsemisestä sekä esimiehen kannustava palaute.

S-RYHMÄ TYÖLLISTI VUONNA 2019 LÄHES

14 000

KESÄTYÖNTEKIJÄÄ

Ikä on vain numero

Emme kysy työnhakijoilta työhakemuksissa syntymävuotta tai ikää. Päädyimme ratkaisuun Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n aloitteesta käyntiin lähteneen Työ ei syrji -kampanjan innoittamana. Edistimme syrjimätöntä työkulttuuria muun muassa rekrytointitempauksella, jossa työtä haettiin kuukauden ajan täysin nimettömästi.

SOK:n asiantuntijarekrytoinneista ikäkysymys jäi pois vuonna 2019, ja vuoden 2020 alusta käytäntö on ulotettu koko S-ryhmään esimerkiksi myymälöiden, ravintoloiden ja ABC-liikennemyymälöiden rekrytointeihin. Tavoitteena on, että asenteet eivät vaikuta työhaastattelukutsun saamiseen edes tiedostamattomasti.

Työntekijöiden monimuotoisuus

76
KANSALLISUUTTA KESKI-IKÄ

36
TYÖNTEKIJÖIDEN KESKI-IKÄ

Viestintää ja mainontaa monimuotoisuuden edistämiseksi

Haluamme edistää monimuotoisuutta myös viestinnän ja markkinoinnin keinoin. Esimerkiksi Prisman pukeutumisen Muoti kuuluu kaikille -slogania on tuotu esille muun muassa siten, että vaatteita esittelevät erinäköiset, -kokoiset ja -ikäiset ihmiset.

Kauppakeskus Triplan uusi Prisma kertoi aukeamisestaan ulkomainoskampanjalla, jossa käytettiin kahdeksaa Helsingin puhutuinta kieltä. Mainonta tehtiin suomeksi, ruotsiksi, somaliksi, kiinaksi, englanniksi, viroksi, venäjäksi ja espanjaksi. Viestinä oli Tervetuloa jokaisen kaupunkilaisen Prismaan.

Lisäksi S-ryhmän eri tahot ovat olleet Helsinki Pride -tapahtuman yhteistyökumppanina viimeiset kolme vuotta.

TYÖNTEKIJÖIDEN IKÄ 2019, %

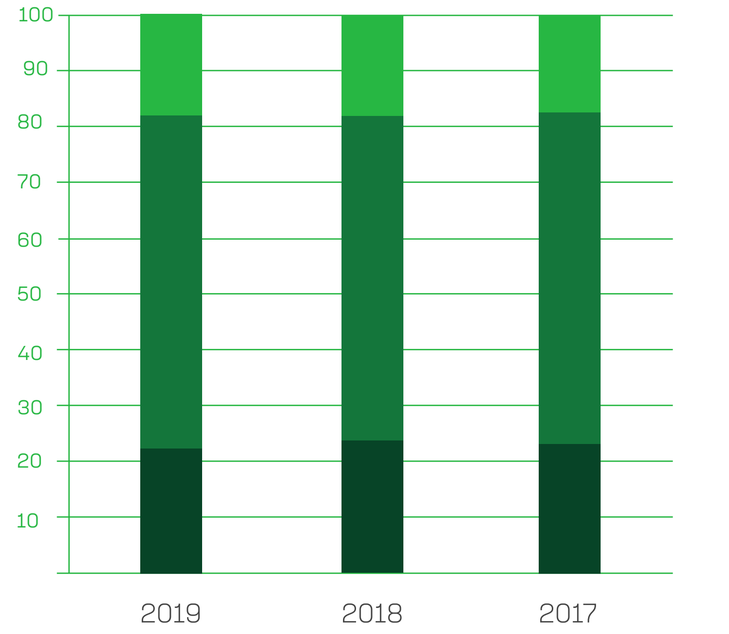

NAISTEN OSUUS, SOK-YHTYMÄ	2017	2018	2019
Naisten osuus hallituksen jäsenistä (%)	3,0	7,5	22,0
Naisten osuus johtoryhmän jäsenistä (%)	17,0	14,0	14,3
Naisten osuus esimies- ja päällikkörooleista (%)	55,0	57,0	45,0

NAISTEN OSUUS, S-RYHMÄ	2017	2018	2019
Naisten osuus hallituksen jäsenistä (%)	14,8	21,0	35,0
Naisten osuus johtoryhmän jäsenistä (%)	14,0	12,8	10,8
Naisten osuus esimies- ja päällikkörooleista (%)	66,0	66,0	65,5

S-RYHMÄN TYÖNTEKIJÖIDEN SUKUPUOLIJAKAUMA 2019 NAISET/MIEHET, %

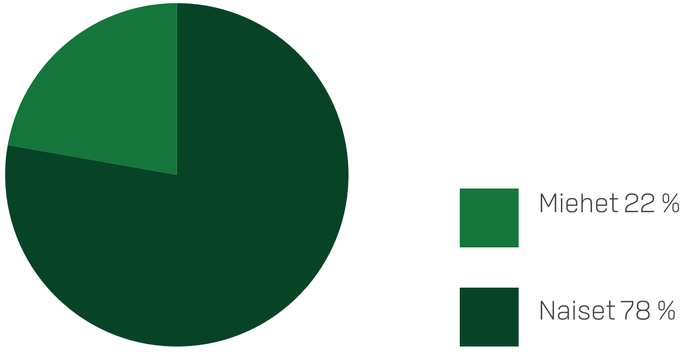

Tietosuoja on tietovastuullisuutta

S-ryhmällä on noin 2,4 miljoonaa asiakasomistajaa. Kun mukaan luetaan asiakasomistajatalouden jäsenet, rekisteröityjä asiakkaita on yli neljä miljoonaa. Käsittelemme lisäksi noin 40 000 työntekijämme henkilötietoja. Henkilötietojen huolellinen ja lainmukainen käsittely on keskeinen toimintamme edellytys.

S-ryhmässä tietosuojaperiaatteet ohjaavat kaikkea henkilötiedon käsittelyä. Periaatteiden tarkoituksena on varmistaa tietosuojaa koskevan lainsäädännön noudattaminen kaikessa henkilötietojen käsittelyssä. Tietosuojaperiaatteiden toteuttamisella mahdollistamme uusien ja parempien palveluiden tuottamisen asiakasomistajillemme ja muille asiakkaillemme. Tietosuojaperiaatteilla tuemme myös liiketoimintojemme tarpeita, tuloksellisuutta ja jatkuvuutta. Kehitämme asiakastiedoilla palveluita, jotka hyödyttävät ennen kaikkea asiakkaita itseään.

Harkitut, selkeät ja koko S-ryhmän kattavat henkilötietojen käsittelyn toimintatavat ovat edellytys sille, että meihin voidaan luottaa vastuullisena toimijana. Lisätietoja tietosuojaperiaatteistamme löydät S-ryhmä.fi:stä.

Tietosuojaoikeudet keskiössä

Olemme toteuttaneet rekisteröityjen oikeuksiin liittyvät tietosuojaprosessit yhdenmukaisesti kaikissa S-ryhmään kuuluvissa yrityksissä. Pyrimme palvelemaan rekisteröityjä tietosuojaan liittyvissä kysymyksissä viipymättä ja laadukkaasti. Asiakkaamme ja työntekijämme ovat esittäneet S-ryhmälle omiin tietoihinsa liittyviä pyyntöjä ja käyttäneet oikeuksiaan vuonna 2019 seuraavasti:

- Asiakasomistaja- ja asiakastietojen perustietoihin on tehty 6 761 tietopyyntöä Oman S-kanavan tai asiakaspalvelun kautta.
- Ostotietoraportteja on haettu Oman S-kanavan kautta tai tulostettu asiakaspalvelussa 4 267 kappaletta.
- Verkkolomakkeen kautta on esitetty 109 tietopyyntöä S-ryhmän eri rekisterinpitäjille.
- S-ryhmän rekisterinpitäjille on esitetty 13 omien tietojen poistopyyntöä.
- Omia ostotietoja ja kulutustottumuksia voi lisäksi tarkastella vuonna 2019 avatussa Omat ostot -palvelussa.

Asiakasomistaja ja talouden jäsen voi hallita ja päivittää osaa omista tiedoistaan Omalla S-kanavalla tai ottamalla yhteyttä asianomaiseen rekisterinpitäjään.

Tietosuojan toteuttaminen ja hallinta

Vuonna 2019 jatkoimme tietosuojakulttuurin juurruttamista S-ryhmässä. Tietosuoja-asetuksen soveltamishankkeen aikana luotua hallintamallia jalkautettiin muun muassa SOK:n ja osuuskauppojen johtoryhmien tietosuojatapaamisissa, henkilöstön ja rekisterinpitäjien koulutuksella, sisäisellä viestinnällä ja prosessien jatkokehittämisellä. Vuosittaisen tietosuojakoulutuksen suoritti noin 30 000 työssään henkilötietoja käsittelevää s-ryhmäläistä.

S-ryhmän nimetty tietosuojavastaava valvoo ja ohjaa tietosuojan hallintaa, toteuttamista ja kehittämistä. Tietosuojavastaava toimii asiakkaiden, työntekijöiden ja viranomaisen yhteyspisteenä sekä valvoo tietosuojaperiaatteiden noudattamista ja tietosuojan lainmukaisuuden toteutumista S-ryhmässä. Tietosuojavastaavan tehtäviin kuuluu raportointi ylimmälle johdolle.

S-ryhmän tietosuojan hallintaan ja kehittämiseen osallistuva organisaatio on määritelty tietosuojapolitiikassa. Tietosuojaa toteutetaan tietosuojan kehitystyöryhmän ja S-ryhmän laajuisen tietosuojaverkoston sekä tietosuojapalveluiden ja tietoturvallisuuden toimenpiteiden avulla.

Oletusarvoisen ja sisäänrakennetun tietosuojan varmistamiseksi teimme vuonna 2019 noin 150 tietosuoja- ja tietoturvallisuusarviointia S-ryhmän projekteihin, hankkeisiin ja muutostöihin. Rekisteröidylle korkean riskin mahdollistavat projektit, hankkeet tai muutokset on lisäksi käsitelty erillisessä vaikutustenarvioinnissa. Vuonna 2019 vaikutustenarviointia on tehty esimerkiksi S-Apteekkipalveluihin, Kerää ja skannaa -palveluun ja sisäiseen HR-järjestelmäuudistukseen.

30 000

TIETOSUOJAKOULUTUKSEN SUORITTANUTTA S-RYHMÄLÄISTÄ KESKI-IKÄ

Hyvinvointi ja terveys

Henkilöstön hyvinvointi 68

Terveellisempi arki 70

EDISTÄMME ERITYISESTI SEURAAVIA YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEITA

3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA
4 HYVÄ KOULUTUS
8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA
10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN

Terveellinen ruoka ja omaan hyvinvointiin satsaaminen on yhä useammalle elämäntapa. Me haluamme pitää huolta työntekijöidemme hyvinvoinnista ja auttaa asiakkaitamme terveellisemmissä valinnoissa.

Henkilöstön hyvinvointi

Harva yritys menestyy ilman tyytyväisiä ja hyvinvoivia työntekijöitä. Avaimet parempaan työhyvinvointiin löytyvät läheltä työntekijöiden arkea. Tärkeintä on ennakoida muutoksia ja niiden vaikutuksia henkilöstöön sekä ottaa työntekijät aidosti mukaan sujuvamman työskentelyn kehittämiseen.

S-ryhmässä työtyytyväisyyden merkittävin vuosittain toistuva mittari on työyhteisötutkimus, johon kaikki s-ryhmäläiset kutsutaan vastaamaan. Tutkimuksella kartoitamme omaan työhön ja suorituskykyyn sekä oman työyksikön ja yrityksen toimivuuteen liittyviä asioita. Tutkimus koostuu useasta indeksistä, joilla mitataan työtyytyväisyyden eri osa-alueita. Tähtäämme vuosittain indeksiin, joka on vähintään viisi yksikköä yli Suomen yleisnormin. Työntekijämme ovat Suomen keskiarvoa selkeästi tyytyväisempiä työhönsä. Vuonna 2019 ylitimme normin 6,3 yksiköllä.

S-ryhmässä on käytössä yhteinen työhyvinvoinnin mittaristo, joka koostuu työtyytyväisyyden, esimiestyön laadun, työkykykokemuksen sekä työkyvyttömyyden tunnusluvuista. Lisäksi käytössä on S-ryhmätasoiset johtamislupaukset: uskallan, arvostan ja toteutan. Johtamislupauksilla halutaan varmistaa kaikille hyvä esimiestyö ja johtaminen sekä kehittää kauppa-ryhmän johtamiskulttuuria. Esimiestyön seurannan S-ryhmätasoinen mittari on työyhteisötutkimus, eli TYT. Sillä on meillä monivuotiset perinteet, ja se auttaa kehittämään esimiestyötä oikeaan suuntaan.

S-RYHMÄN TYÖYHTEISÖTUTKIMUKSEN TULOKSET (ASTEIKKO 0-100)	2017	2018	2019	SUOMEN YLEISNORMI 2019
Tyt-indeksi (sis. kaikki kysymykset)	72,7	72,9	73,4	67,1
Omistautuneisuusindeksi	75,9	76,3	76,9	73,8
Sitoutumisindeksi	72,5	72,8	73,7	68,5
Johtamisindeksi	72,9	73,2	73,5	65,7
Suorituskykyindeksi	70,6	70,5	70,6	62,5
Esimiestyön indeksi	75,3	75,4	75,8	71,9
Eettinen indeksi	78,1	78,2	78,3	-
Keskiarvo kysymyksestä ”Yrityksemme periaatteita ja arvoja noudatetaan yksikkömme päivittäisessä toiminnassa”. (Asteikko 1-4)	3,42	3,42	3,42	3,2
Johtamislupausindeksi	-	-	75,8	70,1

Tulokset on painotettu vastaajien lukumäärällä.

Vuonna 2019 työtyytyväisyys nousi 0,5 yksiköllä, ja esimiesindeksi nousi 0,4 yksiköllä edellisvuoteen verrattuna.

Toimenpiteitämme henkilöstön työkykyisyyden vahvistamiseksi ovat muun muassa yhteiset muokatun työn periaatteet sekä työhön paluun käytäntöjen kehittäminen tapaturmista johtuvien sairauspoissaolojen jälkeen. Vuonna 2019 keskityimme erityisesti mielenterveyden tukemiseen uusilla työkaluilla ja suosituksilla sekä muokatun työn käytön vahvistamiseen organisaatiossa.

Joustavaa työtä

Pyrkimyksenämme on tarjota pääasiallinen toimeentulo kaikille työntekijöillemme, jotka niin haluavat. Vaikka suurin osa työntekijöistämme arvostaa edelleen kokoaikatyötä, osa-aikatyö on suosittua erityisesti alle 25-vuotiaiden ja työuran viimeisiä vuosia viettävien keskuudessa.

TYÖSUHTEIDEN LAATU, %	2017	2018	2019
Vakituiset	86	88	90
Määräaikaiset	14	12	10
Kokoaikaiset	36	35	36
Osa-aikaiset	64	65	64

TYÖNTEKIJÖIDEN LÄHTÖVAIHTUVUUS, %	2017	2018	2019
Vakituiset	15,7	16,3	19,9

Nuori Mieli Työssä -hanke

Työntekijöistämme noin 12 000 on alle 25-vuotiaita. Kun päälle lasketaan kausiapulaiset, harjoittelijat ja työhön tutustujat, on työllistämiemme nuorten kokonaismäärä vuodessa huomattava. Kaupan ala toimii usein siltana opiskeluvaiheen ja työelämän välillä, ja tämä tuo mukanaan ison vastuun. Nuorten uudenlaiset työelämäodotukset ja toisaalta työelämätaitoihin liittyvät kysymykset haastavat työnantajia muuttumaan.

Vastataksemme tähän haasteeseen käynnistimme vuoden 2017 alussa kolmivuotisen Nuori Mieli Työssä -hankkeen, jossa etsimme keinoja kehittää työelämää nuorten näkökulmasta. Hankkeen tavoitteena on tukea nuorten siirtymävaihetta opiskelusta työelämään sekä työelämään kiinnittymistä, kehittää nuorten työelämätaitoja ja valmiuksia, lisätä organisaation tietoisuutta ja esimiesten osaamista nuorten työelämäodotuksista, motivaatiosta ja valmiuksista sekä kehittää nuorten taitoja itsensä johtamisessa, työkyvyn ylläpitämisessä ja työkykyä ylläpitävien elintapojen edistämisessä.

Osana hanketta toteutimme vuonna 2018 Nuorten työelämäodotukset -selvityksen yhdessä työeläkeyhtiö Elon ja Työterveyslaitoksen kanssa. Kysely suunnattiin kaikille alle 25-vuotiaille s-ryhmäläisille.

Tutkimuksen mukaan nuorille on tärkeintä työskentely kannustavassa työyhteisössä hyvän esimiehen ohjauksessa sekä mahdollisuus työn ja muun elämän yhteensovittamiseen. Nuoret edustavat aivan uudenlaista kulttuuria ja he haluavat saada ja osaavat antaa palautetta. Tutkimuksesta selvisi myös, että vastanneista nuorista 39 prosenttia oli kokenut alakuloa tai masentuneisuutta viimeisen kuukauden aikana.

Laajan kumppanijoukon kanssa toteutettu Nuori Mieli Työssä -hanke poiki S-ryhmälle useita toimintamalleja ja tuotoksia, jotka jäävät elämään toimipaikkojemme arkeen. Arvokasta on myös tieto, jota hankkeen aikana tuotettiin ja joka auttaa esimerkiksi esimiestemme valmentamisessa nuorten kohtaamiseen ja johtamiseen.

Mielen tuki -malli

Mielenterveyden oireet ja niiden vuoksi lisääntyvät työkyvyttömyyseläkkeet ovat kasvava haaste työelämälle. Ilmiötä tulee tarkastella kokonaisvaltaisesti, sillä mielenterveyden ongelmat linkittyvät usein moniin elämän osa-alueisiin kuten elintapoihin, elämäntilanteeseen ja elämänhallintaan. Työkulttuurilla ja esimiehillä on erityisen iso vaikutus. Vuoden 2019 aikana laajensimme S-ryhmän Nuori Mieli Työssä -hankkeessa tehdyt toimenpiteet ja työkalut kaikenikäisten työntekijöidemme ulottuville.

Mielen hyvinvoinnin keskiössä on työkyvyn systemaattinen johtaminen, tehokkaat tukipalvelut ja hoitomallit sekä esimiesten ja johdon ymmärryksen lisääminen mielen hyvinvoinnin, työn ja johtamisen yhteydestä.

Konkreettisia toimenpiteitämme ovat esimerkiksi lyhytpsykoterapian tarjoaminen ja matalan kynnyksen sähköisten palveluiden käyttöönotto. Näitä ovat chat-palvelumme ja videoyhteydellä psykologin tai psykoterapeutin kanssa tapahtuva sparraus. Vahvistimme myös ohjausta työterveyspsykologin ennaltaehkäiseviin palveluihin ja parannimme esimiesten lähitukea tilanteiden hoitamisessa.

Olemme saaneet lupaavia tuloksia Mielen tuki -mielenterveyden edistämisen mallillamme. Esimerkiksi SOK:lla työperäiseen stressiin ja ahdistustiloihin liittyvät poissaolot ovat vähentyneet yli puolella edelliseen vuoteen verrattuna. Erityisesti ovat vähentyneet pitkät poissaolot, mikä vähentää huomattavasti työkyvyttömyyseläkeriskiä.

S-ryhmän alueosuuskaupat ovat Suomen innostavimpia työpaikkoja

Eezy Spirit Oy (ent. Corporate Spirit) palkitsee vuosittain parhaisiin henkilöstötutkimuksen tuloksiin yltäneet organisaatiot Suomen innostavimmat työpaikat -tunnustuksilla. Palkintoja jaetaan kolmessa eri sarjassa: suuret (yli 1 000 henkilöä), keskisuuret (150–1 000 henkilöä) ja pienet (30–149 henkilöä) organisaatiot. Kaikkiaan kisaan osallistuu satoja suomalaisia yrityksiä.

Vuonna 2019 suurten organisaatioiden sarjan voitti Osuuskauppa Suur-Savo, toiseksi tuli Osuuskauppa PeeÄssä ja kolmossija meni Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupalle. Tämän sarjan 17 palkitusta peräti 15 oli S-ryhmästä. Osuuskauppojen ohella sarjassa pärjäsivät Sokotel Oy ja Inex Partners Oy.

Keskisuurten organisaatioiden sarjan kolmossijan nappasi Osuuskauppa Varuboden-Osla Handelslag. Sarjan top 12 -listalle ylsi lisäksi kolme muuta osuuskauppaa.

Terveellisempi arki

Ruoalla on keskeinen merkitys ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä. Haluamme, että terveellinen syöminen on kaikille mahdollista ja olemmekin tehneet ravitsemussitoumukset muun muassa kasvisten käytön lisäämiseksi sekä lasten terveellisen syömisen edistämiseksi.

Kaupalla on mahdollisuus vaikuttaa siihen, miten Suomi syö. Uskomme, että kun fiksut valinnat tehdään helpoiksi, niitä myös tehdään.

Esimerkiksi luomutuotteiden kysyntä ja valikoimat jatkavat kasvuaan. Vuoden lopussa ruokakauppojemme valikoimissa oli 4 000 luomutuotetta ja niiden myynti kasvoi neljä prosenttia. Luomutuotteiden osuus elintarvikkeiden myynnistä oli 2,5 prosenttia.

S-ryhmässä otettiin käyttöön Ravitsemussitoumus vuonna 2017. Se on toimintamalli, jonka tavoitteena on parantaa suomalaisten ruokavalion ravitsemuksellista laatua. Tällä on suuri merkitys taistelussa kansantauteja vastaan. Teimme oman ravitsemussitoumuksemme ensimmäisenä yrityksenä Suomessa.

Valtion ravitsemusneuvottelukunta palkitsi toimintamallin Ravitsemusteko 2019 -tunnuksella.

Puoli kiloa kasviksia päivässä

Tavoitteenamme on saada suomalaiset syömään enemmän kasviksia muun muassa laskemalla kotimaisten kasvisten hintoja. Kasvisten myynti kasvaakin huimaa vauhtia, sillä vuoteen 2015 verrattuna niitä on myyty noin 20 miljoonaa kiloa enemmän. Lisäsimme yhdessä Satokausikalenterin kanssa kasviksiin liittyvää viestintää ja markkinointia myymälöissämme. Parhaimmillaan kolme miljoonaa suomalaista tavoittavassa Yhteishyvä-lehdessä ja yhteishyvä.fissä tarjoamme artikkeleita, reseptejä ja videoita satokausikasviksista ja terveellisistä vaihtoehdoista.

Monipuolistimme myös kaikkien ABC-asemien salaattipöydän, ja noutopöytään on lisätty päivittäinen kasvisruokavaihtoehto. ABC-asemilla käy päivittäin syömässä noin 30 000 asiakasta, joten monipuolisella kasviskattauksella voidaan vaikuttaa todella monen suomalaisen ruokavalioon.

Uskomme myös, että kasvisten kulutuksen seuranta voi auttaa syömään terveellisemmin. Lisäsimmekin Omat ostot -palveluumme toiminnallisuuden, jonka avulla voi katsoa, kuinka monta kiloa hedelmiä ja vihanneksia on ostanut vuodessa tai kuukaudessa yhteensä tai keskimäärin päivässä. Kulutusta voi seurata kaikki kasvisostokset yhteen laskien, eroteltuna hedelmiin, juureksiin, marjoihin ja vihanneksiin tai aina yksittäisiin tuoteryhmiin, kuten banaaneihin, rypäleisiin ja kiiveihin asti.

Terveellisempää ruokaa lapsille

Ruokakaupoissamme on lisätty viimeisten vuosien aikana reippaasti ravitsemuksellisesti parempien vaihtoehtojen määrää lapsille. Vuoden 2019 lopussa valikoimiin oli tullut jo yli 70 uutta tuotetta, esimerkiksi lasten aterioita, välipalatuotteita ja mehuja, kun tavoitteena oli saada lisättyä 20 uutta tuotetta vuoden 2020 loppuun mennessä.

Valikoimien kehittämisen sekä tuotteiden ja reseptien muokkaamisen lisäksi terveellisiin ruokavalintoihin voidaan vaikuttaa myös opetuksen kautta. Toteutamme yhdessä Ruokatiedon kanssa peruskoulun alaluokkalaisille suunnattua Retki kauppaan -opetuskokonaisuutta, jossa koululaiset pääsevät opettajansa johdolla lähikauppaan oppimaan ruokaketjusta. Kaupparetken ja siihen liittyvän materiaalin avulla koululaiset oppivat kestävän kehityksen teemoja, kuluttajataitoja sekä monilukutaitoa. Retkiä pilotoitiin vuonna 2018, ja syksyllä 2019 toimintamallista tuli valtakunnallinen. Mukana ovat kaikki osuuskaupat. Opetuskokonaisuuden oppimateriaalit on toteuttanut Ruokatieto, eivätkä ne sisällä markkinointimateriaalia.

Lisäksi järjestämme kouluikäisille ilmaisia Ässäkokki-kursseja yhteistyössä Marttojen kanssa. Kurssilla opetamme koululaisille satokausien mukaista kokkaamista ja arjen ruokataitoja. Vuoden 2019 kevät-, kesä- ja syyskaudella Ässäkokki-kursseja järjestettiin noin 80 eri puolilla Suomea.

Suolan, sokerin ja rasvan määrän huomiointi Kotimaista-, Rainbow- ja Xtra-tuotteissa

Huomioimme omien merkkiemme tuotteita kehittäessämme aina suolan, sokerin ja rasvan määrän ja pyrimme näissä mahdollisimman terveelliseen lopputulokseen.

Esimerkiksi suolan kohdalla tavoittelemme aina voimakassuolaisuusrajan alittamista. Vuoden 2019 lopussa suolaa oli vähennetty jo 19 tuotteesta, kuten paistopistetuotteista ja meetvursteista. Sokeria olemme vastaavasti vähentäneet jo 49 tuotteesta ja tuoneet valikoimiin uusia, vähemmän sokeria sisältäviä tai sokerittomia tuotteita yhteensä 20 kappaletta.

S-Pankki mukana kansainvälisessä tupakanvastaisessa aloitteessa

S-Pankin varallisuudenhoito liittyi kansainväliseen tupakanvastaiseen Tobacco-Free Finance Pledge -aloitteeseen vuoden 2019 alkupuolella. Aloite pyrkii kasvattamaan finanssialan tietoisuutta omasta roolistaan edistää tupakanvastaisten linjausten käyttöönottoa toimialallaan.

S-Pankin varallisuudenhoito on poissulkenut tupakkayhtiöt omissa vastuullisen sijoittamisen periaatteissaan jo ennen aloitteeseen liittymistä. Tämä tarkoittaa, etteivät S-Pankki- ja FIM-rahastot tee suoria sijoituksia tupakanvalmistajiin. Lähtemällä mukaan kansainväliseen aloitteeseen S-Pankki haluaa tuoda esille koko finanssialan vastuuta olla rajoittamassa tupakkateollisuuteen tehtäviä investointeja maailmanlaajuisesti.

Sitoumuksen allekirjoittajat sitoutuvat muun muassa edistämään sitä, että sijoittajat vetäytyisivät tupakkateollisuuden rahoittamisesta. Tämä edistäisi tavoitetta vähentää tupakointia maailmanlaajuisesti niin, ettei tupakointia enää aloitettaisi. Allekirjoittajat sitoutuvat lisäksi kasvattamaan tupakkateollisuudesta vapaan rahoituksen suosiota lisäämällä tietoa ja ymmärrystä tupakan vaaroista.

Lasten ja nuorten hyvinvointiin 5 miljoonaa euroa S-Pankin ja FIMin johdolla

Muun muassa S-ryhmä (HOK-Elanto, Suur-Seudun Osuuskauppa ja S-Pankki), LähiTapiola, Sitra, Espoon kaupunki, Samfundet Folkhälsan ja Tradeka sijoittavat yhteensä viisi miljoonaa euroa lasten ja nuorten hyvinvointia edistävään Lapset SIB -hankkeeseen kytkeytyvään pääomarahastoon.

Lapset SIB -hankkeessa on kyse vaikuttavuussijoittamiseksi kutsutusta sijoitustyylistä. Vaikuttavuussijoittamisessa pyritään löytämään uudenlaisia ratkaisuja yhteiskunnallisiin haasteisiin, kuten lasten ja nuorten syrjäytymiseen. Vaikuttavuussijoittaminen kasvattaa suosiotaan kovaa vauhtia myös Suomessa. Puhtaimmillaan vaikuttavuussijoittamista tehdään tulosperusteisilla rahoitussopimuksilla (Social Impact Bond, SIB). Ne tarjoavat esimerkiksi julkiselle sektorille uuden tavan hankkia mitattavia tuloksia palveluiden sijaan.

Lapset SIB -hankkeessa rahoitetaan lasten ja nuorten hyvinvointia edistäviä toimenpiteitä. Niillä pyritään pienentämään kunnille syrjäytymisestä syntyviä kustannuksia ja tulonlaskuja, esimerkiksi vähentämällä lastensuojelun tarvetta. Syntyneet kustannussäästöt jaetaan kunnan ja rahaston sijoittajien kesken. Lapset SIB -hankkeesta vastaa S-Pankin Varallisuudenhoitoliiketoimintaan kuuluva FIM Pääomarahastot -yhtiö yhdessä Lastensuojelun Keskusliiton ja mukana olevien kuntien kanssa. Hankkeeseen liittyvä toiminta on jo alkanut Hämeenlinnassa ja Vantaalla. Vuoden 2020 aikana toiminta alkaa myös Lohjalla.

Vuosikatsauksen kuvaus

S-ryhmän ulkoista raportointia ja viestintää kehitetään ensisijaisesti vastaamaan asiakasomistajien, henkilöstön ja muiden sidosryhmien odotuksia.

S-ryhmän edelläkävijyys vastuullisuudessa edellyttää järjestelmällistä johtamista, ja sitä varten tarvitaan kattavaa ja luotettavaa seurantatietoa useista eri tunnusluvuista. Myös ulkoisen raportoinnin tulee olla avointa.

S-ryhmä on raportoinut toiminnastaan Global Reporting Initiativen (GRI) laatimaa kestävän kehityksen raportointistandardia hyödyntäen vuosittain vuodesta 2012 lähtien. Raportoinnissa on kuitenkin huomioitu myös S-ryhmän osuustoiminnallinen rakenne.

Vuosikatsaus kertoo koko S-ryhmän tasolla tehdyistä linjauksista ja niiden toimeenpanosta sekä keskeisistä tavoitteista ja toimenpiteistä. Juridisesti itsenäisinä yrityksinä osuuskaupat myös raportoivat omasta toiminnastaan vuosiesitteissään ja verkkosivuillaan.

Katsauksessa esitetyt kasvihuonekaasupäästöt (scope 1, 2 ja 3) sekä energiankulutustiedot ja jätetiedot on varmennettu ulkopuolisen tahon toimesta.

GRI -sisältöindeksi

102 - YLEINEN SISÄLTÖ			SIVUNUMERO
ORGANISAATION KUVAUS			
102	1–7	S-ryhmän toimialat, toimintamaat, omistusrakenne ja koko	5–8
102	8	Henkilöstö	8
102	9	Toimitusketju	56–57
102	10	Merkittävät muutokset organisaatiossa ja toimitusketjussa	11–14
102	11	Varovaisuusperiaatteen soveltaminen	52
102	12	Ulkopuoliset periaatteet tai sitoumukset	40; 46; 50; 70–71
102	13	Jäsenyydet järjestöissä ja edunvalvontaorganisaatioissa	30; 61
STRATEGIA			
102	14	Pääjohtajan puheenvuoro	9
102	15	Keskeiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet	27; 39; 46; 52; 56; 62; 64; 68
EETTISET TOIMINTAPERIAATTEET			
102	16	Arvot ja liiketoimintaperiaatteet	32; 52
102	17	Epäiltyjen väärinkäytösten ilmoittaminen	55
HALLINTO			
102	18	Hallintorakenne	19–20
102	19–20	Vastuunjako ja vastuuhenkilöt	15–18
102	22	Hallituksen kokoonpano	17
102	23	Hallituksen puheenjohtaja	23
102	24	Hallituksen valinta	22
102	25	Eturistiriitojen välttäminen	22–23
102	26	Hallituksen rooli organisaation tarkoituksen, arvojen ja strategian määrittelyssä	20
102	28	Hallituksen suorituksen arviointi	23
102	29–31	Hallituksen rooli riskien tunnistamisessa ja hallinnassa	24
SIDOSRYHMÄT			
102	40–44	S-ryhmän sidosryhmät ja vuorovaikutus	29–30
RAPORTOINTITAPA			
102	45	Tilinpäätökseen sisältyvät yhtiöt	5–6
102	46–48	Raportin sisällön määrittely ja olennaiset näkökohdat	27
102	49–50	Raportin kuvaus	72
102	56	Raportin varmennus	77

103 - JOHTAMISMALLI

			SIVUNUMERO
103	1–3	Johtamistapa ja olennaisia näkökohtia koskevat laskentarajat	27–28; 53

200 - TALOUDELLISET VAIKUTUKSET

			SIVUNUMERO
TALOUDELLISET TULOKSET			
201	1	Suoran taloudellisen lisäarvon tuottaminen ja jakautuminen	7–8; 33
201	2	Ilmastonmuutoksen taloudelliset seuraamukset ja muut riskit ja mahdollisuudet organisaation toiminnalle	39–41
VÄLILLISET TALOUDELLISET VAIKUTUKSET			
203	1	Infrastruktuuri-investointien ja yleishyödyllisten palvelujen tuen kehitys ja vaikutukset	34; 41
203	2	Merkittävät epäsuorat taloudelliset vaikutukset ja niiden laajuus	32–35
HANKINTAKÄYTÄNNÖT			
204	1	Ostot paikallisilta toimittajilta	36
KORRUPTIONVASTAISUUS			
205	2	Korruption vastaisiin politiikkoihin ja menettelytapoihin liittyvä viestintä ja koulutus	55

300 - YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

			SIVUNUMERO
MATERIAALIT			
301	1	Materiaalien käyttö	49
301	3	Kierrätetyt tuotteet ja niiden pakkausmateriaalit	46–48
ENERGIA			
302	1	Oma energiankulutus	40
302	3	Energiaintensiteetti	40–41
302	4	Energiankulutuksen vähentäminen	40
VESI			
303	5	Veden kulutus	40
LUONNON MONIMUOTOISUUS			
304	2	Toiminnan, tuotteiden ja palvelujen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen	60

PÄÄSTÖT

305	1	Suorat kasvihuonekaasujen päästöt (scope 1)	42–43
305	2	Suorat kasvihuonekaasujen päästöt (scope 1)	42–43
305	3	Muut epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt (scope 3)	44
305	4	Kasvihuonekaasujen päästöintensiteetti	43
305	5	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	41–44

JÄTTEET

306	2	Jätteiden määrä jätelajeittain ja käsittelytavan mukaisesti	46–48

TOIMITTAJIEN YMPÄRISTÖARVIOINNIT

308	1	Osuus uusista toimittajista, jotka on arvioitu ympäristökriteerien mukaisesti	59–60

400 - SOSIAALISET VAIKUTUKSET

TYÖSUHTEET

401	1	Uuden palkatun henkilöstön määrä ja vaihtuvuus	64; 68

TYÖTERVEYS JA -TURVALLISUUS

403	2	Riskien tunnistaminen, arviointi ja tapausten tutkinta	63
403	3	Työterveyspalvelut, joiden avulla ennaltaehkäistään riskejä	99
403	4	Työntekijöiden osallistuminen työterveyden ja -turvallisuuden johtamiseen ja kehittämiseen	63
403	5	Työterveyteen ja -turvallisuuteen liittyvät koulutukset	63
403	6	Terveyden edistämiseen liittyvät palvelut ja ohjelmat	69
403	9	Tapaturmat	63

MONIMUOTOISUUS JA YHDENVERTAISET MAHDOLLISUUDET

405	1	Hallinnon ja henkilöstön monimuotoisuus	22; 64–65

SYRJINNÄN EHKÄISY

406	1	Syrjinnän ehkäisy	53; 64–65

LAPSITYÖVOIMA

406	1	Toiminnot ja toimittajat, joiden osalta on tunnistettu merkittävä lapsityövoiman käytön riski	57–58

PAKKOTYÖVOIMA

408	1	Toiminnot ja toimittajat, joiden osalta on tunnistettu merkittävä pakko- ja rangaistustyövoiman käytön riski	57–58; 61

IHMISOIKEUSARVIOINNIT			
412	1	Toiminnot, joissa on toteutettu ihmisoikeusarviointi	53–54; 61
412	2	Henkilöstön ihmisoikeuskoulutus	55
PAIKALLISYHTEISÖT			
413	1	Toiminnot, joissa on toteutettu vaikutusarviointi ja kehitysohjelmia	54; 61; 71
TOIMITTAJIEN SOSIAALINEN ARVIOINTI			
414	1	Toimittajat, jotka on arvioitu sosiaaliseen vastuuseen liittyvien kriteerien mukaisesti	56–59
414	2	Negatiiviset sosiaaliseen vastuuseen liittyvät vaikutukset toimitusketjussa ja toteutetut toimenpiteet	61
ASIAKKAIDEN TERVEYS JA TURVALLISUUS			
416	1	Tuotteiden ja palveluiden terveys ja turvallisuusvaikutusten arviointi	62; 70–71
ASIAKKAIDEN YKSITYISYYDENSUOJA			
418	1	Asiakkaiden yksityisyydensuoja ja asiakastietojen käsittely	66

S Group GHG Inventory Report 2019 20.3.2020

PART 1: DESCRIPTIVE INFORMATION

Descriptive information	Company response
Company name	SOK Corporation (reporting S Group data)
Description of the company	S Group is a Finnish cooperative group of companies operating in the retail and service sector. S Group comprises the cooperatives and SOK Corporation along with its subsidiaries employing around 40.000 people with retail sales total of €11.7 billion. The co-op members own the cooperatives, which in turn own SOK Corporation. SOK produces procurement, expert and support services to cooperatives. SOK is also responsible for the strategic guidance of S Group and the development of the business chains. SOK Corporation comprises SOK and its subsidiaries. The purpose of S Group's business is to provide co-op members with competitive services and benefits. The group wants to offer diverse services and an extensive network of around 1600 outlets for co-op members in Finland, Estonia and Russia. S Group's key business areas are • supermarket trade, • department stores and speciality stores, • hardware trade, • service station store and fuel sales, as well as • travel industry and hospitality business. In addition, S-Bank offers banking services to co-op members.
Chosen consolidation approach (equity share, operational control or financial control)	Operational control
Description of the businesses and operations included in the company's organizational boundary	The GHG emissions reported by S Group under Scope 1 and Scope 2 include all business units in Finland, Estonia and Russia. Scope 1 and 2 emissions include the fuel consumed at properties managed by S Group companies and co-ops and the purchased energy used by properties managed by S Group companies and co-ops. Outlets in which the heat consumption is included in the rental agreement and separate consumption meters are not in place, are excluded (25 per cent of outlets). GHG emissions from refrigerant leaks in outlets are included. S Group's Scope 3 emissions occur from sources owned or controlled by other entities in the value chain. Most significant indirect emissions (not included in Scopes 1 and 2) that occur along S Group's value chain, including both upstream and downstream emissions, are presented in the Scope 3 emissions inventory. The Scope 3 GHG emissions inventory of S Group includes emissions from all business units except for car and agriculture trade which represent around 4 percent of total sales. These deviations as well as other limitations in the boundary are reported in connection with the categories and indicators in question.
The reporting period covered	01/01/2019-31/12/2019
A list of scope 3 activities included in the report	The following categories, adapting the GHG Protocol, are included in S Group's Scope 3 GHG emissions inventory: Category 1: Purchased goods and services • Purchased goods for resale including daily food, non-food, consumer goods for grocery stores, restaurants and hotels, and fuel sold at petrol stations and indirect purchases (machines and equipment) • Purchased indirect services Category 2: Capital goods • New constructed buildings Category 3: Fuel- and energy-related activities (not included in Scope 1 and 2) • Upstream emissions from purchased fuels, electricity and heat. In Finland upstream emissions from renewable electricity and nuclear are excluded. • Transmission and distribution losses from purchased electricity and heat Category 4: Upstream transportation and distribution • Outsourced contract operators for retail, food service and fuel logistics Category 5: Waste generated in operations Category 6: Business travel • Business flights and emissions from leased cars Category 7: Employee commuting Category 9: Downstream transportation and distribution • Customer transportation to and from outlets Category 11: Use of sold products • GHG emissions from the use/combustion of fuel sold Category 15: Investments • GHG emissions from direct investments by S Group associated company S Bank's (S Group ownership 75%) subsidiary FIM. Calculated based on the share of ownership: https://www.fim.com/fi/fim/vastuullinen-fim/rahastojen-hiilijalanjalki/
A list of scope 1, scope 2, and scope 3 activities excluded from the report with justification for their exclusion	The following activities were excluded from the report: Category 8: Upstream leased assets – Category excluded •This category is relevant for S Group regarding leased IT and other equipment and cars leased for employees, however the GHG emissions from the use of the IT equipment is included in scope 2 and the GHG emissions from other stages of the lifecycle are included in category 1 Category 10: Processing of sold products – Category excluded • This category is relevant for S Group, but GHG emissions from purchased raw materials for the restaurants are included in category 1 and GHG emissions from the food preparation stage are included in scopes 1-2. Category 12: End-of-life treatment of sold products – Category excluded • This category is relevant for S Group but is excluded to avoid double accounting as the end-of-life treatment emissions are included in the emissions from Category 1: Purchased goods and services. Also, difficult to calculate due to lack of reliable data for different product and service categories. Category 13: Downstream leased assets – Category excluded •This category is not relevant for S Group as it does not lease assets to other companies which would not be included in Scope 1 or Scope 2 inventories. Category 14: Franchising – Category excluded • This category is relevant for S Group regarding the 79 Hesburger fast-food restaurants located in the ABC service stations in Finland. However the emissions from these franchises are included in S Group's scope 1 and 2 inventories.

PART 2: GREENHOUSE GAS EMISSIONS DATA

Scopes and categories	Metric tons CO_2e
Scope 1: Direct emissions from owned/controlled operations	77.100
Scope 2: Indirect emissions from the use of purchased electricity, steam, heating, and cooling	Location based electricity: 0 Market based electricity: 95.400 Heating & cooling: 72.900
Upstream scope 3 emissions	
Category 1: Purchased goods and services	5.395.000
Category 2: Capital goods	1.300
Category 3: Fuel- and energy-related activities (not included in scope 1 or scope 2)	35.100
Category 4: Upstream transportation and distribution	99.600
Category 5: Waste generated in operations	18.000
Category 6: Business travel	4.000
Category 7: Employee commuting	17.000
Category 8: Upstream leased assets	N/A
Other	N/A
Downstream scope 3 emissions	
Category 9: Downstream transportation and distribution	319.000
Category 10: Processing of sold products	N/A
Category 11: Use of sold products	2.411.000
Category 12: End-of-life treatment of sold products	N/A
Category 13: Downstream leased assets	N/A
Category 14: Franchises	N/A
Category 15: Investments	85.000
Other	N/A

PART 3: DESCRIPTION OF METHODOLOGIES AND DATA USED

Scope	Methodologies used to calculate or measure emissions, providing a reference or link to any calculation tools used
Scope 1	Activity data: • Oil: kWh of heat produced with oil as measured and registered in the S Group real estate system. • Gas: kWh of heat produced with gas as measured and registered in the S Group real estate system. • Refrigerant leaks: kg of substance as reported fill-ups of the equipment by the service provider for each co-op and company • Self-produced wind power (S-Voima/TuuliWatti): cancelled Certificates of Origin for S-voima based on the share of ownership of S Group co-ops and companies. Emission factors: • Oil: Statistics Finland Fuel Classification 2020: https://www.stat.fi/tup/khkinv/khkaasut_polttoaineluokitus.html • Gas: https://www.stat.fi/tup/khkinv/khkaasut_polttoaineluokitus.html • Refrigerant leaks: https://helda.helsinki.fi/handle/10138/155617
Scope 2	Activity data: • Electricity: consumption data in kWh based on the S Group real estate system and S-Voima electricity purchases • Heat: consumption data in kWh based on the S Group real estate system, electricity consumption used for geothermal heat pumps included in electricity metering • Cooling: consumption data in kWh based on the S Group real estate system Emission factors: Finland • Electricity (S-Voima/TuuliWatti wind power is categorized in scope 1): 0 • Electricity (other, market-based): Renewable electricity guarantees of origin were used. • Electricity (location-based): Finland average electricity energy mix, 5 year average: 158 kg CO2/MWh; https://www.motiva.fi/ratkaisut/energiankaytto_suomessa/co2-laskentaohje_energiankulutuksen_hiilidioksidipaastojen_laskentaan/co2-paastokertoimet • Heat: same emissions factor for both market and location based: Motiva district heat segregated production average emissions factor: 164 kg CO2/MWh; https://www.motiva.fi/ratkaisut/energiankaytto_suomessa/co2-laskentaohje_energiankulutuksen_hiilidioksidipaastojen_laskentaan/co2-paastokertoimet • Cooling: real estates located in Helsinki region, thus emissions factor in 2019 from local service provider used, 72 kg CO2/MWh; https://www.helen.fi/helen-oy/tietoa-yrityksesta/energiantuotanto/sahkon-ja-lammon-ominaispaastot/ • Cooling: real estates located in Tampere region, thus emissions factor in 2019 from local service provider used, 0 kg CO2/MWh; https://www.sahkolaitos.fi/lampoa-ja-viileytta/jaahdytysratkaisut/alkupera/ • Cooling: real estates located in Turku region, thus emissions factor in 2019 from local service provider used, 0 kg CO2/MWh; https://www.turkuenergia.fi/kaukolampo-ja-jaahdytys/kaukojaahdytys-ekologinen-valinta/ • Cooling: real estates located in Espoo region, thus emissions factor in 2019 from local service provider used, 0 kg CO2/MWh; https://www.fortum.fi/yrityksille-ja-yhteisoille/lammitys/kaukokylma Estonia: • Electricity: Estonia electricity residual mix 2018; 1043 g CO2/kWh, same factor used for heat; https://www.aib-net.org/sites/default/files/assets/facts/residual-mix/2018/AIB_2018_Residual_Mix_Results_1_4.pdf Russia: • Electricity and heat combined intensity emissions factor in Russia in 2016, 46,9 tn CO2/TJ; https://webstore.iea.org/co2-emissions-from-fuel-combustion-2018-highlights

Scope and category	Description of the types and sources of data used to calculate emissions	Description of the methodologies, allocation methods, and assumptions used to calculate emissions	% of emissions calculated using data obtained from suppliers or value chain partners
Upstream scope 3 emissions			
Category 1: Purchased goods and services	Activity data (primary data): Calculations based on volumes (kg/l) sold by category (majority of daily food and non-food items) and spend (euros) by category (consumer goods and services). Emission factors (secondary data): Lifecycle emissions factors were taken from different sources including: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/300737/SYKEra_15_2019_korjattu_26_02_2020.pdf?sequence=4&isAllowed=y LUKE 2016: Summary of the chosen methodologies and practices to produce GHGE-estimates for an average European diet Luke 2019: Product group specific carbon foot print calculations based on SOK's data and the scientific articles. For fuel: well-to-tank emissions factor was calculated based on the lifecycle emissions factors provided by S Group fuel trade partner NEOT and by deducting the combustion emissions factors based on LIPASTO fuel mix emissions factors 2017: http://lipasto.vtt.fi/yksikkopaastot/tunnusluvut/tunnusluvuttie.htm	Coverage: all countries and divisions except for car and agriculture sales (5 per cent of retail sales). Method: Average lifetime GHG emissions factors were acquired for product categories from different sources. Activity data used in the calculation was 1) the physical mass (kg) or volume (liters) of the products sold during the fiscal year, or where physical volume was not available, the emission factors were used for each 2) euro of the "basic price"/purchase price of the product as indicated in an input-output model including the environmental impacts. The lifetime emissions of products were not split between cradle to gate and gate-to-end-of-life due to limited split LCA data availability for the sources used. Scope 1-2 emissions were not deducted from the category due to limited data availability on the retail/storage share of the category specific LCA factors so the category contains approx. 5 % double counting risk for this reason. Exception was made for the most significant individual product - fuel, for which the use-phase/tank-to-wheel emissions we're excluded from category 1 and are presented in category 11. Thus category 1 only includes the estimated well-to-tank share of the fuel life-cycle CO2 emissions. The calculation methodology and sources used contain significant amount of uncertainties and can thus only be used as a very high level estimate of the climate impact of products and services purchased by S Group in 2019.	13% (well-to-tank emissions factor for fuel)
Category 2: Capital goods	Activity data: constructed square meters of new buildings. Emissions factors: Kurnitski 2012: emission factor for construction and materials (excluding energy use during life-cycle) https://www.puuinfo.fi/sites/default/files/content/info/puurakentamisen-roadshow-2012-luentoaineistot/4_2012-03-21_Kurnitski-Hiilijalanj%C3%A4lki_0.pdf	Coverage: Finland Method: Calculations are based on area of constructed buildings in Finland in 2019 and emission factors for construction per square meter regarding building emissions from materials and construction with the assumption that all new buildings are made with concrete.	0%

Category 3: Fuel- and energy-related activities (not included in scope 1 or scope 2)	Activity data: energy and fuel consumption in kWh as collected from the group and co-op energy meters. Emissions factors: Defra 2016-2019 WTT and T&D emissions factors for fuels, electricity and heat: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/526958/ghg-conversion-factors-2016update_MASTER__links_removed__v2.xls https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/677300/Copy_of_Conversion_factors_2017_-Full_set__for_advanced_users__v02-00.xls https://www.greenelement.co.uk/new-2018-uk-defra-beis-carbon-factors-download/	Coverage: all countries. Method: country and energy specific consumption figures were multiplied by the relevant Defra emissions factor. For electricity in Finland, the share of renewable energy (own and market-based) and nuclear (in residual market mix) were excluded from the calculation and thus only the upstream emissions for the residual fossil fuel based energy were included. Residual mix was based on 2018 as 2019 mix was not yet available at the time of reporting.	0%
Category 4: Upstream transportation and distribution	Activity data: logistics partner's reported mileage Emissions factors: LIPASTO fossil fuel emissions factors 2016: http://lipasto.vtt.fi/yksikkopaastot/tunnusluvut/tunnusluvuttie.htm	Coverage: Finland, business units: grocery, consumer goods, restaurants and hospitality and fuel trade Calculations are based on contracted logistics partners' reported mileage and related GHG emissions. Includes domestic and inbound transportation for Inex Partners, Meira Nova and North European Oil Trade by the contracted partners. The share of transportation emissions from transportations is allocated to SOK according to the share of products that have been supplied to SOK during the reporting year. Excludes transportation directly from food suppliers to outlets.	100%
Category 5: Waste generated in operations	Activity data: waste amounts in tonnes by type of waste. Emissions factors: HSY / Natural Interest 2014: WWF Finland's Climate Calculator. http://www.ilmastolaskuri.fi/fi/calculation-basis?country=2&year=10746	Coverage: all countries Method: waste per type (tonnes) multiplied with the respective emissions factor.	100%
Category 6: Business travel	Activity data: mileage and fuel used Emissions factors: Provided by service providers (AMEX and LeasePlan)	Coverage: Flights: S Group in Finland, leased vehicles: SOK Corporation (regional co-ops excluded) Calculation made for SOK Corporation's leased cars and employees business travel by plane. Data and emission calculations provided by service partners	100%
Category 7: Employee commuting	Activity data: S Group employees in Finland estimated average distance to their workplace (km) multiplied by annual average estimated working days. Emissions factors: Emissions factors: for cars and local transportation buses: WWF Climate Calculator (based on LIPASTO database): http://www.ilmastolaskuri.fi/fi/calculation-basis?country=2&year=10746 Transportation methods: KSV, Helsinkiläisten liikkumistottumukset 2018: https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-07-19.pdf HSL Liikkumistapatutkimus 2018: https://www.hsl.fi/sites/default/files/hsl_julkaisu_9_2019_netti.pdf https://www.liikennevirasto.fi/documents/20473/434710/Esite_HLT2016_ENGLANTI.pdf/3d811186-db02-4680-bba4-63732c6d9f33	Coverage: Finland Method: Calculation made based on 2016 data for S Group employees in Finland, who have the "employee" information linked to their S Group loyalty card. Average work commute distance estimated based on the average distance between the employee's postal code and their respective workplace. The mode of transport was estimated based on a national Transportation study stating the share of different modes of transport in different size towns/communities. Average mileage and modes of transport was then multiplied with the average annual working days. Part-time employees annual working days were estimated based on their average weekly working hours. It is acknowledged, that there is a possible overlap with scope 3 category 11 emissions where employees purchase fuel for their commute from S Group service stations however, the share of such overlap is difficult to estimate accurately. The calculation methodology and sources used contain significant amount of uncertainties and can thus only be used as a very high level estimate of the climate impact of S Group employees work commute.	0%
Downstream scope 3 emissions			
Category 8: Upstream leased assets	Not relevant		
Category 9: Downstream transportation and distribution	Emissions factors: Emissions factors: for cars and local transportation buses: WWF Climate Calculator (based on LIPASTO database): http://www.ilmastolaskuri.fi/fi/calculation-basis?country=2&year=10746 Transportation methods: KSV, Helsinkiläisten liikkumistottumukset 2018: https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-07-19.pdf HSL Liikkumistapatutkimus 2018: https://www.hsl.fi/sites/default/files/hsl_julkaisu_9_2019_netti.pdf https://www.liikennevirasto.fi/documents/20473/434710/Esite_HLT2016_ENGLANTI.pdf/3d811186-db02-4680-bba4-63732c6d9f33	Coverage: loyal customer transportation to and from outlets in Finland, approx. 80 % of customer visits by loyal customers. Method: Calculation made based on the S Group customer loyalty card holders annual visits to S Group outlets multiplied by the average distance between the card holders hometown/commune (based on postal codes) and the closest S Group outlet weighted by the nr of visits and taking into account the town/area specific transportation methods. Employee visits deducted based on the assumption that they visit the outlets on their way from work. Ways of transportation obtained from national and regional transportation surveys. It is acknowledged, that there is a possible overlap with scope 3 category 11 emissions if customers purchase fuel for their vehicles from S Group service stations however, the share of such overlap is difficult to estimate accurately. The calculation methodology and sources used contain significant amount of uncertainties and can thus only be used as a very high level estimate of the climate impact of S Group customers visits to S Group outlets.	0%
Category 11: Use of sold products	Activity data: volume of fuel (liters) sold to end customers in 2019. Emission factors: TTW emissions factors provided by S Group fuel sourcing company NEOT based on actual fossil to bio mixes in 2019. Fossil fuel combustion factors from VTT LIPASTO database 2016.	Coverage: Finland. Method: volume of fuel sold to end customers multiplied with the relevant combustion emissions factor by fuel type.	100%
Category 13: Downstream leased assets	Not relevant		
Category 15: Investments	Data used: MSCI data from those direct shares and bonds for which either publicly available or otherwise estimated CO2 emissions data is available for more than 50% of the fund's investments.	Emissions allocation per investment/fund to S Group/FIM based on the share of ownership.	100%

KPMG Oy Ab
Töölönlahdenkatu 3 A
PL 1037
00101 HELSINKI

Puhelin 020 760 3000
www.kpmg.fi

Riippumaton varmennusraportti Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan johdolle

Olemme Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan (jäljempänä "SOK") johdon pyynnöstä suorittaneet rajoitetun varmuuden antavan toimeksiannon, jonka kohteena ovat olleet S-ryhmän vuosikatsauksessa 2019 esitetyt kasvihuonekaasutiedot ja tietyt muut ympäristövastuun tiedot 31.12.2019 päättyneeltä vuodelta. Varmennuksen kohteena olevat tiedot käsittävät seuraavat tunnusluvut:

- Energiankulutus suorista ja epäsuorista (Scope 1 ja 2 vastaavista) lähteistä
- Energian ominaiskulutus
- Suorat CO2-päästöt (Scope 1): oma lämmöntuotanto, kylmäainevuodot
- Epäsuorat CO2-päästöt (Scope 2): sähkö, kaukolämpö, kaukokylmä
- Raportoidut merkittävimmät välilliset CO2-päästöt (Scope 3): ostetut tuotteet ja palvelut, pääomahyödykkeet, hankitun energian epäsuorat päästöt, tuotteiden kuljetus ja jakelu, jätteet, liikematkat, työmatkaliikenne, asiakasliikenne, myytyjen tuotteiden käyttö ja sijoitukset
- Päästöintensiteetit
- Kiinteistöjen pinta-ala sekä kiinteistöjen energian ja päästöjen neliötehokkuusluvut
- Jätteiden määrä, jätejakeiden erittely ja hyötykäyttöasteet

Varmennuksen kohteena olevat tiedot on esitetty S-ryhmän vuosi ja vastuullisuus -katsauksen 2019 "Ilmasto" -osion taulukoissa: "Kulutus ja pinta-alat 2019", "Energian ominaiskulutus, Suomi", "S-ryhmän oman toiminnan päästöt", "S-ryhmän arvoketjun päästöt", "S-ryhmän jätteet", "S-ryhmän jätteiden käsittely ja hyödyntäminen", (jäljempänä "vastuullisuuden tunnusluvut").

Johdon vastuu

SOK:n johto vastaa vastuullisuustietojen sekä niissä esitettyjen väittämien laatimisesta ja esittämisestä raportointikriteeristön eli *GRI Sustainability Reporting Standards* -raportointiohjeiston mukaisesti käsittäen SOK:n tavoitteiden määrittämisen kestävään kehitykseen liittyvän suoriutumisen ja raportoinnin osalta, mukaan lukien sidosryhmien ja olennaisten näkökulmien tunnistaminen, sekä niiden toiminnan johtamisen ja sisäisen valvonnan järjestelmien perustamisen ja ylläpitämisen, joista raportoitu toimintaan liittyvä tieto on saatu.

Meidän velvollisuutemme

Meidän velvollisuutemme on suorittaa rajoitetun varmuuden antava toimeksianto ja esittää toimeksiannon perusteella riippumaton johtopäätös. Olemme suorittaneet varmennustoimeksiannon vastuullisuuden tunnusluvuille International Auditing and Assurance Standard Board IAASB:n julkaiseman kansainvälisen varmennustoimeksiantostandardin International Standard on Assurance Engagements ISAE 3000 (uudistettu), *Muut varmennustoimeksiannot kuin mennyttä aikaa koskevan taloudellisen informaation tilintarkastus tai yleisluonteinen tarkastus*, mukaisesti ja varmennustoimeksiannon kohteena olleille vastuullisuuden tunnuslukuihin sisältyville kasvihuonekaasutiedoille ISAE 3410, *Kasvihuonekaasuraportteja koskevat varmennustoimeksiannot*, mukaisesti. Kyseiset standardit edellyttävät, että suunnittelemme ja suoritamme toimeksiannon hankkiaksemme rajoitetun varmuuden siitä, onko vastuullisuuden tunnusluvuissa ja kasvihuonekaasuraportissa olennaista virheellisyyttä.

KPMG Oy Ab soveltaa kansainvälistä laadunvalvontastandardia International Standard on Quality Control ISQC 1 ja sen mukaisesti ylläpitää kattavaa laadunvalvontajärjestelmää, johon sisältyvät dokumentoidut toimintaperiaatteet ja menettelytavat eettisten vaatimusten, ammatillisten standardien sekä sovellettaviin säädöksiin ja määräyksiin perustuvien vaatimusten noudattamista koskien.

Olemme noudattaneet International Ethics Standards Board for Accountants IESBA:n eettisten sääntöjen riippumattomuusvaatimuksia ja muita eettisiä vaatimuksia, jotka perustuvat rehellisyyden, objektiivisuuden, ammatillisen pätevyyden ja huolellisuuden, salassapitovelvollisuuden ja ammatillisen käyttäytymisen periaatteille.

KPMG Oy Ab, a Finnish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.
Document Classification: KPMG Confidential

Y-tunnus 1805485-9
Kotipaikka Helsinki

Tehdyt toimenpiteet

Rajoitetun varmuuden antava toimeksianto toteutetaan tekemällä tiedusteluja pääasiassa henkilöille, joiden tehtävänä on laatia esitetyt vastuullisuustiedot, sekä soveltamalla analyyttisia ja muita asianmukaisia evidenssin hankkimismenetelmiä. Toimeksiannossa olemme suorittaneet muun muassa seuraavat toimenpiteet:

- Olemme haastatelleet SOK:n ylimmän johdon edustajaa;
- Olemme haastatelleet asiaankuuluvia, vastuullisuuden tunnuslukujen raportoinnista vastaavia henkilöstön jäseniä;
- Olemme arvioineet *GRI Sustainability Reporting Standards* -raportointiohjeistoa koskevien periaatteiden soveltamista varmentamisen kohteena olleiden vastuullisuuden tunnuslukujen laatimisessa;
- Olemme arvioineet vastuullisuuden tunnuslukujen keräämiseen ja yhdistelemiseen käytettäviä tiedonhallinnan prosesseja, tietojärjestelmiä sekä käytännön menettelytapoja ja tutkineet niihin liittyviä sisäisiä dokumentteja;
- Olemme käyneet läpi esitetyt vastuullisuuden tunnusluvut ja arvioineet tietojen laatua ja laskentarajojen määrittelyä;
- Olemme testanneet vastuullisuuden tunnuslukujen oikeellisuutta ja täydellisyyttä otospohjaisesti;

Rajoitetun varmuuden antavassa toimeksiannossa suoritettavat toimenpiteet poikkeavat luonteeltaan ja ajoitukseltaan kohtuullisen varmuuden antavassa toimeksiannossa suoritettavista toimenpiteistä ja ovat niitä suppeampia. Tämän vuoksi rajoitetun varmuuden antavassa toimeksiannossa saatava varmuuden taso on huomattavasti alempi kuin varmuus, joka olisi saatu suorittamalla kohtuullisen varmuuden antava toimeksianto.

Toimeksiannon luontaiset rajoitukset

Kaikkiin varmennustoimeksiantoihin liittyy luontaisia rajoituksia tarkastellun tiedon valikoivasta testauksesta johtuen. Siten havaitsematta jääneitä väärinkäytöksiä, virheellisyyksiä tai säädöstenvastaisuuksia saattaa esiintyä. Lisäksi ei-taloudelliseen tietoon saattaa liittyä merkittävämpiä luontaisia rajoituksia kuin taloudelliseen tietoon ottaen huomioon sekä sen luonteen että menetelmät, joita käytetään tällaisten tietojen keräämiseen, laskemiseen ja arvioimiseen.

Johtopäätökset

Suorittamiemme toimenpiteiden ja hankkimamme evidenssin perusteella tietoomme ei ole tullut seikkoja, jotka antaisivat aiheen olettaa, että S-ryhmän vastuullisuuden tunnusluvut 31.12.2019 päättyneeltä vuodelta eivät olisi olennaisilta osiltaan laadittu *GRI Sustainability Reporting Standards* -raportointiohjeiston mukaisesti.

Helsinki, 23. maaliskuuta 2020

KPMG Oy Ab

Tomas Otterström
Partner, Advisory

Jukka Rajala
Partner, KHT